

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp – HE 7/2016 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle tuomioistuinlaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle tuomioistuinlaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi (HE 7/2016 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Lakivaliokunta (LaVM 8/2016 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lausuman:

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa tuomareiden koulutusta koskevan uudistuksen toimivuutta ja vaikutuksia kiinnittäen erityistä huomiota muun muassa uudistuksen aiheuttamiin kustannuksiin, tuomarinkoulutuslautakunnan voimavaroihin, asessorien haku- ja nimitysmenettelyyn ja uudistuksen vaikutuksiin tuomarin uran avoimuuteen ja antaa lakivaliokunnalle asiasta selvityksen sekä vuoden 2020 että vuoden 2023 loppuun mennessä.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Tuomioistuinlaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

I OSA

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 luku

Yleiset säännökset tuomioistuimista ja tuomareista

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään tuomioistuimista sekä tuomareista, muista tuomioistuinten jäsenistä ja muusta henkilöstöstä. Laissa säädetään myös tuomarivalintalautakunnasta ja tuomarinkoulutuslautakunnasta sekä niiden tehtävistä ja henkilöstöstä.

Lakia sovelletaan korkeimpaan oikeuteen ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen sekä niiden jäseniin, jollei korkeimmasta oikeudesta annetussa laissa (665/2005) tai korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetussa laissa (1265/2006) toisin säädetä.

Valtakunnanoikeudesta säädetään erikseen.

2 §

Tuomioistuimet

Yleisiä tuomioistuimia ovat käräjäoikeudet, hovioikeudet ja ylimpänä oikeusasteena korkein oikeus.

Yleisiä hallintotuomioistuimia ovat hallinto-oikeudet ja ylimpänä oikeusasteena korkein hallinto-oikeus.

Erytistytuomioistuimia ovat markkinaoikeus, työtuomioistuin ja vakuutus oikeus.

3 §

Tuomiovallan käyttö ja tuomioistuinten riippumattomuus

Tuomioistuimet käyttävät niille perustuslain mukaan kuuluvaa tuomiovaltaa.

Tuomioistuimet ovat tuomiovaltaa käyttäessään riippumattomia.

4 §

Tuomioistuimen toiminnan järjestäminen

Tuomioistuimet vastaavat itse toimintansa järjestämisestä noudattaen, mitä tässä tai muussa laissa säädetään.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

Tarkemmat määräykset tuomioistuimen toiminnasta, lainkäyttö- ja hallintoasioiden käsittelystä ja muusta työskentelyn järjestämisestä annetaan työjärjestyksessä, jonka tuomioistuin hyväksyy.

5 §

Tuomarit

Tuomareita ovat:

- 1) korkeimmassa oikeudessa presidentti ja muina tuomareina oikeusneuvokset;
- 2) korkeimmassa hallinto-oikeudessa presidentti ja muina tuomareina oikeusneuvokset;
- 3) hovioikeudessa päällikkötuomarina presidentti ja muina tuomareina hovioikeudenneuvokset;
- 4) käräjäoikeudessa päällikkötuomarina laamanni ja muina tuomareina käräjätuomarit sekä maa-oikeutena toimivassa käräjäoikeudessa lisäksi maa-oikeusinsinöörit;
- 5) hallinto-oikeudessa päällikkötuomarina ylituomari ja muina tuomareina hallinto-oikeustuomarit sekä Ahvenanmaan hallintotuomioistuimessa hallintotuomari;
- 6) markkinaoikeudessa päällikkötuomarina ylituomari ja muina tuomareina markkinaoikeustuomarit ja markkinaoikeusinsinöörit;
- 7) työtuomioistuimessa päällikkötuomarina presidentti ja muuna tuomarina työtuomioistuin-neuvos;
- 8) vakuutus-oikeudessa päällikkötuomarina ylituomari ja muina tuomareina vakuutus-oikeustuomarit;
- 9) hovioikeudessa, hallinto-oikeudessa, markkinaoikeudessa, työtuomioistuimessa ja vakuutus-oikeudessa 18 luvussa tarkoitetut asessorit.

Tuomioistuimessa voi lisäksi olla muita jäseniä siten kuin tässä tai muussa laissa säädetään.

6 §

Tuomarin asema ja riippumattomuus

Tuomari on tuomiovaltaa käyttäessään riippumaton.

Tuomarin riippumattomuutta turvaavasta virassapysymisoikeudesta säädetään perustuslain 103 §:ssä sekä tarkemmin tämän lain 16 luvussa.

7 §

Tuomarinvakuutus

Tuomarin ja tuomioistuimen muun jäsenen on ennen tehtävänsä ryhtymistä annettava seuraava tuomarinvakuutus: ”Minä N. N. lupaan ja vakuutan kunniani ja omantuntoni kautta, että minä toimin virassani perustuslakia ja lakia noudattaen, tuomitsen oikeudenmukaisesti ja puolueettomasti parhaan ymmärryksen mukaan sekä kunnioitan ihmisten yhdenvertaisuutta lain edessä.”

Vakuutus annetaan asianomaisessa tuomioistuimessa. Sen voi antaa myös käräjäoikeudessa.

Tarkemmat säännökset tuomarin vakuutuksesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

II OSA

TUOMIOISTUIMET

2 luku

Käräjäoikeudet

1 §

Käräjäoikeuden tehtävät

Käräjäoikeus käsittelee riita-, rikos- ja hakemusasiat ensimmäisenä oikeusasteena, jollei toisin säädetä.

Käräjäoikeus käsittelee myös muut sille lailla säädetyt asiat.

2 §

Asian ratkaiseminen

Käräjäoikeus käsittelee ja ratkaisee asiat istunnossa ja kansliassa.

Käräjäoikeuden puheenjohtajana toimii laamanni, käräjätuomari tai käräjänotaari.

3 §

Käräjäoikeudet

Käräjäoikeuksia ovat Ahvenanmaan, Espoon, Etelä-Karjalan, Etelä-Pohjanmaan, Etelä-Savon, Helsingin, Hyvinkään, Itä-Uudenmaan, Kainuun, Kanta-Hämeen, Kemi-Tornion, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Kymenlaakson, Lapin, Länsi-Uudenmaan, Oulun, Pirkanmaan, Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Päijät-Hämeen, Satakunnan, Tuusulan, Vantaan, Varsinais-Suomen ja Ylivieska-Raahen käräjäoikeudet.

Käräjäoikeuksista maa- ja merioikeuksina ja sotaoikeuksina säädetään erikseen.

4 §

Käräjäoikeuksien toimipaikat

Käräjäoikeudessa on kanslia. Käräjäoikeudella voi tarvittaessa olla useampi kanslia ja istuntopaikka.

Erityisestä syystä istunto voidaan toimittaa myös käräjäoikeuden tuomiopiirissä muualla kuin 1 momentissa tarkoitetussa istuntopaikassa tai muulla kuin käräjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluvalla paikkakunnalla.

Käräjäoikeuksien kanslian ja istuntopaikan sijainnista säädetään oikeusministeriön asetuksella.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

5 §

Käräjäoikeuksien tuomiopiirit

Käräjäoikeuden tuomiopiirinä on yksi tai useampi kunta, jollei käräjäoikeuksien toimivallasta lailla erikseen toisin säädetä.

Käräjäoikeuksien tuomiopiireistä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

6 §

Käräjäoikeuden jäsenet

Käräjäoikeuden jäseniä ovat laamanni ja käräjätuomarit. Käräjäoikeudessa on lisäksi muina jäseninä lautamiehiä, jotka osallistuvat asioiden käsittelyyn ja ratkaisemiseen sen mukaan kuin oikeudenkäymiskaaressa tai muussa laissa säädetään. Lautamiehistä säädetään käräjäoikeuden lautamiehistä annetussa laissa (/).

Käräjäoikeudessa voi lisäksi olla sotilasjäseniä, jotka osallistuvat sotilasoikeudenkäyntiasioiden käsittelyyn ja ratkaisemiseen. Sotilasoikeudenkäyntiasioista säädetään sotilasoikeudenkäyntilaissa (326/1983).

Käräjäoikeuksien tuomiopiirejä yhdistämällä perustetussa käräjäoikeudessa voi yhdistämisen niin edellyttäessä tilapäisesti olla useampi kuin yksi laamannin virka. Laamanneista yksi nimitetään päällikkötuomariksi noudattaen 11 luvun 2 §:n 1 momenttia. Mitä laamannista säädetään, koskee päällikkötuomarina toimivaa laamannia.

Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen hallintotuomari toimii myös Ahvenanmaan käräjäoikeuden käräjätuomarina.

7 §

Maa-oikeuden jäsenet

Maa-oikeutena toimivassa käräjäoikeudessa on jäseninä maa-oikeusasioita käsittelevä käräjätuomari (*maa-oikeusasioiden vastuutuomari*) sekä maa-oikeusinsinööri. Maa-oikeusasioiden vastuutuomari osallistuu myös käräjäoikeuden muiden asioiden käsittelyyn.

Käräjäoikeuden laamanni määrää lisäksi vähintään yhden käräjäoikeuden tuomareista käsittelemään maa-oikeusasioita enintään viiden vuoden määräajaksi kerrallaan.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

3 luku

Hovioikeudet

1 §

Hovioikeuden lainkäyttötehtävät

Hovioikeus käsittelee kärjäoikeuden ratkaisuihin tehdyt valitukset ja kantelut sekä hovioikeuden ratkaistavaksi säädetty ylimääräistä muutoksenhakua koskevat asiat ja muut laissa sen ratkaistavaksi säädetty lainkäyttöasiat.

Hovioikeus käsittelee ensimmäisenä oikeusasteena sille lain mukaan kuuluvat tuomareita, muita tuomioistuinten virkamiehiä sekä syyttäjiä koskevat virkarikosasiat.

2 §

Hovioikeuden valvontatehtävät

Hovioikeus valvoo tuomiopiirinsä kärjäoikeuksien toimintaa ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin havaitsemiensa epäkohtien poistamiseksi. Hovioikeudella on tämän tehtävän toteuttamiseksi oikeus saada tarvitsemansa tiedot asianomaisilta viranomaisilta.

Hovioikeuden on laadittava kärjäoikeuden valvonnan yhteydessä havaitsemistaan asioista kertomus, joka on toimitettava tiedoksi valtioneuvoston oikeuskanslerille ja eduskunnan oikeusasiamiehelle. Lisäksi hovioikeuden on ilmoitettava valtioneuvoston oikeuskanslerille tietoonsa tulleista seikoista, jotka saattavat johtaa virkasyytteen nostamiseen hovioikeudessa.

Työjärjestyksessä määrätään, miten valvonta on suoritettava.

3 §

Hovioikeuden muut tehtävät

Hovioikeus käsittelee oikeushallintoasiat ja muut lailla sen ratkaistavaksi säädetty asiat.

4 §

Asian ratkaiseminen

Hovioikeus käsittelee ja ratkaisee lainkäyttöasiat istunnossa esittelystä tai pääkäsittelyssä. Hovioikeuden puheenjohtajana toimii presidentti tai hovioikeudenneuvos.

5 §

Hovioikeudet

Hovioikeuksia ovat Helsingin, Itä-Suomen, Rovaniemen, Turun ja Vaasan hovioikeudet.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

6 §

Hovioikeuksien toimipaikat

Hovioikeuden sijainnista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Hovioikeudella voi olla myös pysyvä istuntopaikka, jonka sijainnista säädetään oikeusministeriön asetuksella.

Hovioikeuden istunto toimitetaan sen sijaintipaikkakunnalla. Pääkäsittely saadaan kuitenkin tarvittaessa toimittaa hovioikeuden tuomiopiiriin kuuluvalla muulla paikkakunnalla kuin hovioikeuden sijaintipaikkakunnalla. Erityisestä syystä pääkäsittely saadaan toimittaa myös muulla kuin hovioikeuden tuomiopiiriin kuuluvalla paikkakunnalla.

7 §

Hovioikeuksien tuomiopiirit

Hovioikeuden tuomiopiirinä on yhden tai useamman käräjäoikeuden tuomiopiiri, jollei hovioikeuksien toimivallasta lailla erikseen toisin säädetä.

Hovioikeuksien tuomiopiireistä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

8 §

Hovioikeuden jäsenet

Hovioikeuden jäseniä ovat presidentti ja hovioikeudenneuvokset. Hovioikeudessa voi lisäksi olla asesoreja.

Helsingin hovioikeudessa on lisäksi sotilasjäseniä, jotka osallistuvat sotilasoikeudenkäyntiasioiden käsittelyyn ja ratkaisemiseen sen mukaan kuin sotilasoikeudenkäyntilaissa säädetään.

4 luku

Hallinto-oikeudet

1 §

Hallinto-oikeuden lainkäyttötehtävät

Hallinto-oikeus käsittelee ja ratkaisee ne hallinto-oikeudelliset valitukset, hallintoriita-asiat ja muut asiat, jotka säädetään kuuluviksi sen toimivaltaan hallintolainkäyttölaissa (586/1996) tai muussa laissa.

2 §

Asian ratkaiseminen

Hallinto-oikeus käsittelee ja ratkaisee asiat istunnossa esittelystä.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

Hallinto-oikeuden puheenjohtajana toimii ylituomari tai lainoppinut hallinto-oikeustuomari.

3 §

Hallinto-oikeudet

Hallinto-oikeuksia ovat Helsingin, Hämeenlinnan, Itä-Suomen, Pohjois-Suomen, Turun ja Vaasan hallinto-oikeudet.

Ahvenanmaan hallintotuomioistuimesta säädetään erikseen lailla.

4 §

Hallinto-oikeuksien tuomiopiirit

Hallinto-oikeuden tuomiopiirinä on yksi tai useampi maakunta, jollei hallinto-oikeuksien toimivallasta lailla erikseen toisin säädetä.

Hallinto-oikeuksien tuomiopiireistä ja sijaintipaikoista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

5 §

Hallinto-oikeuden jäsenet

Hallinto-oikeuden jäseniä ovat ylituomari ja hallinto-oikeustuomarit. Hallinto-oikeudessa voi lisäksi olla asessoreja.

Hallinto-oikeudessa on lastensuojelua, adoptiota, mielenterveysasioita, päihdehuoltoa, tartuntatauteja sekä kehitysvammaisten erityishuoltoa tuntevia asiantuntijajäseniä, jotka osallistuvat asioiden käsittelyyn ja ratkaisemiseen noudattaen, mitä hallinto-oikeuslaissa (430/1999) tai muussa laissa säädetään.

5 luku

Markkinaoikeus

1 §

Markkinaoikeuden tehtävät

Markkinaoikeus toimii kilpailu- ja valvonta-asioiden sekä hankinta-asioiden, teollis- ja tekijänoikeudellisten asioiden sekä markkinaoikeudellisten asioiden erityistuomioistuimena.

Markkinaoikeuden päätösvaltaisuudesta, sen toimivaltaan lailla kuuluviksi säädettyjen asioiden käsittelystä markkinaoikeudessa sekä muutoksenhausta markkinaoikeuden ratkaisuun säädetään oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa (100/2013).

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

2 §

Markkinaoikeuden jäsenet

Markkinaoikeuden jäseniä ovat ylituomari, markkinaoikeustuomarit ja markkinaoikeusinsinöörit. Markkinaoikeudessa voi lisäksi olla asessoreja.

Markkinaoikeudessa on kilpailu- ja valvonta-asioita, hankinta-asioita, teollis- ja tekijänoikeudellisia asioita sekä markkinaoikeudellisia asioita tuntevia asiantuntijajäseniä, jotka osallistuvat asioiden käsittelyyn ja ratkaisemiseen noudattaen, mitä oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa säädetään.

6 luku

Työtuomioistuin

1 §

Työtuomioistuimen tehtävät

Työtuomioistuin toimii erityistuomioistuimena työ- ja virkaehtosopimuksia koskevissa riita-asioissa sekä käsittelee sille lain nojalla kuuluvat valitusasiat.

Työtuomioistuimen toimivaltaan kuuluvista asioista, työtuomioistuimen päätösvaltaisuudesta niissä sekä niiden käsittelystä työtuomioistuimessa säädetään oikeudenkäynnistä työtuomioistuimessa annetussa laissa (646/1974).

2 §

Työtuomioistuimen jäsenet

Työtuomioistuimen jäseniä ovat presidentti ja työtuomioistuinneuvos. Työtuomioistuimessa voi lisäksi olla asessori.

Työtuomioistuimessa on neljätoista asiantuntijajäsentä, jotka osallistuvat asioiden käsittelyyn ja ratkaisemiseen noudattaen, mitä oikeudenkäynnistä työtuomioistuimessa annetussa laissa säädetään. Asiantuntijajäsenistä kaksi on lainoppineita ja sellaisia, jotka eivät edusta työnantaja- tai työntekijäetuja. Muista asiantuntijajäsenistä kahdeksan on työsuhteisiin ja neljä virkasuhteisiin perehtyneitä.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

7 luku

Vakuutusosoikeus

1 §

Vakuutusosoikeuden tehtävät

Vakuutusosoikeus toimii toimeentuloturva-asioiden erityistuomioistuimena sille lain nojalla kuuluvissa asioissa.

Vakuutusosoikeuden päätösvaltaisuudesta ja asioiden käsittelystä vakuutusosoikeudessa säädetään oikeudenkäynnistä vakuutusosoikeudessa annetussa laissa (/).

2 §

Vakuutusosoikeuden jäsenet

Vakuutusosoikeuden jäseniä ovat ylituomari ja vakuutusosoikeustuomarit. Vakuutusosoikeudessa voi lisäksi olla asessoreja.

Vakuutusosoikeudessa on ylilääkäri, joka toimii päätoimisena lääkärijäsenenä. Lääkärijäsenenä toimimisen lisäksi ylilääkäri suunnittelee ja kehittää vakuutusosoikeuden lääketieteellistä arviointimenettelyä sekä huolehtii lääkärijäsenten töiden yleisestä suunnittelusta ja järjestämisestä sekä työskentelyn tuloksellisuudesta. Hänen tulee myös valvoa oikeusperiaatteiden soveltamisen ja laintulkinnan yhdenmukaisuutta lääkärijäsenten osalta.

Vakuutusosoikeudessa on lisäksi muita lääkärijäseniä, työoloja tai yritystoimintaa tuntevia asiantuntijajäseniä sekä sotilasvamma-asioita tuntevia asiantuntijajäseniä, jotka osallistuvat asioiden käsittelyyn ja ratkaisemiseen noudattaen, mitä oikeudenkäynnistä vakuutusosoikeudessa annetussa laissa säädetään.

8 luku

Tuomioistuimen työskentelyn järjestäminen, johtaminen ja hallinto

1 §

Johtaminen

Tuomioistuinta johtaa ja sen tuloksellisuudesta vastaa päällikkötuomari.

Tuomioistuimessa voi olla johtoryhmä päällikkötuomarin tukena tuomioistuimen toiminnan johtamisessa ja kehittämisessä. Johtoryhmään kuuluvat päällikkötuomari puheenjohtajana, 4 §:ssä tarkoitetut osaston johtajat, 19 luvun 5 §:ssä tarkoitettu kanslia- tai hallintopäällikkö sekä tarpeen mukaan myös muuta henkilöstöä.

Johtoryhmässä on käsiteltävä ainakin esitys tuomioistuimen työjärjestykseksi sekä muut tuomioistuimen johtamista, hallintoa, taloutta ja toimintaa sekä henkilöstöä tai niiden kehittämistä koskevat merkittävät asiat.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

Johtoryhmän kokoonpanosta ja siinä käsiteltävistä asioista määrätään tarkemmin työjärjestyksessä.

2 §

Päällikkötuomarin tehtävät

Päällikkötuomari huolehtii tuomioistuimen toimintakyvystä ja sen kehittamisestä. Hän asettaa tuomioistuimen tulostavoitteet ja huolehtii niiden toteutumisesta. Päällikkötuomarin tulee valvoa oikeusperiaatteiden soveltamisen ja laintulkinnan yhdenmukaisuutta tuomioistuimen ratkaisuisissa.

Päällikkötuomari osallistuu lainkäyttöön siinä määrin kuin hänen muut tehtävänsä sen sallivat.

3 §

Hallinnollisten asioiden ratkaiseminen

Päällikkötuomari ratkaisee tuomioistuimelle kuuluvat hallinto- ja talousasiat, joita ei ole määrätty muun virkamiehen ratkaistavaksi.

Päällikkötuomari voi määrätä, että asia, joka koskee lausunnon antamista lainsäädäntöasiassa tai lainsäädäntöaloitteen tekemistä, käsitellään ja ratkaistaan täysistunnossa, ja käräjäoikeudessa muussa laajemmassa kokoonpanossa.

Päällikkötuomarin oikeudesta siirtää asia muun virkamiehen ratkaistavaksi määrätään työjärjestyksessä. Päällikkötuomari voi ottaa siirtämänsä tai muutoin muun virkamiehen ratkaistavaksi kuuluvan asian itse ratkaistavakseen.

4 §

Osastot

Tuomioistuin voi toimia osastoihin jakautuneena. Osastojaosta määrätään työjärjestyksessä.

Osastoa johtaa päällikkötuomarin osaston johtajaksi määräämä lainoppinut tuomari (*osaston johtaja*), jollei päällikkötuomari itse johda osastoa.

5 §

Osaston johtajan tehtävään määrääminen

Päällikkötuomari määrää osaston johtajan tehtävään tuomioistuimen lainoppineen tuomarin enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tehtävä on julistettava niiden asianomaisen tuomioistuimen vakinaisten tuomareiden haettavaksi, jotka on nimitetty virkaansa ennen hakuajan päättymistä. Tehtävään määrättävällä tulee olla tehtävän edellyttämät henkilökohtaiset ominaisuudet ja johtamistaitoa.

Määräys voidaan painavasta syystä peruuttaa.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

6 §

Osaston johtajan tehtävät

Osaston johtaja johtaa osaston työskentelyä. Hän huolehtii erityisesti työn yleisestä suunnittelusta ja järjestämisestä osastolla sekä työskentelyn tuloksellisuudesta. Hänen tulee valvoa oikeusperiaatteiden soveltamisen ja laintulkinnan yhdenmukaisuutta osaston ratkaisuihin.

7 §

Asioiden jakaminen

Asiat on jaettava valmisteltaviksi ja ratkaistaviksi työjärjestyksessä vahvistettujen perusteiden mukaisesti. Näiden perusteiden on oltava selkeitä ja niiden on turvattava asianosaisten oikeus saada asiansa ratkaistuksi riippumattomasti, puolueettomasti ja joutuisasti.

8 §

Asian uudelleen jakaminen

Tuomarin käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi jaettu asia voidaan vastoin asianomaisen tuomarin tahtoa jakaa uudelleen vain, jos siihen on tuomarin sairaudesta, asian viivästymisestä, tuomarin työmäärästä tai muusta vastaavasta seikasta johtuva painava syy.

Asian uudelleen jakamisesta 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa päättää päällikkötuomari. Korkeimmassa oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa uudelleen jakamisesta päättää presidentti. Päätös on perusteltava.

9 §

Työjärjestys

Tuomioistuimen työjärjestyksen vahvistaa päällikkötuomari johtoryhmää tai, jos tuomioistuimessa ei ole johtoryhmää, vakinaisia tuomareita kuultuaan.

Tuomioistuimen työjärjestys on julkinen ja sen on oltava jokaisen saatavilla.

10 §

Toimintakertomus

Tuomioistuinten on vuosittain annettava kertomus toiminnastaan. Tuomioistuimet voivat laatia myös yhteisen toimintakertomuksen.

Toimintakertomus on julkinen ja sen on oltava jokaisen saatavilla.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

III OSA

TUOMARIT

9 luku

Tuomari tuomiovallan käyttäjänä ja virkamiehenä

1 §

Tuomarin velvollisuuksista

Tuomari käyttää tuomiovaltaa itsenäisesti ja tässä toiminnassaan häntä sitoo vain laki. Tuomarilla on velvollisuus ratkaista hänen käsiteltäväkseen jaettu asia. Tuomarin on virkatoimissaan oltava tunnollinen ja huolellinen. Hänen on käsiteltävä ja ratkaistava asia joutuisasti. Tuomariin sovellettavista virkamiehen yleisistä velvollisuuksista säädetään lisäksi valtion virkamieslain (750/1994) 4 luvussa ja muualla laissa.

2 §

Tuomarin vastuu virkatoimista

Tuomarin vastuusta virkatoimistaan säädetään perustuslain 118 §:ssä ja muualla laissa.

3 §

Tuomari esittelijänä

Jos asia ratkaistaan tuomioistuimessa lain mukaan esittelystä, tuomari voi toimia esittelijänä.

4 §

Koulutus

Tuomari on velvollinen ylläpitämään ja kehittämään laintuntemustaan, oikeudellista osaamistaan ja ammattitaitoaan.

Tuomareille on oltava tarjolla riittävästi koulutusta ja heillä on oltava mahdollisuus osallistua siihen.

5 §

Sivutoimet ja sivutoimilupa

Tuomari ei saa ottaa vastaan tai pitää valtion virkamieslain 18 §:n 4 momentissa tarkoitettua sivutoimintaa, ellei tuomioistuin hakemuksesta myönnä siihen lupaa (*sivutoimilupa*). Sivutoimilupaa

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

ei saa myöntää riidan yhden osapuolen nimeämänä välimiehenä toimimista varten välimiesoikeudessa.

Muilta osin sivutoimesta säädetään valtion virkamieslain 18 §:ssä.

Tuomareiden sivutoimia koskevien tietojen merkitsemisestä rekisteriin säädetään tuomareiden sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteristä annetussa laissa (565/2015).

6 §

Sivutoimiluvan hakeminen

Sivutoimiluvan myöntää hakemuksesta se tuomioistuin, jonka palveluksessa tuomari on. Käräjäoikeuden laamannille luvan myöntää kuitenkin hovioikeus, hovioikeuden ja työtuomioistuimen presidentille korkein oikeus sekä hallinto-oikeuden, markkinaoikeuden ja vakuutusosikeuden ylituomarille korkein hallinto-oikeus.

Sen estämättä, mitä valtion virkamieslain 18 §:n 5 momentissa säädetään, hakijan on lupahakemuksessa ilmoitettava tiedot välimiesoikeusriidan asianosaisista luvan käsittelevän tuomioistuimen päällikkötuomarille.

7 §

Sivutoimesta saadun tulon ja sivutoimen päättymisestä ilmoittaminen

Tuomarin on ilmoitettava tuomioistuimelle vuosittain, mitä hänelle on sivutoimista maksettu, jos sivutoimista saatujen tulojen yhteismäärä ylittää 10 000 euroa. Ilmoituksessa on mainittava, mistä sivutoimista tulot on maksettu. Muista sivutoimista kuin välimiestehtävistä on ilmoitettava myös maksun suorittaja. Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 23 kohdassa säädetään, tuomarin sivutoimista saaduista tuloista ilmoittamat tiedot ovat julkisia. Tuomarin on ilmoitettava viipymättä myös sivutoimen päättymisestä.

Palkkioilmoitus on annettava viimeistään tulon kertymistä seuraavan kalenterivuoden toukuun loppuun mennessä. Ilmoitus annetaan 6 §:n 1 momentissa tarkoitettulle tuomioistuimelle.

10 luku

Tuomareiden kelpoisuusvaatimukset

1 §

Tuomareiden yleiset kelpoisuusvaatimukset ja nimitysperusteet

Tuomariksi voidaan nimittää oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut oikeamielinen Suomen kansalainen, joka aikaisemmalla toiminnallaan tuomioistuimessa tai muussa tehtävässä on osoittanut, että hänellä on täytettävänä olevan viran menestyksellisen hoitamisen edellyttämä pereh-

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

tyneisyys viran tehtävälleen sekä tarvittavat henkilökohtaiset ominaisuudet. Erityisalan asiantuntemusta vaativien tuomarinvirkojen kelpoisuusvaatimuksista voidaan säätää erikseen.

Tuomarin suomen ja ruotsin kielen taitoa koskevista vaatimuksista säädetään 9 §:ssä.

2 §

Ylimpien tuomioistuinten tuomareita koskevat kelpoisuusvaatimukset

Korkeimman oikeuden presidentiksi ja jäseneksi sekä korkeimman hallinto-oikeuden presidentiksi ja jäseneksi voidaan nimittää 1 §:ssä säädetyt edellytykset hyvin täyttävä etevä laintuntija. Korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden presidenteiltä edellytetään lisäksi johtamistaitoa.

3 §

Päällikkötuomareita koskevat kelpoisuusvaatimukset

Päällikkötuomariksi voidaan nimittää se, jolla on 1 §:ssä säädettyjen edellytysten lisäksi johtamistaitoa.

4 §

Maa-oikeusasioiden vastuutuomarin kelpoisuusvaatimukset

Maa-oikeutena toimivan käräjäoikeuden maa-oikeusasioiden vastuutuomarin tulee olla perehtynyt kiinteistölainsäädäntöön ja kiinteistöasioiden käsittelyyn.

5 §

Maa-oikeusinsinöörin kelpoisuusvaatimukset

Maa-oikeutena toimivan käräjäoikeuden maa-oikeusinsinöörin virkaan vaaditaan maanmittauksen alalla suoritettu tehtävään soveltuva diplomi-insinöörin tutkinto sekä hyvä kokemus kiinteistötoimitusten suorittamisessa ja hyvä perehtyneisyys kiinteistöjen arviointiin.

6 §

Vesi- ja ympäristönsuojeluasioihin perehtyneen hallinto-oikeustuomarin kelpoisuusvaatimukset

Vesilain (587/2011) ja ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaisten asioiden käsittelyyn osallistuvan hallinto-oikeuden muun kuin lainoppineen jäsenen kelpoisuusvaatimuksena on soveltuva ylempi korkeakoulututkinto tekniikan tai luonnontieteiden alalta. Lisäksi häneltä edellytetään, että hän on perehtynyt sovellettavan lainsäädännön alaan kuuluviin tehtäviin.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

7 §

Markkinaoikeuden ylituomarin ja markkinaoikeustuomarin kelpoisuusvaatimukset

Markkinaoikeuden ylituomarilta ja markkinaoikeustuomarilta edellytetään lisäksi, että hän on perehtynyt kilpailu- tai valvonta-asioihin, hankinta-asioihin, teollis- tai tekijänoikeudellisiin asioihin taikka markkinaoikeudellisiin asioihin.

8 §

Markkinaoikeusinsinöörin kelpoisuusvaatimukset

Markkinaoikeusinsinööriksi voidaan nimittää soveltuvan ylemmän korkeakoulututkinnon tekniikan alalta suorittanut oikeamielinen Suomen kansalainen, joka on perehtynyt patenttiasioihin ja jolla on tarvittavat henkilökohtaiset ominaisuudet.

9 §

Tuomareiden suomen ja ruotsin kielen taitoa koskevat kelpoisuusvaatimukset

Tuomariksi nimitettävällä on oltava tuomioistuimen tuomiopiirin väestön enemmistön kielen erinomainen suullinen ja kirjallinen taito sekä:

1) yksikielisessä tuomioistuimessa toisen kielen tyydyttävä ymmärtämisen taito ja tyydyttävä suullinen taito;

2) kaksikielisessä tuomioistuimessa toisen kielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito.

Ahvenanmaan käräjäoikeuden ja Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen tuomareiden kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista säädetään Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) nojalla valtioneuvoston asetuksella.

10 §

Erityistä kielitaitoa edellyttävät käräjätuomarinvirat

Kaksikielisessä käräjäoikeudessa tulee kielellisten oikeuksien turvaamiseksi olla riittävä määrä käräjätuomarinvirkoja, joihin nimitettävillä on oltava tuomioistuimen tuomiopiirin väestön vähemmistön kielen erinomainen suullinen ja kirjallinen taito sekä enemmistön kielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito. Tällaisia virkoja tulee kuitenkin aina olla vähintään yksi.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään, kuinka monta 1 momentissa tarkoitettua virkaa kussakin kaksikielisessä käräjäoikeudessa on.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

11 §

Erityistä kielitaitoa edellyttävät muut tuomarin virat

Kaksikielisessä hovi- tai hallinto-oikeudessa, markkinaoikeudessa ja vakuutuslaitosten oikeudessa voi kielellisten oikeuksien turvaamiseksi olla riittävä määrä lainoppineen tuomarin virkoja, joihin nimitettävillä on oltava 10 §:n 1 momentissa tarkoitettu kielitaito.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään, kuinka monta 1 momentissa tarkoitettua virkaa kussakin kaksikielisessä tuomioistuimessa on. Ennen asian esittelemistä valtioneuvostolle oikeusministeriön on pyydettävä asianomaisen ylimmän tuomioistuimen lausunto 1 momentissa tarkoitettujen tuomarin virkojen tarpeesta.

12 §

Erivapaus

Tuomarin viran kelpoisuusvaatimuksista ei voida myöntää erivapautta.

11 luku

Päällikkötuomarin ja vakinaisen tuomarin nimittäminen

1 §

Tuomarin virkaan ja määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittäminen

Tuomari nimitetään virkaansa vakinaisesti, jollei häntä 12 luvun 1 §:ssä säädetyillä perusteilla nimitetä määräaikaiseen virkasuhteeseen.

Asessorin virkaan nimitetään määräajaksi 18 luvun 1 §:n mukaisesti.

Tuomioistuimen päällikkötuomari nimitetään virkaansa määräajaksi noudattaen, mitä 2 §:ssä säädetään. Korkeimman oikeuden presidentti ja korkeimman hallinto-oikeuden presidentti nimitetään virkaansa vakinaisesti.

2 §

Päällikkötuomarin nimittäminen määräajaksi

Päällikkötuomarin virka on määräajaksi täytettävä tuomarin virka, johon nimitetään seitsemäksi vuodeksi kerrallaan. Päällikkötuomari nimitetään kuitenkin enintään siihen asti, kun hän täyttää tuomarille säädetyt eroamisiän. Päällikkötuomarin nimittämisessä noudatetaan, mitä vakinaisen tuomarin nimittämisestä säädetään.

Päällikkötuomari voidaan 12 luvun 1 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa nimittää myös seitsemää vuotta lyhyemmäksi ajaksi.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

Jos päällikkötuomari on nimitetty vakinaisesti tuomarin virkaan, hän on virkavapaana tästä virasta sen ajan, kun hän on päällikkötuomarin virassa. Ennen tämän lain voimaantuloa päällikkötuomarin virkaan nimitetystä on kuitenkin voimassa, mitä 24 luvun 4 §:ssä säädetään.

Jos tässä pykälässä tarkoitettussa päällikkötuomarin virassa oleva nimitetään toiseen päällikkötuomarin virkaan, katsotaan hänen eronneen aikaisemmasta päällikkötuomarin virasta siitä ajankohdasta, josta hänet on nimitetty tähän toiseen virkaan.

3 §

Nimittävä viranomainen

Vakinaisen tuomarin ja päällikkötuomarin 2 §:n 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa nimitää tasavallan presidentti valtioneuvoston ratkaisuehdotuksesta.

4 §

Viran julistaminen haettavaksi

Vakinaisen tuomarin virka ja määräajaksi täytettävä päällikkötuomarin virka on ennen sen täyttämistä julistettava tuomioistuimelta haettavaksi.

5 §

Viran haettavaksi julistava tuomioistuin

Korkeimman oikeuden, hovioikeuden ja työtuomioistuimen presidentin viran julistaa haettavaksi korkein oikeus.

Korkeimman hallinto-oikeuden presidentin sekä hallinto-oikeuden, markkinaoikeuden ja valtuutus-oikeuden ylituomarin viran julistaa haettavaksi korkein hallinto-oikeus.

Käräjäoikeuden laamannin viran julistaa haettavaksi asianomainen hovioikeus.

Muut kuin 1—3 momentissa mainitut tuomarin virat julistaa haettavaksi se tuomioistuin, jossa tuomarin virka on.

6 §

Viran julistaminen uudelleen haettavaksi, hakuajan jatkaminen ja viranhaun peruuttaminen

Tuomarin virka voidaan pätevästä syystä julistaa uudelleen haettavaksi taikka jatkaa sen hakuaikaa. Viran aikaisemmat hakijat otetaan tällöin huomioon ilman uutta hakemusta. Viran haettavaksi julistamista koskeva ilmoitus voidaan pätevästä syystä myös peruuttaa.

Viran uudelleen haettavaksi julistamisesta, hakuajan jatkamisesta ja viranhaun peruuttamisesta päättää viran haettavaksi julistava tuomioistuin.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

7 §

Esitys tuomarin virkaan nimittämisestä

Tasavallan presidentti nimittää korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden presidentit ilman 3 momentissa tarkoitettua esitystä.

Korkein oikeus tekee korkeimman oikeuden jäsenen virkaan nimittämisestä perustellun esityksen, joka toimitetaan valtioneuvostolle tasavallan presidentille esittelemistä varten. Korkein hallinto-oikeus tekee vastaavasti esityksen korkeimman hallinto-oikeuden jäsenen virkaan nimittämisestä.

Muun kuin 1 ja 2 momentissa mainitun tuomarin nimittämisestä perustellun esityksen tekee 20 luvussa tarkoitettu tuomarivalintalautakunta.

8 §

Tuomarivalintalautakunnan lausunto

Tuomarivalintalautakunta voi antaa lausunnon korkeimman oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden jäsenen nimittämistä koskevassa asiassa, jos asianomainen tuomioistuin sitä pyytää. Lausuntoa annettaessa noudatetaan 9 §:ää.

9 §

Asian käsittely tuomarivalintalautakunnassa

Tuomarivalintalautakunta pyytää ennen nimitysesityksen tekemistä lausunnon hakijoista siltä tuomioistuimelta, joka on julistanut viran haettavaksi. Käräjätuomarin viran hakijoista lausunto pyydetään kuitenkin asianomaiselta hovioikeudelta ja lisäksi siltä käräjäoikeudelta, jossa virka on haettavana. Maa- ja metsätalouden ministeriön viran hakijoista on lisäksi pyydettävä Maanmittauslaitoksen lausunto. Vastaavasti Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta on hankittava lausunto ennen Ahvenanmaan käräjäoikeuden laamannin nimittämistä.

Tuomarivalintalautakunta voi ennen työtuomioistuimen presidentin ja työtuomioistuinneuvoksen nimitysesityksen tekemistä pyytää hakijoista lausunnon 17 luvun 13 §:ssä tarkoitetuilta keskusjärjestöiltä ja työmarkkinalaitoksilta sekä valtiovarainministeriöltä ja Suomen Pankilta. Lautakunta voi hankkia muitakin lausuntoja ja selvityksiä sekä kuulla hakijoita ja asiantuntijoita.

Viran hakijalle on varattava ennen nimitysesityksen tekemistä tilaisuus lausua nimitysasian valmistelussa hankittujen lausuntojen ja selvitysten johdosta.

10 §

Tuomioistuimen lausunnon antaminen

Tuomioistuimen lausunnon tuomarin viran täyttämistä koskevassa asiassa antaa:

1) hovioikeus, hallinto-oikeus, markkinaoikeus ja vakuutuslaitos kokoonpanossa, johon kuuluvat päällikkötuomari ja osaston johtajat tai, jos tuomioistuin ei ole jakaantunut osastoihin, päällikkötuomari vakinaisia tuomareita kuultuaan;

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

2) käräjäoikeudessa laamanni johtoryhmää tai, jos käräjäoikeudessa ei ole johtoryhmää, vakinaisia käräjätuomareita kuultuaan;

3) työtuomioistuimessa presidentti.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu kokoonpano on päätösvaltainen, kun läsnä on päällikkötuomari puheenjohtajana ja vähintään puolet muista jäsenistä tai heidän sijaisistaan.

11 §

Tuomioistuimen lausunnon sisältö

Tuomioistuimen lausunnon tulee sisältää perusteltu käsitys siitä, kuka hakijoista olisi nimitettävä virkaan.

Tuomioistuimen lausunnosta tulee ilmetä tuomioistuimen perusteltu käsitys hakijoiden ansioista ja pätevyydestä sekä keskinäisestä paremmuudesta täytettävänä olevaan virkaan. Tuomarinvalintalautakunta voi tarvittaessa antaa tarkempia ohjeita lausunnon sisällöstä.

Tuomarin viran haettavaksi julistaneen tuomioistuimen lausuntoon tulee liittää lautakunnan ohjeiden mukainen yhteenveto hakijoiden virka-ansioista ja muista huomioon otetuista ansioista. Käräjätuomarin viran hakijoista yhteenvedon laatii kuitenkin hovioikeus.

12 §

Sidonnaisuuksien ilmoittaminen

Vakinaiseen tuomarin virkaan nimitettäväksi esitettävän on ennen nimittämistä annettava valtion virkamieslain 8 a §:n 1 momentissa tarkoitettu selvitys sidonnaisuuksistaan. Ilmoitus annetaan nimittävälle viranomaiselle tai, jos nimittävä viranomainen on tasavallan presidentti, oikeusministeriölle. Tuomariksi nimitetyn on lisäksi toimitettava ilmoitus tiedoksi sille tuomioistuimelle, johon hänet on nimitetty.

Tuomarin on virkasuhteensa aikana viipymättä ilmoitettava muutoksista sidonnaisuuksissaan. Ilmoitus annetaan sille tuomioistuimelle, jossa tuomari työskentelee. Käräjäoikeuden laamanni antaa ilmoituksen kuitenkin hovioikeudelle, hovioikeuden ja työtuomioistuimen presidentti korkeimmalle oikeudelle ja hallinto-oikeuden, markkinaoikeuden ja vakuutusosaston ylituomari korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Tuomarin on myös muutoin annettava vastaava selvitys tuomioistuimen tai oikeusministeriön sitä pyytäessä.

Sidonnaisuuksista säädetään lisäksi valtion virkamieslain 8 a §:ssä. Sidonnaisuuksia koskevien tietojen merkitsemisestä rekisteriin säädetään tuomareiden sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteristä annetussa laissa.

13 §

Päällikkötuomarin oikeus tulla nimitetyksi vakinaiseen tuomarin virkaan

Päällikkötuomarilla, jota ei ole nimitetty vakinaisesti muuhun tuomarin virkaan, on 2 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toimikauden päättyessä oikeus tulla nimitetyksi vakinaiseen lainoppiin tuomarin virkaan siinä tuomioistuimessa, jonka päällikkötuomarina hän on toiminut. Tarvittaessa hänellä on oikeus tulla nimitetyksi sellaiseen muun tuomioistuimen tuomarin virkaan,

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

jonka kelpoisuusvaatimukset hän täyttää ja jota voidaan pitää hänelle sopivana. Virkaan nimitetään tuomarin nimittämisestä säädettyä menettelyä noudattaen. Virkaa ei kuitenkaan julisteta haettavaksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun tuomarin asema virkaikäjärjestyksessä määräytyy sen ajankohdan mukaan, jona hänet on nimitetty päällikkötuomariksi.

12 luku

Määräaikaisen tuomarin nimittäminen

1 §

Tuomarin nimittäminen määräaikaiseen virkasuhteeseen

Vakinaisen tuomarin viran tai määräajaksi täytettävän päällikkötuomarin viran ollessa ilman viran hoitajaa taikka tuomarin ollessa estyneenä tai vuosilomalla voidaan virkaa hoitamaan nimittää tuomari määräaikaiseen virkasuhteeseen. Tuomioistuimeen voidaan nimittää tuomari määräaikaiseen virkasuhteeseen myös, jos se on käsiteltävien asioiden lukumäärän tai laadun vuoksi taikka muusta erityisestä syystä tarpeen.

Tuomarin määräaikaiseen virkasuhteeseen ei voida nimittää yksittäistä asiaa varten, ellei siihen ole oikeudenkäynnin turvaamisesta johtuvaa pakottavaa tarvetta.

Määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitetyn tuomarin kelpoisuuteen, virassapysymisoikeuteen sinä aikana, joksi hänet on nimitetty, sekä palkkauksen perusteisiin sovelletaan, mitä vastaavan vakinaisen tuomarin kelpoisuudesta, virassapysymisoikeudesta ja palkkauksesta säädetään.

2 §

Määräaikaisen tuomarin virkasuhteen julistaminen haettavaksi

Tuomarin määräaikainen virkasuhde on julistettava haettavaksi, jos nimitys tehdään vähintään kuudeksi kuukaudeksi.

Korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden jäsenen määräaikainen virkasuhde on julistettava haettavaksi nimityksen kestosta riippumatta.

3 §

Eräiden ylimpien tuomareiden nimittäminen määräaikaiseen virkasuhteeseen

Tasavallan presidentti nimittää korkeimman oikeuden jäsenen määräaikaiseen virkasuhteeseen korkeimman oikeuden esityksestä ja korkeimman hallinto-oikeuden jäsenen korkeimman hallinto-oikeuden esityksestä.

Päällikkötuomarin viran ollessa ilman viran hoitajaa korkein oikeus nimittää hovioikeuden ja työtuomioistuimen presidentin sekä käräjäoikeuden laamannin määräaikaiseen virkasuhteeseen. Käräjäoikeuden laamanni nimitetään hovioikeuden esityksestä.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

Päällikkötuomarin viran ollessa ilman viran hoitajaa korkein hallinto-oikeus nimittää hallinto-oikeuden, markkinaoikeuden ja vakuutusosasto-oikeuden ylituomarin määräaikaiseen virkasuhteeseen.

4 §

Muiden tuomareiden nimittäminen määräaikaiseen virkasuhteeseen

Korkein oikeus nimittää vuotta pidemmäksi määräajaksi asianomaisen tuomioistuimen päällikkötuomarin esityksestä tuomarin määräaikaiseen virkasuhteeseen hovioikeuteen, työtuomioistuimeen ja kärjäoikeuteen. Korkein hallinto-oikeus nimittää vastaavasti tuomarin hallinto-oikeuteen, markkinaoikeuteen ja vakuutusosasto-oikeuteen.

Tuomioistuimen päällikkötuomari nimittää tuomarin määräaikaiseen virkasuhteeseen asianomaiseen tuomioistuimeen enintään vuoden määräajaksi.

Ennen kuin tuomari nimitetään 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa, päällikkötuomarin on kuultava johtoryhmää tai, jos johtoryhmää ei ole, tuomioistuimen vakinaisia tuomareita, jollei se ole tarpeetonta nimityksen lyhytaikaisuuden tai muun syyn vuoksi.

5 §

Määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitetyn tuomarin sidonnaisuuksien ilmoittaminen

Määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitettävän tuomarin on ennen nimittämistä ja virkasuhteen aikana annettava 11 luvun 12 §:ssä tarkoitettut ilmoitukset sidonnaisuuksistaan, jos nimitys tehdään vuotta pidemmäksi ajaksi. Sama koskee korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden jäseneksi määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitettävää nimityksen kestosta riippumatta.

13 luku

Virkavapaus ja sijaisuudet

1 §

Tuomarin virkavapaus ja viranhoito

Tuomarille myönnettävästä valtion virkamieslain 23 §:ssä tarkoitettua virkavapaudesta päättää asianomainen tuomioistuin, jollei tämän luvun 2 §:ssä toisin säädetä.

2 §

Päällikkötuomarin virkavapaus

Tuomioistuimen päällikkötuomari voi ottaa valtion virkamieslain 23 §:ssä tarkoitettua virkavapaata enintään yhden kuukauden vuodessa. Tätä pidemmäksi ajaksi hovioikeuden presidentille ja työtuomioistuimen presidentille myönnettävästä virkavapaudesta päättää korkein oikeus. Vastaavasti korkein hallinto-oikeus päättää hallinto-oikeuden, markkinaoikeuden ja vakuutusosasto-oikeuden virkavapaudesta.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

keuden ylituomarille yli kuukaudeksi myönnettävästä virkavapaudesta. Käräjäoikeuden laamannelle yli kuukaudeksi myönnettävästä virkavapaudesta päättää asianomainen hovioikeus.

3 §

Päällikkötuomarin sijaisena toimiminen

Päällikkötuomarin ollessa estyneenä hänen sijaisenaan toimii työjärjestyksessä sijaiseksi määrätty osaston johtaja tai muu lainoppinut tuomari. Jos tällaista määräystä ei ole annettu, päällikkötuomarin sijaisena toimii tehtävässä vanhin virantoimituksessa oleva osaston johtaja tai, jos tuomioistuimissa ei ole jakautunut osastoihin, virassa vanhin virantoimituksessa oleva lainoppinut tuomari.

4 §

Osaston johtajan sijaisena toimiminen

Osaston johtajan ollessa estyneenä hänen sijaisenaan toimii työjärjestyksessä sijaiseksi määrätty tuomari. Jos tällaista määräystä ei ole annettu, osaston johtajan sijaisena toimii asianomaisen osaston virassa vanhin virantoimituksessa oleva lainoppinut tuomari.

14 luku

Toimiminen toisessa tuomioistuimessa ja siirtäminen

1 §

Esteettömän tuomarin määrääminen

Korkein oikeus voi tarvittaessa määrätä esteellisen tuomarin tilalle toisen, kelpoisuusvaatimukset täyttävän tuomarin hovioikeuteen ja työtuomioistuimeen. Korkein hallinto-oikeus voi vastaavasti määrätä tuomarin hallinto-oikeuteen, markkinaoikeuteen ja vakuutus-oikeuteen.

Hovioikeus voi tarvittaessa määrätä käräjäoikeuteen esteellisen tuomarin sijaan lainoppineen tuomarin hovioikeudesta tai toisesta samaan hovioikeuspiiriin kuuluvasta käräjäoikeudesta.

2 §

Tuomarin toimiminen toisessa tuomioistuimessa

Tuomari voidaan suostumuksellaan määrätä enintään vuodeksi kerrallaan toimimaan tuomarina muussa tuomioistuimessa kuin siinä, johon hänet on nimitetty, jos se on perusteltua vastaanottavassa tuomioistuimessa käsiteltävien asioiden laadun, laajuuden tai lukumäärän vuoksi.

Hovioikeus antaa 1 momentissa tarkoitetun määräyksen toimia sen tuomiopiiriin kuuluvassa käräjäoikeudessa. Korkein oikeus antaa määräyksen toimia hovioikeudessa ja työtuomioistui-

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

nessa sekä korkein hallinto-oikeus hallinto-oikeudessa, markkinaoikeudessa ja vakuutusoidessa.

Ennen määräyksen antamista on pyydettävä suostumus siltä tuomioistuimelta, josta tuomari siirtyy.

3 §

Maa-oikeusinsinöörin velvollisuus toimia toisessa maa-oikeudessa

Maa-oikeusinsinööri voidaan tarvittaessa määrätä käsittelemään maa-oikeusasioita myös muussa samaan maa-oikeusinsinöörien yhteistoiminta-alueeseen kuuluvassa maa-oikeusasioita käsittelevässä käräjäoikeudessa kuin siinä, johon hänet on nimitetty.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun määräyksen antaa se käräjäoikeus, johon maa-oikeusinsinööri on nimitetty.

Maa-oikeusinsinöörien yhteistoiminta-alueista säädetään oikeusministeriön asetuksella.

4 §

Tuomarin siirtäminen tuomioistuinlaitoksen uudelleenjärjestelyssä

Tuomarin siirtämiseen tuomioistuinlaitoksen uudelleenjärjestelyssä sovelletaan, mitä valtion virkamieslain 5 a §:ssä, 5 b §:n 2 momentissa ja 5 c §:n 1 momentissa säädetään valtionhallinnon toimintojen uudelleenjärjestelystä.

Jos 1 momentin perusteella siirrettävä virka uudelleenjärjestelyn jälkeen sijaitsee muualla kuin tuomarin työssäkäyntialueella, eikä tuomari suostu siirtoon, hänet on pyrittävä siirtämään tuomarin työssäkäyntialueella sijaitsevaan toiseen tuomarin virkaan. Jos tällaista virkaa ei ole, tuomari voidaan suostumuksellaan siirtää työssäkäyntialueen ulkopuolella sijaitsevaan tuomarin virkaan tai muuhunkin virkaan. Jos tuomarin viran tilalle uudelleenjärjestelyssä perustetaan uusi virka, joka ei ole tuomarin virka, tuomarilla on kuitenkin ensisijaisesti oikeus tulla nimitetyksi tuomarin virkaan.

Tuomari voidaan siirtää vain virkaan, jonka kelpoisuusvaatimukset hän täyttää ja jota voidaan pitää hänelle sopivana. Tuomarin virkaan siirrettäessä noudatetaan tuomarin nimittämisestä säädettyä menettelyä. Virkaa ei kuitenkaan julisteta haettavaksi. Tuomarin viran täyttämistä koskevan 11 luvun 10 §:ssä tarkoitetun tuomioistuimen lausunnon antaa korkein oikeus tai korkein hallinto-oikeus sen mukaan, mitä tuomioistuinta uudelleenjärjestely koskee.

Jos tuomari ilman pätevää syytä kieltäytyy vastaanottamasta 2 momentissa tarkoitettua virkaa, tuomarille voidaan antaa ero. Asian käsittelee korkein hallinto-oikeus oikeusministeriön hakemuksesta. Asia on käsiteltävä kiireellisenä lainkäyttöasiana.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

15 luku

Kirjallinen varoitus ja virantoimituksesta pidättäminen

1 §

Kirjallinen varoitus

Tuomarille valtion virkamieslain 24 §:ssä tarkoitetun kirjallisen varoituksen antaa sen tuomioistuimen päällikkötuomari, jonka palveluksessa tuomari on. Käräjäoikeuden laamannille kirjallisen varoituksen antaa kuitenkin hovioikeuden presidentti, hovioikeuden ja työtuomioistuimen presidentille korkeimman oikeuden presidentti sekä hallinto-oikeuden, markkinaoikeuden ja vaakuutus-oikeuden ylituomarille korkeimman hallinto-oikeuden presidentti.

2 §

Virantoimituksesta pidättäminen

Tuomarin virantoimituksesta pidättämisestä valtion virkamieslain 40 §:n 2 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetuilla perusteilla päättää se tuomioistuin, jonka palveluksessa tuomari on. Käräjäoikeuden laamannin pidättää virantoimituksesta kuitenkin hovioikeus, hovioikeuden ja työtuomioistuimen presidentin korkein oikeus sekä hallinto-oikeuden, markkinaoikeuden ja vaakuutus-oikeuden ylituomarin korkein hallinto-oikeus.

Virantoimituksesta pidättämisestä säädetään lisäksi valtion virkamieslaissa.

16 luku

Virkasuhteen päättyminen

1 §

Eroamisikä ja eron antaminen

Tuomariin sovellettavasta virkamiehen yleisestä eroamisikästä ja virkasuhteen päättymisestä säädetään valtion virkamieslain 35 §:ssä.

Tuomarille antaa hakemuksesta eron se tuomioistuin, jonka palveluksessa hän on.

2 §

Tuomarille työkyvyttömyyden vuoksi annettava ero

Tuomari on velvollinen eroamaan tuomarin virasta, jos hän on sairauden, vian tai vamman vuoksi menettänyt työkykynsä.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

Jos työkykynsä menettänyt tuomari ei itse hae eroa, tuomarille annettavasta erosta päättää tuomioistuिन. Asia on eron antavassa tuomioistuimessa käsiteltävä kiireellisenä lainkäyttöasiana. Eron antamisesta päättää:

1) hovioikeus, joka on toimivaltainen virkarikosasiassa, jos asia koskee käräjäoikeuden tai työtuomioistuimen tuomaria;

2) korkein hallinto-oikeus, jos asia koskee korkeimman hallinto-oikeuden, hallinto-oikeuden, markkinaoikeuden tai vakuutus-oikeuden tuomaria;

3) korkein oikeus, jos asia koskee korkeimman oikeuden tai hovioikeuden tuomaria.

Hakemuksen tuomarille annettavasta erosta tekee virantoimituksesta pidättämistä koskevassa asiassa toimivaltainen tuomioistuिन.

3 §

Tuomarin toimivalta virkasuhteen päätyttyä

Tuomari on toimivaltainen lainkäyttöasiassa senkin jälkeen, kun hän ei enää ole tuomarin virassa tai määräaikaisessa virkasuhteessa asianomaisessa tuomioistuimessa, jos hän on ratkaissut asian tai osallistunut sen ratkaisemiseen monijäsenisen kokoonpanon jäsenenä virkasuhteensa aikana taikka jos asiassa on tehty ratkaisuehdotus hänen virkasuhteensa aikana.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske tuomaria, jolle on 2 §:n perusteella annettu ero.

IV OSA

ASiantuntijajäsenet JA MUU HENKILÖKUNTA

17 luku

Asiantuntijajäsenet

1 §

Asiantuntijajäsenen asema

Asiantuntijajäsen on tuomiovaltaa käyttäessään samalla tavalla riippumaton kuin tuomari.

Mitä 9 luvun 1 ja 2 §:ssä säädetään tuomarin velvollisuuksista ja vastuusta, sovelletaan myös asiantuntijajäseneneen.

Mitä 16 luvun 3 §:ssä säädetään tuomarin toimivallasta, sovelletaan myös asiantuntijajäseneneen toimikauden päätyttyä.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

2 §

Asiantuntijajäsenen oikeus pysyä tehtävässään

Asiantuntijajäsenen oikeuteen pysyä tehtävässään sinä aikana, joksi hänet on määrätty, sovelletaan 18—21 §:ssä säädetyin poikkeuksin, mitä tuomarin viran haltijan oikeudesta pysyä virassaan säädetään.

3 §

Asiantuntijajäsenten määrääminen

Valtioneuvosto määrää asiantuntijajäsenet hallinto-oikeuteen, markkinaoikeuteen ja vakuutus-oikeuteen. Tasavallan presidentti määrää asiantuntijajäsenet korkeimpaan hallinto-oikeuteen ja työtuomioistuimeen.

4 §

Asiantuntijajäsenten ja varajäsenten lukumäärä

Asiantuntijajäseniä määrätään riittävä määrä. Työtuomioistuimen asiantuntijajäsenten lukumäärästä säädetään 6 luvun 2 §:ssä.

Asiantuntijajäsenille voidaan määrätä riittävä määrä varajäseniä. Mitä asiantuntijajäsenestä säädetään, sovelletaan myös varajäseneneen.

5 §

Asiantuntijajäsenten toimikausi

Asiantuntijajäsenet määrätään viiden vuoden toimikaudeksi kerrallaan. Jos asiantuntijajäsenen tehtävä vapautuu kesken toimikauden, asiantuntijajäsenen tilalle voidaan määrätä uusi jäsen.

Jäsenet määrätään kuitenkin enintään siihen asti, kun he täyttävät tuomareille säädetyt eroamisiän.

6 §

Tehtävien julistaminen haettavaksi

Asianomainen tuomioistuin julistaa asiantuntijajäsenten tehtävät haettaviksi.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske niitä työtuomioistuimen ja vakuutus-oikeuden asiantuntijajäseniä, jotka määrätään 13 ja 15 §:ssä tarkoitettujen ehdotusten perusteella.

Tuomioistuin voi hankkia hakijoista lausunnon tai muuta selvitystä.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

7 §

Esitys tehtävään määräämisestä

Tuomioistuimet toimittavat oikeusministeriölle valtioneuvostolle tai tasavallan presidentille esittelemistä varten perustellun esityksen siitä, ketkä hakijoista olisi määrättävä tehtäviin.

Esitys työtuomioistuimen työsuhteisiin ja virkasuhteisiin perehtyneiden jäsenten määräämiseksi tehdään 13 §:ssä tarkoitettujen ehdotusten perusteella. Esitys vakuutus oikeuden työoloja tai yritystoiminnan olosuhteita tuntevien sekä sotilasvamma-asioita tuntevien jäsenten määräämiseksi tehdään 15 §:ssä tarkoitettujen ehdotusten perusteella. Vakuutus oikeuden on lisäksi kuultava sosiaali- ja terveysministeriötä ennen vakuutus oikeuden lääkärijäsenten määräämistä koskevan esityksen toimittamista oikeusministeriölle.

8 §

Hallinto-oikeuden asiantuntijajäsenten kelpoisuusvaatimukset

Hallinto-oikeuden asiantuntijajäsenten tulee olla:

- 1) tehtävään soveltuvan ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita, lastensuojeluun perehtyneitä henkilöitä hallinto-oikeuslain 7 §:n 1 momentin 1 ja 1 a kohdassa tarkoitetuissa asioissa;
- 2) tehtävään soveltuvan ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita, kehitysvammaisten erityishuoltoon perehtyneitä henkilöitä hallinto-oikeuslain 7 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa asioissa;
- 3) psykiatriaan perehtyneitä laillistettuja lääkäreitä hallinto-oikeuslain 7 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuissa asioissa;
- 4) tehtävään soveltuvan ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita, päihdehuoltoon perehtyneitä henkilöitä hallinto-oikeuslain 7 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuissa asioissa;
- 5) tartuntatauteihin perehtyneitä erikoislääkäreitä hallinto-oikeuslain 7 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetuissa asioissa.

9 §

Korkeimman hallinto-oikeuden asiantuntijajäsenten kelpoisuusvaatimukset

Korkeimman hallinto-oikeuden ympäristöasiantuntijaneuvoksen kelpoisuusvaatimuksena on soveltuva ylempi korkeakoulututkinto tekniikan tai luonnontieteiden alalta. Lisäksi hänen tulee olla perehtynyt sovellettavan lainsäädännön alaan kuuluviin tehtäviin.

Yli-insinöörineuvoksen kelpoisuusvaatimuksena on soveltuva ylempi korkeakoulututkinto tekniikan alalta. Lisäksi hänen tulee olla perehtynyt patenttiasioihin.

10 §

Markkinaoikeuden asiantuntijajäsenten kelpoisuusvaatimukset

Kilpailu- ja valvonta-asioiden sekä hankinta-asioiden käsittelyyn osallistuvalla markkinaoikeuden asiantuntijajäseneltä edellytetään, että hän on suorittanut soveltuvan ylemmän korkea-

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

koulututkinnon ja perehtynyt kilpailuoikeuteen, hankintatoimeen, energiemarkkinoihin, taloustieteeseen, markkinointiin, arvopaperimarkkinoihin, elinkeinoelämään tai taloudellisiin kysymyksiin.

Teollis- ja tekijänoikeudellisten asioiden käsittelyyn osallistuvalla markkinaoikeuden asiantuntijajäseneltä edellytetään, että hän on suorittanut soveltuvan ylemmän korkeakoulututkinnon sekä perehtynyt asianomaiseen tekniikan alaan tai patentointiin liittyviin kysymyksiin taikka markkinointiin, taloustieteeseen, elinkeinoelämään tai taloudellisiin kysymyksiin taikka taiteeseen.

Markkinaoikeudellisten asioiden käsittelyyn osallistuvalla markkinaoikeuden asiantuntijajäseneltä edellytetään, että hän on suorittanut soveltuvan ylemmän korkeakoulututkinnon ja perehtynyt kuluttajansuojaan, markkinointiin, elinkeinoelämään tai taloudellisiin kysymyksiin.

11 §

Markkinaoikeuden asiantuntijajäsenen kelpoisuus samassa oikeudenkäynnissä käsiteltävissä asioissa

Markkinaoikeuden käsitellessä samassa oikeudenkäynnissä eri asiaryhmiin kuuluvia asioita asiantuntijajäsenen, joka on kelpoinen osallistumaan jonkin mainitussa oikeudenkäynnissä käsiteltävän asian käsittelyyn, on kelpoinen osallistumaan myös muiden samassa oikeudenkäynnissä käsiteltävien asioiden käsittelyyn.

12 §

Työtuomioistuimen asiantuntijajäsenten kelpoisuusvaatimukset

Työtuomioistuimen asiantuntijajäseneltä, joka ei edusta työnantaja- tai työntekijäetuja, edellytetään, että hän on suorittanut oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon ja on perehtynyt työoloihin.

Työtuomioistuimen muiden asiantuntijajäsenten on oltava työ- tai virkasuhteisiin perehtyneitä.

13 §

Työtuomioistuimen työ- ja virkasuhteisiin perehtyneiden asiantuntijajäsenten määräämistä koskeva ehdotus

Työtuomioistuimen työsuhteisiin ja virkasuhteisiin perehtyneet asiantuntijajäsenet määrätään työnantaja- ja työntekijäetuja edustavien tahojen ehdotusten perusteella:

- 1) työsuhteisiin perehtyneistä jäsenistä:
  - a) neljä työnantajajyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen; ja
  - b) neljä työntekijäin ja toimihenkilöiden ammattiyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta; sekä
- 2) virkasuhteisiin perehtyneistä jäsenistä:
  - a) kaksi valtiovarainministeriön, kunnallisen työmarkkinalaitoksen, evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksen ja Suomen Pankin; ja

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

b) kaksi valtion ja Suomen Pankin virkamiesten sekä kunnallisten ja kirkollisten viranhaltijain ammattiyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta.

Ehdotettujen asiantuntijajäsenten keskuudessa on oltava teollisuuden, maatalouden ja palvelualan työsuhteisiin perehtyneitä henkilöitä.

Tullakseen huomioon otetuiksi 1 momentissa tarkoitettujen tahojen ehdotuksissa on oltava vähintään kaksi kertaa niin monta ehdokasta kuin on määrättäviä jäseniä. Ehdotuksiin on liitettävä selvitys siitä, että ehdotetut henkilöt suostuvat ottamaan jäsenyyden vastaan.

Työtuomioistuimen on ennen esityksen tekemistä pyydettävä 1 momentissa tarkoitetuilta tahoilta ehdotukset asiantuntijajäsenten määräämisestä. Jäsenet määrätään, vaikka ehdotusta ei ole tehty työtuomioistuimen asettamassa määräajassa tai ehdotus on tehty puutteellisena, jos ehdotusta ei pyynnöstä huolimatta ole tehty tai täydennetty. Työtuomioistuin voi pyytää uuden ehdotuksen, jos ehdokkaat eivät täytä yleisiä virkanimitysperusteita.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen järjestöjen palveluksessa olevaan henkilöön, joka hoitaa tässä pykälässä tarkoitettua ehdokasasettelua, sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

14 §

Vakuutus oikeuden asiantuntijajäsenten kelpoisuusvaatimukset

Vakuutus oikeuden lääkärijäsenen tulee olla laillistettu lääkäri.

Vakuutus oikeuden muista asiantuntijajäsenistä osan tulee olla työoloja tai yritystoiminnan olosuhteita tuntevia sekä osan sotilasvamma-asioita tuntevia.

15 §

Vakuutus oikeuden työoloja tai yritystoiminnan olosuhteita tuntevien sekä sotilasvamma-asioita tuntevien asiantuntijajäsenten määräämistä koskeva ehdotus

Vakuutus oikeuden työoloja tai yritystoiminnan olosuhteita tuntevat sekä sotilasvamma-asioita tuntevat asiantuntijajäsenet määrätään:

1) työelämän ja työmarkkinoiden tai yritystoiminnan olosuhteita tuntevat jäsenet:

a) edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen;

b) kunnallisen työmarkkinalaitoksen ja kunnallisia viranhaltijoita ja työntekijöitä edustavien pääsopijajärjestöjen;

c) valtion työmarkkinalaitoksen ja valtion virkamiesten ja työntekijöiden edustavimpien keskusjärjestöjen;

d) edustavimpien yrittäjäjärjestöjen;

e) edustavimpien maatalousyrittäjäjärjestöjen ehdotuksista; ja

f) puolustusministeriön ja edustavimpien työntekijäjärjestöjen ehdotuksesta; sekä

2) sotilasvamma-asioihin perehtyneet korvauksensaajien oloja tuntevat jäsenet korvauksensaajien edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta ja sotilasjäsenet puolustusministeriön ehdotuksesta.

Tullakseen huomioon otetuiksi 1 momentissa tarkoitettujen tahojen ehdotuksissa on oltava vähintään kaksi kertaa niin monta ehdokasta kuin on määrättäviä jäseniä. Ehdotuksiin on liitettävä selvitys siitä, että ehdotetut henkilöt suostuvat ottamaan jäsenyyden vastaan.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

Vakuutusosoikeuden on ennen esityksen tekemistä pyydettävä 1 momentissa tarkoitetuilta ta-
hoilta ehdotukset asiantuntijajäsenten määräämisestä. Jäsenet määrätään, vaikka ehdotusta ei ole
tehty vakuutusosoikeuden asettamassa määräajassa tai ehdotus on tehty puutteellisena, jos ehdotus-
ta ei pyynnöstä huolimatta ole tehty tai täydennetty. Vakuutusosoikeus voi pyytää uuden ehdotuk-
sen, jos ehdokkaat eivät täytä yleisiä virkanimitysperusteita.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen järjestöjen palveluksessa olevaan henkilöön, joka hoitaa
tässä pykälässä tarkoitettua ehdokasasettelua, sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koske-
via säännöksiä.

16 §

Asiantuntijajäsenten kielitaitoa koskevat kelpoisuusvaatimukset

Hallinto-oikeuden asiantuntijajäseneksi voidaan määrätä se, jolla on hallinto-oikeuden tuo-
miopiirin väestön enemmistön kielen hyvä suullinen ja kirjallinen taito sekä:

1) yksikielisessä hallinto-oikeudessa toisen kansalliskielen tyydyttävä ymmärtämisen taito ja
tyydyttävä suullinen taito; taikka

2) kaksikielisessä hallinto-oikeudessa toisen kansalliskielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen
taito.

Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen asiantuntijajäsenten ja varajäsenten kielitaitoa koske-
vista kelpoisuusvaatimuksista säädetään Ahvenanmaan itsehallintolain nojalla valtioneuvoston
asetuksella.

Korkeimman hallinto-oikeuden ja markkinaoikeuden asiantuntijajäseneksi, työtuomioistui-
men asiantuntijajäseneksi, joka ei edusta työnantaja- tai työntekijäetuja, sekä vakuutusosoikeuden
lääkärinä jäseneksi voidaan määrätä se, jolla on suomen kielen hyvä suullinen ja kirjallinen taito
sekä ruotsin kielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito.

Työtuomioistuimen työsuhteisiin ja virkasuhteisiin perehtyneet asiantuntijajäsenet sekä va-
kuutusosoikeuden työoloja tai yritystoiminnan olosuhteita tuntevat ja sotilasvamma-asioita tunte-
vat asiantuntijajäsenet on määrättävä siten, että heidän keskuudessaan on riittävästi sekä suomen
kielen että ruotsin kielen taitoisia henkilöitä.

17 §

Sidonnaisuuksien ilmoittaminen

Asiantuntijajäsenen tehtävään esitettävän on ennen tehtävään määräämistä sekä tehtävän kes-
täessä annettava tuomioistuimelle 11 luvun 12 §:ssä tarkoitettu sidonnaisuusilmoitus.

18 §

Asiantuntijajäsenen asema tuomioistuinlaitoksen uudelleenjärjestelyssä

Jos tuomioistuimen uudelleenjärjestelyssä asiantuntijajäsenen tehtävät siirtyvät toiseen tuo-
mioistuimeen, asiantuntijajäsenellä on oikeus jatkaa tehtävässään tässä toisessa tuomioistuimes-
sa.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

19 §

Kirjallinen varoitus ja asiantuntijajäsenen tehtävästä pidättäminen

Asiantuntijajäsenelle voidaan antaa kirjallinen varoitus ja hänet voidaan pidättää asiantuntijajäsenen tehtävästä noudattaen soveltuvin osin, mitä 15 luvussa säädetään tuomarille annettavasta kirjallisesta varoituksesta ja tuomarin virantoimituksesta pidättämisestä.

20 §

Asiantuntijajäsenen terveydentilan selvittäminen ja työkyvyttömyyden perusteella annettava ero

Asiantuntijajäsenen terveydentila voidaan tarvittaessa selvittää noudattaen, mitä valtion virkamieslain 19 §:ssä säädetään.

Mitä tämän lain 16 luvun 2 §:ssä säädetään tuomarille työkyvyttömyyden perusteella annettavasta erosta, sovelletaan myös asiantuntijajäseneseen.

21 §

Asiantuntijajäsenen tehtävästä vapauttaminen

Jos asiantuntijajäsenen kelpoisuusvaatimuksena on se, että hän on laillistettu lääkäri tai erikoislääkäri, eikä hänellä enää ole terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) nojalla oikeutta toimia tällaisena laillistettuna lääkärinä tai sitä oikeutta on rajoitettu, asianomaisen tuomioistuimen on vapautettava hänet tehtävästään tai määrättävä, ettei asiantuntija määräaikana saa hoitaa tehtäväänsä. Ennen tehtävästä vapauttamista asiantuntijajäsenelle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

22 §

Asiantuntijajäsenten palkkio

Asiantuntijajäsenelle maksetaan valtion varoista kohtuullinen palkkio ja korvaus. Niiden perusteet ja määrät vahvistaa oikeusministeriö.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

18 luku

Asessorit

1 §

Asessorin virat

Hovioikeudessa, hallinto-oikeudessa, markkinaoikeudessa, työtuomioistuimessa ja vakuutus-oikeudessa voi olla koulutustarkoituksessa määrääjäksi täytettäviä asessorin virkoja, joihin nimitetään kolmeksi vuodeksi. Nimitystä voidaan erityisestä syystä jatkaa enintään kahdella vuodella.

Kaksi vuotta asessorin tehtävässä toiminut henkilö voi toimia toimikaudestaan jäljellä olevan ajan myös muussa tuomarin tehtävässä tai esittelijänä korkeimmassa oikeudessa taikka korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Asessorin nimittämisessä noudatetaan, mitä 12 luvussa säädetään tuomarin nimittämisestä määräaikaiseen virkasuhteeseen.

2 §

Asessorin kelpoisuusvaatimukset ja nimitysperusteet

Asessoriksi voidaan nimittää 10 luvun 1 §:ssä säädetyt edellytykset täyttävä henkilö, jolla on vähintään kolmen vuoden kokemus tuomarin, tuomioistuimen esittelijän tai valmistelijan, syyttäjän, asianajajan tai oikeusavustajan tehtävästä taikka muusta sellaisesta lakimiestehtävästä, jonka voidaan katsoa antavan valmiuksia tuomarin tehtävään. Edellytyksenä on lisäksi, että hän on suorittanut hyväksytysti kokeen, jossa on osoitettava tuomarin tehtävässä toimimista koskevien keskeisten säännösten ja yleisten periaatteiden tuntemus. Asessorin suomen ja ruotsin kielen taitoa koskeviin vaatimuksiin sovelletaan 10 luvun 9 §:ää.

3 §

Asessorin toimivalta

Tuomioistuimen monijäsenisessä ratkaisukokoonpanossa voi olla jäsenenä vain yksi asessori. Asessori ei voi toimia ratkaisukokoonpanon jäsenenä asiassa, joka koskee tuomarin virkariikosta.

Asessori voi toimia tuomioistuimen puheenjohtajana.

4 §

Asessorin koulutusohjelma

Asessorin koulutuksen tavoitteena on syventää asessorin laintuntemusta ja oikeudellista osaamista sekä antaa hänelle hyvät valmiudet itsenäiseen oikeudelliseen ratkaisutoimintaan myös laajoissa ja vaikeissa asioissa.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

Asessorin on toimikautensa aikana osallistuttava tuomarikoulutuslautakunnan suunnittelemaan koulutusohjelmaan hänelle koulutuspaikassa laaditun henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti.

5 §

Keskeyttäminen

Päällikkötuomari voi perustellusta syystä myöntää asessorille luvan koulutusohjelman keskeyttämiseen. Keskeytynyt ohjelma voidaan suorittaa loppuun keskeytyksen päätyttyä.

6 §

Koulutusohjelman päätyminen

Asessorin on tehtävässä 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen kolmen vuoden vähimmäisajan toimitaan suoritettava loppu työ tai loppukoe, jossa arvioidaan tuomarin tehtävässä vaadittavaa taitoa ja osaamista. Kokeen järjestää tuomarikoulutuslautakunta.

Asessorin koulutusohjelman ja lopputyön tai loppukokeen hyväksytysti suorittaneelle voidaan myöntää oikeus käyttää tuomarikoulutetun nimikettä. Oikeuden myöntää tuomarikoulutuslautakunta hakemuksesta.

Tuomarikoulutuslautakunnasta säädetään 21 luvussa.

19 luku

Muu henkilöstö

1 §

Esittelijät ja valmistelijat

Tuomioistuimissa on esittelijöitä ja valmistelijoita seuraavasti:

- 1) hovioikeudessa hovioikeuden esittelijöitä;
- 2) hallinto-oikeudessa hallinto-oikeuden esittelijöitä;
- 3) markkinaoikeudessa markkinaoikeuden valmistelijoita;
- 4) työtuomioistuimessa työtuomioistuimen esittelijöitä;
- 5) vakuutuslaitosten oikeudessa vakuutuslaitosten esittelijöitä.

Hallinto-oikeudessa voi lisäksi olla esittelijöinä notaareita.

Työjärjestyksessä myös muu kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitettu kelpoisuusvaatimukset täyttävä virkamies voidaan määrätä toimimaan esittelijänä.

Esittelijä voi toimia asian valmistelijana, kun tuomari 9 luvun 3 §:n mukaisesti esittelee asian.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

2 §

Esittelijöiden ja valmistelijoiden nimittäminen

Esittelijät ja valmistelijat nimittää asianomainen tuomioistuin.

3 §

Esittelijöiden ja valmistelijoiden kelpoisuusvaatimukset

Kelpoisuusvaatimuksena 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuun virkaan on oikeustieteen muu ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto. Hovioikeuden esittelijällä tulee lisäksi olla kokemusta tuomarin tehtävistä. Työtuomioistuimen esittelijän tulee lisäksi olla työsuhdeasioihin perehtynyt.

Kelpoisuusvaatimuksena 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuun notaarin virkaan on soveltuva korkeakoulututkinto.

Mitä 10 luvun 9 §:ssä säädetään tuomarin kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista, sovelletaan myös esittelijöiden ja valmistelijoiden kielitaitoa koskeviin kelpoisuusvaatimuksiin.

4 §

Käräjänotaarit

Käräjäoikeudessa, hovioikeudessa ja hallinto-oikeudessa on tuomioistuinharjoittelua suorittavia käräjänotaareita, jotka osallistuvat lainkäyttöasioiden käsittelyyn ja ratkaisemiseen noudattaen tuomioistuinharjoittelusta annettua lakia (/).

Käräjänotaarin kelpoisuusvaatimuksista ja nimittämisestä säädetään tuomioistuinharjoittelusta annetun lain 3 §:ssä.

5 §

Kansliapäällikkö ja muu henkilöstö

Tuomioistuimessa voi olla kansliapäällikön tai hallintopäällikön virka taikka muu vastaava virka, jonka tehtäviin kuuluu tuomioistuimen hallinnosta huolehtiminen. Tuomioistuimessa voi olla myös muuta virka- ja työsopimussuhteista henkilöstöä.

Kansliapäällikön kelpoisuusvaatimuksena on soveltuva ylempi korkeakoulututkinto. Muun henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista voidaan määrätä tuomioistuimen työjärjestyksessä, jos se on asianomaiseen virkaan kuuluvien tehtävien hoitamiseksi perusteltua.

Asianomainen tuomioistuin nimittää kanslia- tai hallintopäällikön ja muut virkamiehet sekä ottaa palvelukseensa työsopimussuhteisen henkilökunnan.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

6 §

Kansliahenkilöstön toimivalta

Käräjäoikeuden laamanni voi kirjallisesti määrätä käräjäoikeuden kansliahenkilökuntaan kuuluvan, joka on antanut tuomarinvakuutusta vastaavan vakuutuksen sekä saanut tehtävään tarvittavan koulutuksen ja jolla on tehtävän hoitamiseen riittävä taito:

1) oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 §:ssä tarkoitetuissa asioissa:

- a) antamaan yksipuolisia tuomioita;
- b) antamaan oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 c §:n nojalla ratkaisuja oikeudenkäyntikulujen osalta sekä tuomioita, jos vastaaja on myöntänyt kanteen;
- c) tekemään päätöksiä asian jättämisestä sillensä, jos kantaja on peruuttanut kanteensa eikä vastaaja vaadi asian ratkaisemista;

2) ratkaisemaan avioliittolain (234/1929) 25 §:n 1 momentin nojalla avioerohakemuksen, jos kummallakin puolisoilla on kotipaikka Suomessa.

Jos 1 momentissa tarkoitettu kansliahenkilökunnan ratkaistavana oleva asia osoittautuu laajaksi, tulkinnanvaraiseksi tai muutoin vaikeaksi ratkaista, asia on siirrettävä käräjänotaarin tai käräjäoikeuden lainoppineen jäsenen ratkaistavaksi.

Päällikkötuomari voi kirjallisesti määrätä kansliahenkilökuntaan kuuluvan, jolla on riittävä taito, antamaan haasteita ja todistuksia, suorittamaan tiedoksiantoja sekä muita lainkäyttöasioiden valmisteluun, käsittelyyn tai täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä.

7 §

Virkavapaus ja viranhoito

Tässä luvussa tarkoitettun virkasuhteisen henkilöstön virkavapaudesta päättää asianomainen tuomioistuin.

8 §

Esittelijöiden ja valmistelijoiden sivutoimet

Mitä 9 luvun 5—7 §:ssä säädetään tuomarin sivutoimista, sovelletaan myös tuomioistuimen esittelijän ja valmistelijan sivutoimiin.

9 §

Esittelijöiden ja valmistelijoiden koulutus

Mitä 9 luvun 4 §:ssä säädetään tuomarin koulutuksesta, sovelletaan myös tuomioistuimen esittelijöihin ja valmistelijoihin.

V OSA

ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

20 luku

Tuomarivalintalautakunta

1 §

Tuomarivalintalautakunnan tehtävä, asettaminen ja kokoonpano

Tuomarivalintalautakunnan tehtävänä on valmistella tuomarin viran täyttämistä.

Valtioneuvosto asettaa tuomarivalintalautakunnan viideksi vuodeksi kerrallaan.

Tuomarivalintalautakunnassa on puheenjohtajana korkeimman oikeuden valitsema jäsen ja varapuheenjohtajana korkeimman hallinto-oikeuden valitsema jäsen. Muina jäseninä on yksi hovioikeuden presidentti, yksi hallinto-oikeuden ylituomari, yksi käräjäoikeuden laamanni, yksi hovioikeuden muu vakinainen tuomari, yksi käräjätuomari, kaksi hallinto-oikeustuomaria tai yksi hallinto-oikeustuomari ja yksi erityistuomioistuimen tuomari, yksi asianajaja, yksi syyttäjä ja yksi oikeustieteellistä tutkimusta ja opetusta edustava jäsen. Kullakin jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen.

2 §

Tuomarivalintalautakunnan jäsenten nimeäminen

Tuomarivalintalautakunta asetetaan sen jälkeen, kun:

- 1) korkein oikeus on nimennyt keskuudestaan tulevan jäsenen ja varajäsenen;
- 2) korkein hallinto-oikeus on nimennyt keskuudestaan tulevan jäsenen ja varajäsenen;
- 3) hovioikeuksien presidentit ovat nimenneet keskuudestaan tulevan jäsenen ja varajäsenen;
- 4) hallinto-oikeuksien ylituomarit ovat nimenneet keskuudestaan tulevan jäsenen ja varajäsenen;
- 5) korkein oikeus on nimennyt käräjäoikeuden laamannien, hovioikeuden muiden vakinaisten tuomareiden ja käräjätuomareiden keskuudesta tulevat jäsenet ja varajäsenet ilmoittautumisten perusteella;
- 6) korkein hallinto-oikeus on nimennyt hallinto-oikeustuomareiden tai erityistuomioistuinten tuomareiden keskuudesta tulevat jäsenet ja varajäsenet ilmoittautumisten perusteella;
- 7) Suomen asianajajaliitto on nimennyt jäsentensä keskuudesta asianajajakuntaa edustavan jäsenen ja varajäsenen;
- 8) valtakunnansyyttäjä on nimennyt syyttäjiä edustavan jäsenen ja varajäsenen;
- 9) oikeusministeriö on nimennyt oikeustieteellistä tutkimusta ja opetusta edustavan jäsenen ja varajäsenen.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

3 §

Nimeämismenettely

Nimettäessä 2 §:n 5—9 kohdassa tarkoitettuja jäseniä ja varajäseniä nimetään ehdokkaita kaksi kertaa niin monta kuin on asetettavia jäseniä ja varajäseniä. Ennen 2 §:n 9 kohdassa tarkoitettua nimeämistä oikeusministeriön on kuultava oikeustieteellistä tutkimusta ja opetusta edustavia yksiköitä.

Korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus ilmoittavat 2 §:n 5 ja 6 kohdassa tarkoitettujen tehtävien avoimena olemisesta ja ilmoittavat nimeämänsä jäsenet ja varajäsenet oikeusministeriölle.

Oikeusministeriö pyytää 2 §:n 7 ja 8 kohdassa tarkoitettua nimeämistä Suomen Asianajajaliitolta sekä valtakunnansyyttäjäältä.

4 §

Lautakunnan jäsenen eroaminen

Eron lautakunnan jäsenelle ja varajäsenelle myöntää valtioneuvosto.

Eroavan jäsenen tilalle nimitetään jäljellä olevaksi toimikaudeksi seuraaja edellä säädettyä menettelyä noudattaen.

5 §

Päätösvaltaisuus

Tuomarivalintalautakunta on päätösvaltainen, kun läsnä on puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään kahdeksan muuta jäsentä tai varajäsentä.

6 §

Tuomarivalintalautakunnan henkilöstö

Tuomarivalintalautakunnalla on sihteeri. Lautakunnalla voi lisäksi olla sivutoimisia esittelijöitä ja muuta henkilöstöä. Sihteerin ja sivutoimisen esittelijän tehtävänä on valmistella ja esitellä lautakunnassa tehtävät nimitysesitykset ja lausunnot. Lisäksi sihteeri huolehtii lautakunnan muun toiminnan järjestämisestä.

Sihteerillä ja sivutoimisilla esittelijöillä tulee olla oikeustieteen muu ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto ja hyvä tuomioistuimien toiminnan tuntemus.

Tuomarivalintalautakunta nimittää sihteerin ja sivutoimiset esittelijät määräajaksi. Sihteeri ottaa muun henkilöstön.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

7 §

Tarkemmat määräykset

Tuomarinvalintalautakunnan toimistosta ja henkilöstöstä sekä työskentelyn järjestämisestä ja asioiden käsittelystä tuomarinvalintalautakunnassa voidaan antaa tarkempia määräyksiä lautakunnan vahvistamassa työjärjestyksessä.

21 luku

Tuomarinkoulutuslautakunta

1 §

Tuomarinkoulutuslautakunnan tehtävät

Tuomarinkoulutuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) huolehtia tuomioistuinten jäsenille, esittelijöille, valmistelijoille, käräjänotaareille ja muulle henkilöstölle järjestettävän koulutuksen suunnittelusta yhteistyössä oikeusministeriön ja tuomioistuinten kanssa;
- 2) huolehtia 18 luvun 2 §:ssä ja 6 §:n 1 momentissa tarkoitettujen kokeiden ja suoritusten suunnittelusta ja järjestämisestä;
- 3) huolehtia asessorin virkoja koskevan hakumenettelyn järjestämisestä sekä asessoreiden esivalinnasta;
- 4) huolehtia tuomioistuinharjoittelusta annetun lain mukaisten harjoittelupaikkojen keskitetyn hakumenettelyn järjestämisestä sekä käräjänotaarien valinnasta ja nimittämisestä;
- 5) antaa hovioikeuksille, hallinto-oikeuksille, markkinaoikeudelle, työtuomioistuimelle ja vakuutus-oikeudelle ohjeita 18 luvun 4 §:n 2 momentissa tarkoitettun asessorin henkilökohtaisen opintosuunnitelman sisällöstä;
- 6) antaa käräjäoikeuksille, hovioikeuksille ja hallinto-oikeuksille ohjeita tuomioistuinharjoittelusta annetun lain 12 §:ssä tarkoitettun harjoittelusuunnitelman sisällöstä;
- 7) antaa pyynnöstä oikeusministeriölle lausunto tuomioistuinlaitoksen johtamiskoulutukseen tai muuhun koulutukseen valittavista henkilöistä;
- 8) myöntää 18 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu oikeus käyttää tuomarikoulutetun nimikettä;
- 9) myöntää tuomioistuinharjoittelusta annetun lain 18 §:ssä tarkoitettu varatuomarin arvonimi.

2 §

Tuomarinkoulutuslautakunnan asettaminen ja kokoonpano

Tuomarinkoulutuslautakunnan asettaa valtioneuvosto viideksi vuodeksi kerrallaan.

Tuomarinkoulutuslautakunnassa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kahdeksan muuta jäsentä. Puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja neljä jäsentä ovat vakinaisessa virassa olevia tuomareita. Muina jäseninä on yksi syyttäjä, yksi asianajaja, yksi oikeustieteellistä tutkimusta ja ope-

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

tusta edustava jäsen sekä yksi oikeusministeriötä edustava jäsen. Kullakin jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen.

Lautakunnan tuomarijäsenet tulee edustaa tasapuolisesti eri tuomioistuimia, ja tuomarijäsenistä vähintään yhden on oltava päällikkötuomari.

3 §

Tuomarinkoulutuslautakunnan jäsenten nimeäminen

Tuomarinkoulutuslautakunta asetetaan sen jälkeen, kun:

1) tuomarivalintalautakunta on nimennyt puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja muut tuomarijäsenet sekä heidän varajäsenensä ilmoittautumisten perusteella;

2) valtakunnansyyttäjä on nimennyt syyttäjiä edustavan jäsenen ja varajäsenen;

3) Suomen Asianajajaliitto on nimennyt jäsentensä keskuudesta asianajajakuntaa edustavan jäsenen ja varajäsenen;

4) oikeusministeriö on nimennyt oikeustieteellistä tutkimusta ja opetusta edustavan jäsenen ja varajäsenen;

5) oikeusministeriö on nimennyt oman jäsenensä ja varajäsenensä.

Mitä 20 luvun 3 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään tuomarivalintalautakunnan jäsenten ja varajäsenten nimeämisestä, sovelletaan myös tuomarinkoulutuslautakunnan nimeämiseen.

4 §

Lautakunnan jäsenen eroaminen

Eron lautakunnan jäsenelle ja varajäsenelle myöntää valtioneuvosto.

Eroavan jäsenen tilalle nimitetään jäljellä olevaksi toimikaudeksi seuraaja edellä säädettyä menettelyä noudattaen.

5 §

Päätösvaltaisuus

Tuomarinkoulutuslautakunta on päätösvaltainen, kun läsnä on puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään viisi muuta jäsentä tai varajäsentä. Puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan lisäksi läsnä tulee olla vähintään kolme muuta tuomaria.

6 §

Tuomarinkoulutuslautakunnan henkilöstö

Tuomarinkoulutuslautakunnalla on sihteeri, joka valmistelee ja esittelee lautakunnassa esillä olevat asiat sekä huolehtii lautakunnan muun toiminnan järjestämisestä. Sihteerillä tulee olla soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja hyvä tuomioistuinten toiminnan tai aikuiskoulutuksen tuntemus.

Tuomarinkoulutuslautakunta nimittää sihteerin.

Lautakunnalla voi lisäksi olla muuta henkilöstöä, jonka ottaa sihteeri.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

7 §

Tarkemmat määräykset

Tuomarinkoulutuslautakunnan toimistosta ja henkilöstöstä sekä työskentelyn järjestämisestä ja asioiden käsittelystä lautakunnassa voidaan antaa tarkempia määräyksiä lautakunnan vahvistamassa työjärjestyksessä.

22 luku

Virkarikosasiat

1 §

Virkarikokset

Tuomioistuimet käsittelevät tuomioistuimen jäseniä ja tuomioistuimen virkamiehiä koskevat virkarikossyyteasiat seuraavasti:

- 1) korkein oikeus, jos asia koskee hovioikeuden jäsentä;
- 2) hovioikeus, jos asia koskee:
  - a) sen tuomiopiiriin kuuluvan käräjäoikeuden jäsentä, käräjänotaaria tai kansliapäällikköä taikka kansliahenkilökuntaan kuuluvaa, jos asia koskee 19 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua tehtävässä tehtyä virkarikosta;
  - b) sen tuomiopiirin alueella sijaitsevan hallinto-oikeuden jäsentä, kansliapäällikköä, esittelijää, notaaria tai käräjänotaaria;
- 3) Helsingin hovioikeus, jos asia koskee:
  - a) markkinaoikeuden jäsentä, kansliapäällikköä tai valmistelijaa;
  - b) vakuutusosaston jäsentä, kansliapäällikköä tai esittelijää;
  - c) työtuomioistuimen jäsentä, kansliapäällikköä tai esittelijää;
  - d) muun hovioikeuden kuin Helsingin hovioikeuden kansliapäällikköä, esittelijää tai käräjänotaaria;
- 4) Turun hovioikeus, jos asia koskee 3 kohdan d alakohdassa tarkoitettuja Helsingin hovioikeuden virkamiehiä.

Mitä tässä pykälässä säädetään kansliapäälliköistä, sovelletaan myös 19 luvun 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuun hallintopäällikön tai muuhun vastaavaan virkaan nimitettyyn.

Mitä tässä pykälässä säädetään saman tuomioistuimen esittelijän virassa toimivasta, sovelletaan myös esittelijän tehtävään 19 luvun 1 §:n 3 momentin perusteella määrättyyn.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

23 luku

Muutoksenhaku

1 §

Muutoksenhaku sivutoimilupaa koskevaan päätökseen

Edellä 9 luvun 5 §:ssä tarkoitettuun sivutoimilupaa koskevaan tuomioistuimen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen haetaan kuitenkin muutosta asianomaiselta tuomioistuimelta, jossa asian käsittelee täysistunto.

Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakutuomioistuimella ole toisin päätä.

2 §

Muutoksenhaku kirjallista varoitusta koskevaan päätökseen

Edellä 15 luvun 1 §:ssä tarkoitettuun päätökseen antaa kirjallinen varoitus saa hakea muutosta valittamalla. Asia on muutoksenhakutuomioistuimessa käsiteltävä lainkäyttöasiana kiireellisesti.

Muutosta kirjallista varoitusta koskevaan päätökseen haetaan:

- 1) käräjäoikeuden laamannin päätökseen hovioikeudelta;
- 2) hovioikeuden ja työtuomioistuimen presidentin päätökseen korkeimmalta oikeudelta;
- 3) hallinto-oikeuden, markkinaoikeuden ja vakuutuslaitosten ylituomarin päätökseen korkeimmalta hallinto-oikeudelta;
- 4) korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden presidentin päätökseen kyseiseltä tuomioistuimelta, jossa asia käsitellään täysistunnossa.

Valitus on 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista toimitettava sille tuomioistuimelle, jonka palveluksessa tuomari on. Tuomioistuimen on viivytyksettä toimitettava valituskirjelmä liitteineen, jäljennös valituksenalaisesta päätöksestä sekä päällikkötuomarin lausunto valituksen johdosta muutoksenhakutuomioistuimeen.

Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakutuomioistuimella ole toisin päätä.

3 §

Muutoksenhaku virantoimituksesta pidättämistä koskevaan päätökseen

Edellä 15 luvun 2 §:ssä tarkoitettuun päätökseen pidättää virantoimituksesta saa hakea muutosta valittamalla. Asia on muutoksenhakutuomioistuimessa käsiteltävä lainkäyttöasiana kiireellisesti.

Muutosta haetaan:

- 1) käräjäoikeuden päätökseen hovioikeudelta;
- 2) hovioikeuden ja työtuomioistuimen päätökseen korkeimmalta oikeudelta;

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

3) hallinto-oikeuden, markkinaoikeuden ja vakuutus-oikeuden päätökseen korkeimmalta hallinto-oikeudelta;

4) korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen kyseiseltä tuomioistuimelta, jossa asia käsitellään täysistunnossa.

Valitus on 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista toimitettava sille tuomioistuimelle, jonka palveluksessa tuomari on. Tuomioistuimen on viivytyksettä toimitettava valituskirjelmä liitteineen, jäljennös valituksenalaisesta päätöksestä sekä lausuntonsa valituksen johdosta muutoksenhakutuomioistuimeen.

Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakutuomioistuin toisin päätä.

4 §

Muutoksenhaku työkyvyttömyyden perusteella annettavaa eroa koskevaan päätökseen

Edellä 16 luvun 2 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun työkyvyttömyyden perusteella annettavaa eroa koskevaan hovioikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan oikeuteen. Asia on muutoksenhakutuomioistuimessa käsiteltävä kiireellisenä.

Hovioikeuden päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakutuomioistuin toisin päätä.

5 §

Muutoksenhaku asiantuntijajäsenen tehtävästä vapauttamista koskevaan päätökseen

Edellä 17 luvun 21 §:ssä tarkoitettuun asiantuntijajäsenen tehtävästä vapauttamista koskevaan hallinto-oikeuden tai vakuutus-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Asia on muutoksenhakutuomioistuimessa käsiteltävä kiireellisenä.

Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakutuomioistuin toisin päätä.

6 §

Muutoksenhaku tuomarinkoulutuslautakunnan päätökseen

Tämän lain 18 luvun 2 §:ssä ja 6 §:n 1 momentissa tarkoitettujen kokeiden arvosteluun saa vaatia oikaisua 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Muuhun tuomarinkoulutuslautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

24 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

1 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä   kuuta 20 .

2 §

Kumottavat lait

Tällä lailla kumotaan seuraavat lait:

- 1) käräjäoikeuslaki (581/1993);
- 2) hovioikeuslaki (56/1994);
- 3) korkeimman hallinto-oikeuden asiantuntijajäsenistä annettu laki (1266/2006);
- 4) markkinaoikeudesta annettu laki (99/2013);
- 5) vakuutuslaki (132/2003);
- 6) tuomareiden nimittämisestä annettu laki (205/2000);
- 7) alioikeuden istuntojen pitämisestä muualla kuin varsinaisessa istuntopaikassa annettu laki (141/1932).

3 §

Eräiden asetusten jääminen voimaan

Seuraavat asetukset jäävät voimaan:

- 1) käräjäoikeuksien tuomiopiireistä annettu valtioneuvoston asetus (1053/2014);
- 2) hovioikeuksien tuomiopiireistä annettu valtioneuvoston asetus (337/2013);
- 3) käräjäoikeuksien kanslioiden ja istuntopaikkojen sijainnista annettu oikeusministeriön asetus (454/2009).

4 §

Päällikkötuomareita koskevat siirtymäsäännökset

Ennen tämän lain voimaantuloa haettavaksi julistetun päällikkötuomarin viran täyttämässä noudatetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa vakinaiseen päällikkötuomarin virkaan nimitetty katsotaan eronneeksi virastaan siitä ajankohdasta, josta hänet on nimitetty toisen tuomioistuimen päällikkötuomariksi 11 luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitetuksi määräajaksi. Tällaisella päällikkötuomarilla ei toimikauden päätyttyä ole oikeutta palata vakinaiseen päällikkötuomarin virkaan. Hänen oikeutensa tulla toimikauden päätyttyä nimitetyksi vakinaiseen tuomarin virkaan sovelletaan 11 luvun 13 §:ää.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

Ennen tämän lain voimaantuloa nimitetty vakinainen päällikkötuomari voidaan hakemukseltaan siirtää asianomaisessa tuomioistuimessa avoinna olevaan muuhun tuomarin virkaan, jos hän on toiminut päällikkötuomarin tehtävässä yhtäjaksoisesti vähintään seitsemän vuotta ja saavuttanut 63 vuoden iän. Päällikkötuomarin on ilmoitettava aikomuksestaan siirtyä muuhun tuomarin virkaan ennen viran auki julistamista. Siirtämisestä päättää nimittävä viranomainen. Tuomarin tehtävään siirtynyt päällikkötuomari on lainkäyttöasiaa ratkaistaessa virkaikäjärjestyksessä päällikkötuomarin jälkeen virassa vanhin.

5 §

Muita tuomareita koskevat siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa korkeimman hallinto-oikeuden hallintoneuvoksen nimike muuttuu oikeusneuvokseksi.

Hovioikeuden tuomareita ovat myös tämän lain voimaan tullessa nimitettyinä olevat hovioikeudenlaamannit, ja vakuutusosikeuden tuomareita ovat tämän lain voimaan tullessa nimitettyinä olevat vakuutusosikeuden laamannit. Heihin sovelletaan, mitä hovioikeudenneuvoksesta tai vakuutusosikeustuomarista säädetään.

Tämän lain voimaan tullessa hovioikeudenlaamannin tai vakuutusosikeuden laamannin virkaan nimitettynä olevalla on lain tultua voimaan oikeus toimia sellaisessa tehtävässä, jossa vaaditaan johtamistaitoa. Tässä tehtävässä toimiessaan he ovat tuomioistuimen johtoryhmän sekä 11 luvun 10 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen kokoonpanon jäseniä.

6 §

Muuta henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa hovioikeuden viskaalin ja asessorin nimikkeet muuttuvat hovioikeuden esittelijäksi, hallinto-oikeussihteerin nimike hallinto-oikeuden esittelijäksi, markkinaoikeussihteerin nimike markkinaoikeuden valmistelijaksi, työtuomioistuimen sihteerin nimike työtuomioistuimen esittelijäksi ja vakuutusosikeuden asessorin ja vakuutusosikeussihteerin nimikkeet vakuutusosikeuden esittelijäksi.

Jos kumotun hovioikeuslain 9 §:ssä tarkoitettu esittelijä on nimetty asiassa hovioikeuden kokoonpanoon ennen tämän lain voimaantuloa, kokoonpano on asiassa päätösvaltainen tämän lain tultua voimaan. Jos vakuutusosikeuden esittelijä on vakuutusosikeudessa käsiteltävässä asiassa lakimiesjäsenenä ennen tämän lain voimaantuloa, hän voi kuulua ratkaisukokoonpanoon tämän lain tultua voimaan.

Ennen tämän lain voimaantuloa nimitettyyn käräjäviskaaliin sovelletaan kumotun käräjäoikeuslain 3 a, 3 b ja 4 a §:ää, 14 §:n 3 momenttia, 17 §:ää ja 20 §:n 2 momenttia.

7 §

Viittaukset aikaisempaan lakiin

Jos muualla lainsäädännössä viitataan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleeseen lainkohtaan, sen asemesta sovelletaan tämän lain vastaavaa säännöstä.

Laki

tuomioistuinharjoittelusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Sen lisäksi mitä tässä laissa säädetään, käräjänotaarista säädetään tuomioistuinlaissa (/). Käräjänotaarin velvollisuuksiin ja vastuuseen hänen käyttäessään tuomiovaltaa sovelletaan, mitä tuomioistuinlain 9 luvun 1 ja 2 §:ssä säädetään tuomarin velvollisuuksista ja vastuusta.

2 §

Tuomioistuinharjoittelun sisältö

Tuomioistuinharjoittelulla tarkoitetaan käräjäoikeuden, hovioikeuden ja hallinto-oikeuden lainkäyttötehtäviin perehdyttävää käräjänotaarien harjoittelujärjestelmää, joka koostuu työharjoittelusta, koulutuksesta ja seurannasta.

Tuomioistuinharjoitteluun kuuluu kaksi kuuden kuukauden pituista harjoittelujaksoa. Ensimmäinen jakso suoritetaan käräjäoikeudessa ja toinen käräjäoikeudessa, hovioikeudessa tai hallinto-oikeudessa.

3 §

Käräjänotaarin nimittäminen ja kelpoisuusvaatimukset

Tuomarinkoulutuslautakunta nimittää käräjänotaarin käräjäoikeuteen, hovioikeuteen ja hallinto-oikeuteen harjoittelujaksoa vastaavaksi määräajaksi.

Käräjänotaariksi voidaan nimittää oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut, jolla on lainkäyttötehtävissä tarvittavat henkilökohtaiset ominaisuudet sekä soveltuvuus oikeudelliseen ratkaisutoimintaan.

Käräjänotaarin kielitaitoa koskeviin kelpoisuusvaatimuksiin sovelletaan, mitä tuomioistuinlain 10 luvun 9 §:ssä säädetään tuomarin kelpoisuusvaatimuksista.

4 §

Harjoittelupaikkojen julistaminen haettaviksi

Tuomarinkoulutuslautakunta julistaa harjoittelupaikat haettaviksi keskitetysti kerran vuodessa.

Hakuilmoituksessa on mainittava, jos harjoittelu voi tapahtua käräjäoikeuden lisäksi osittain hovi- tai hallinto-oikeudessa.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

5 §

Tuomioistuinharjoitteluun hakeminen

Tuomioistuinharjoitteluun haetaan tuomarinkoulutuslautakunnalle osoitettavalla hakemuksella.

Samalla hakemuksella voidaan hakea useaan eri harjoittelupaikkaan. Haettavat harjoittelupaikat on ilmoitettava hakemuksessa etusijajärjestyksessä.

6 §

Valinta tuomioistuinharjoitteluun

Tuomioistuinharjoitteluun valinta tapahtuu nimittämällä hakija käräjänotaariksi määräajaksi.

7 §

Valintaperusteet

Käräjänotaarin valinnassa noudatetaan 3 §:n 2 momentissa säädettyjä kelpoisuusvaatimuksia. Arvioitaessa soveltuvuutta oikeudelliseen ratkaisutoimintaan otetaan huomioon hakijan opintomenestys, opintojen perusteella tai muutoin osoitettu oikeudellinen osaaminen sekä työkokemus.

Hakijan henkilökohtaisia ominaisuuksia voidaan arvioida haastattelemalla. Hakijan suostumuksella hänestä voidaan hankkia myös lausunto tai muuta selvitystä.

8 §

Tuomarinvakuutus

Ennen harjoittelun alkamista käräjänotaarin on annettava tuomioistuinlain 1 luvun 7 §:ssä tarkoitettu tuomarinvakuutus käräjäoikeudessa.

9 §

Harjoittelu

Käräjänotaarin tulee käräjäoikeudessa saada kokemusta tuomarin tehtävistä sekä hovi- ja hallinto-oikeudessa esittelijän tehtävistä. Käräjänotaarille osoitettujen työtehtävien tulee riittävän monipuolisesti perehdyttää häntä näihin tehtäviin ja tuomioistuimen toimintaan.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

10 §

Ohjaus

Harjoittelupaikkana toimiva tuomioistuin nimeää käräjänotaarille ohjaajaksi tuomarin tai esittelijän. Päällikkötuomarin ja harjoittelun ohjaajan tulee yhdessä huolehtia siitä, että käräjänotaaria ohjataan ja seurataan tehtäviensä suorittamisessa.

11 §

Koulutus

Käräjänotaarilla on velvollisuus osallistua harjoittelupaikassa järjestettävään koulutukseen sekä käräjänotaareille järjestettävään yhteiseen koulutukseen.

Koulutuksen tavoitteena on kehittää käräjänotaarin laintuntemusta ja oikeudellista osaamista sekä antaa erityisesti valmiuksia oikeudelliseen ratkaisutoimintaan.

12 §

Harjoittelusuunnitelma

Käräjänotaarille on harjoittelupaikassa laadittava harjoittelusuunnitelma, jossa määritellään harjoittelun tavoitteet ja sisältö.

Harjoittelusuunnitelmassa on kuvattava harjoittelun tavoitteet ja tehtävät kussakin harjoitteluvaiheessa, perehdyttäminen ja kouluttaminen käsiteltäviin asiaryhmiin, työtehtävien seuranta ja palautteen antaminen sekä mainittava muut harjoittelun kannalta keskeiset seikat ja käräjänotaarin ohjauksesta vastuussa olevat henkilöt.

13 §

Tehtävät

Käräjänotaarin tulee käräjäoikeudessa perehtyä tuomioistuimen kansliassa suoritettaviin tehtäviin sekä käsitellä ja itsenäisesti ratkaista hänen toimivaltaansa kuuluvia asioita 14—16 §:n mukaisesti.

Hovioikeudessa käräjänotaari avustaa asioiden valmistelussa. Hän voi pitää pöytäkirjaa hovioikeuden istunnossa. Käräjänotaari voidaan työjärjestyksessä määrätä toimimaan myös hovioikeuden esittelijänä.

Hallinto-oikeudessa käräjänotaari avustaa asioiden valmistelussa ja toimii hallinto-oikeuden esittelijänä.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

14 §

Käräjänotaarin toimivalta käräjäoikeudessa

Käräjänotaari saa ilman eri määräystä toimittaa avioliittoon vihkimisiä sekä käsitellä ja ratkaista käräjäoikeuden kansliassa oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 ja 14 §:ssä tarkoitettuja asioita ja hakemusasioita. Käräjänotaari voi lisäksi pitää pöytäkirjaa käräjäoikeuden istunnossa ja suorittaa tuomioistuinlain 19 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä.

15 §

Kaksi kuukautta virassa olleen käräjänotaarin toimivalta käräjäoikeudessa

Oltuaan virassa kaksi kuukautta käräjänotaari saa ilman eri määräystä toimia käräjäoikeuden puheenjohtajana:

- 1) yhden tuomarin istunnossa hakemusasiassa;
- 2) yhden tuomarin istunnossa rikosasiassa, jossa mistään syytteessä tarkoitettusta yksittäisestä rikoksesta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty muuta rangaistusta kuin sakko tai vankeutta enintään kaksi vuotta eikä vastaaja ole syytteessä tarkoitettun rikoksen johdosta vangittuna, matkustuskiellossa tai virantoimituksesta pidätettynä;
- 3) oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 5 a luvussa tarkoitettussa kirjallisessa menettelyssä;
- 4) yhden tuomarin istunnossa sakon muuntorangaistusasiassa.

Edellä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettussa asiassa rangaistukseksi ei voida tuomita muuta rangaistusta kuin sakkoa.

16 §

Laamannin määräykseen perustuva käräjänotaarin toimivalta käräjäoikeudessa

Laamanni voi määrätä virassa kaksi kuukautta olleen käräjänotaarin toimimaan yksittäisessä asiassa:

- 1) puheenjohtajana, jos asia on riita-asia, joka koskee asuinhuoneiston vuokrausta tai jossa riidan kohteena oleva rahamäärä taikka omaisuuden tai etuuden arvo on pääomaltaan enintään 20 000 euroa;
- 2) jäsenenä oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 1 §:n 2 momentissa ja 2 §:ssä tarkoitettussa kokoonpanossa;
- 3) jäsenenä oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 3 §:ssä tarkoitettussa kokoonpanossa;
- 4) jäsenenä oikeudenkäymiskaaren 6 luvun 1 §:ssä ja oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 6 luvun 11 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa;
- 5) puheenjohtajana oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettussa kokoonpanossa rikosasiassa, jossa mistään syytteessä tarkoitettusta yksittäisestä rikoksesta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty muuta rangaistusta kuin sakko tai vankeutta enintään kaksi vuotta eikä vastaaja ole syytteessä tarkoitettun rikoksen johdosta vangittuna, matkustuskiellossa tai virantoimituksesta pidätettynä.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

Oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 1 §:n 2 momentissa ja 3 §:ssä tarkoitettussa kokoonpanossa puheenjohtajan ja yhden muun jäsenen on oltava käräjäoikeuden laamanni tai kärjätuomari.

Kärjänotaaria ei saa määrätä käsittelemään yksin tai kärjäoikeuden puheenjohtajana asiaa, jota laatunsa tai laajuutensa vuoksi on pidettävä vaikeana ratkaista.

17 §

Keskeyttäminen

Päällikkötuomari voi perustellusta syystä myöntää kärjänotaarille luvan tuomioistuinharjoittelun keskeyttämiseen. Keskeytynyt harjoittelujakso voidaan suorittaa loppuun samassa tuomioistuimessa.

18 §

Varatuomarin arvonimi

Tuomarinkoulutuslautakunta myöntää varatuomarin arvonimen tuomioistuinharjoittelun suorittaneelle. Arvonimi myönnetään kirjallisesta hakemuksesta sen jälkeen, kun kärjänotaari on osallistunut 11 §:ssä tarkoitettuun koulutukseen ja suorittanut loppuun kaikki hänelle uskotut tehtävät. Hakemukseen on liitettävä todistus suoritetusta harjoittelusta.

19 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos muualla lainsäädännössä viitataan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleeseen lainkohtaan, sen asemesta sovelletaan tämän lain vastaavaa säännöstä.

Laki

kärjäoikeuden lautamiehistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään tuomioistuinlain (/) 2 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitetuista kärjäoikeuden lautamiehistä. Jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä, lautamiehen asemaan ja

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

oikeuteen pysyä tehtävässään sovelletaan, mitä tuomioistuinlain 17 luvussa säädetään tuomioistuimen asiantuntijajäsenen asemasta ja oikeudesta pysyä tehtävässään.

Lautamiehen vaaliin, valituksi tulleen lautamiehen oikeuteen kieltäytyä tehtävästä sekä lautamiehen tehtävän hoitamiseen valituksen käsittelyn ja vaalin aikana sovelletaan kuntalain (410/2015) 10 luvun kunnan luottamushenkilöä koskevia säännöksiä.

2 §

Lautamiesten kelpoisuusvaatimukset ja valintaperusteet

Lautamiehen tulee olla kärjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluvassa kunnassa asuva Suomen kansalainen, joka ei ole konkurssissa, jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu ja jota on pidettävä sopivana toimimaan lautamiehenä.

Lautamieheksi ei saa valita henkilöä, joka on alle 25-vuotias tai joka on täyttänyt 65 vuotta. Lautamiehenä ei saa olla henkilö, jolla on virka yleisessä tuomioistuimessa tai Rikosseuraamuslaitoksessa taikka joka virassaan suorittaa ulosottotehtäviä, rikosten esitutkintaa taikka tulli- tai poliisivalvontaa, eikä myöskään syyttäjä, asianajaja taikka muu ammatikseen asianajaja harjoittava henkilö.

3 §

Lautamiesten lukumäärän vahvistaminen ja muuttaminen

Kärjäoikeuden lautamiesten lukumäärän vahvistaa oikeusministeriö. Jos kärjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluu useampia kuntia, oikeusministeriö vahvistaa kunkin kunnan alueelta valittavien lautamiesten määrän ensisijaisesti kuntien henkikirjoitettujen asukkaiden lukumäärän suhteessa. Jokaisesta kunnasta on kuitenkin valittava vähintään yksi lautamies.

Lautamiesten määrää voidaan kunnanvaltuuston tai kärjäoikeuden esityksestä muuttaa, jos tuomiopiiriin kuuluvien kuntien asukkaiden tai kärjäoikeudessa oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettussa kokoonpanossa käsiteltävien asioiden määrä on oleellisesti muuttunut.

Kunnallisen tai oikeudellisen jaotuksen muuttuessa oikeusministeriö voi muuttaa lautamiesten määrää ilman 2 momentissa tarkoitettua esitystä. Lautamiesten määrän muuttuessa ministeriö voi samalla määrätä, onko asianomaisten kuntien alueilta valittujen lautamiesten vaali toimitettava uudelleen jäljellä olevaksi vaalikaudeksi.

Ennen lautamiesten määrän vahvistamista tai muuttamista kärjäoikeudelle ja kärjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluvalla kunnalla on varattava tilaisuus antaa asiassa lausunto.

4 §

Lautamiesten valinta

Kunnanvaltuusto valitsee lautamiehet valtuuston toimikautta vastaavaksi ajaksi.

Jos pääkäsittely on kesken 1 momentissa säädetyn toimikauden loppuessa, lautamiehen tehtävä jatkuu, kunnes asia on kärjäoikeudessa ratkaistu.

Kunnasta valittavien lautamiesten tulee mahdollisimman tasapuolisesti edustaa kunnan väestön ikä-, elinkeino-, sukupuoli- ja kielijakaumaa.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

5 §

Sidonnaisuuksien ilmoittaminen

Lautamiehen on ennen tehtävään ryhtymistä sekä tehtävän kestäessä annettava käräjäoikeudelle tuomioistuinlain 11 luvun 12 §:ssä tarkoitettu sidonnaisuusilmoitus.

6 §

Tuomarinvakuutus

Lautamiehen on annettava tuomarinvakuutus. Tuomarinvakuutuksen antamisesta säädetään tuomioistuinlain 1 luvun 7 §:ssä.

7 §

Lautamiesten osallistuminen istuntoihin

Käräjäoikeuden laamannin tulee huolehtia siitä, että lautamiehet osallistuvat käräjäoikeuden istuntoihin vuorojärjestyksessä.

Maa-oikeuden puheenjohtaja kutsuu maa-oikeuden jäseniksi lautamiehet yhdestä tai useammasta käräjäoikeudesta, jonka tuomiopiirissä kysymyksessä olevan toimituksen kohteena oleva alue, raja tai osa siitä on. Erityisestä syystä maa-oikeuden jäseniksi voidaan kutsua myös käräjäoikeuden tuomiopiiriin maa-oikeusasioissa kuuluvan muun käräjäoikeuden lautamiehet.

Lautamies, joka on kalenterivuoden aikana ollut mukana istunnossa 20 päivänä, ei sinä kalenterivuonna saa enää osallistua istuntoon, ellei ole kysymys saman asian käsittelyn jatkamisesta.

8 §

Tilapäinen lautamies

Jos käräjäoikeuden kokoonpanoa ei saada päätösvaltaiseksi sen vuoksi, että lautamiehelle on tullut yllättävä este, eikä kokoonpanoa käräjäoikeuden toimintaa haittaamatta saada täydennetyksi lautamieheksi valitulla henkilöllä pitkien etäisyyksien tai muun paikallisista olosuhteista johtuvan erityisen syyn vuoksi, käräjäoikeuden puheenjohtaja voi kutsua tilapäiseksi lautamieheksi tehtävään kelpoisen henkilön. Tilapäiseksi lautamieheksi kutsutun on ennen tehtävään ryhtymistään annettava tuomarinvakuutus käräjäoikeudessa.

9 §

Lautamiehen eroamisikä

Lautamies on velvollinen eroamaan tehtävästään saavuttaessaan tuomioistuinlain 16 luvun 1 §:ssä säädetyn eroamisikänsä.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

10 §

Lautamiehen vapauttaminen tehtävästään

Jos lautamies menettää kelpoisuutensa tai muuten tulee sopimattomaksi lautamiehen tehtävään, käräjäoikeuden on oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetussa kokoonpanossa vapautettava hänet tehtävästään tai määrättävä, ettei lautamies määräaikana saa hoitaa lautamiehen tehtävää. Ennen tehtävästä vapauttamista lautamiehelle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Päätökseen lautamiehen tehtävästä vapauttamisesta tai tehtävän hoitamisen jatkamisesta, saa asianomainen lautamies hakea muutosta hovioikeudelta valittamalla. Päätöstä on noudatettava valituksesta huolimatta.

11 §

Avoimesta lautamiehen tehtävästä ilmoittaminen

Lautamiehen tehtävän tultua toimikauden aikana avoimeksi käräjäoikeuden laamannin on ilmoitettava siitä asianomaiselle kunnalle uuden lautamiehen valitsemiseksi jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

12 §

Lautamiehen palkkio ja kustannusten korvaus

Lautamiehelle maksetaan valtion varoista:

- 1) palkkiota;
- 2) korvausta ansionmenetyksestä ja kustannuksista, joita lautamiestoimen vuoksi aiheutuu sijaisen palkkaamisesta, lastenhoidon järjestämisestä tai muusta vastaavasta syystä;
- 3) matkakustannusten korvausta ja päivärahaa.

Lautamiehen palkkion, korvausten ja päivärahan tarkemmat perusteet ja määrän vahvistaa oikeusministeriö.

Lautamies, joka katsoo, että hän ei ole saanut 1 ja 2 momentin mukaista palkkiota tai korvausta, voi vaatia oikaisua asianomaisen käräjäoikeuden laamannilta. Jollei oikaisuvaatimusta ole tehty vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana suorituksen olisi pitänyt tapahtua, oikeus sanottuihin etuisuuksiin on menetetty. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta.

13 §

Lautamiehelle sattuneen tapaturman korvaaminen

Lautamiehen tehtävän hoitamisessa sattuneesta tapaturmasta ja saadusta ammattitaudista suoritetaan korvaus valtion varoista samojen perusteiden mukaan kuin työtapaturma- ja ammattitautilaisissa (459/2015) säädetään työtapaturmasta ja ammattitaudista. Korvausta suoritetaan siltä

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

osalta kuin vahingoittuneella ei ole oikeutta työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiseen korvaukseen muun lain mukaan.

Asian, joka koskee korvauksen suorittamista 1 momentin nojalla valtion varoista, käsittelee Valtiokonttori. Mitä työtapaturma- ja ammattitautilain säädetään työntekijästä, työnantajasta ja vakuutuslaitoksesta, sovelletaan vastaavasti lautamieheen, käräjäoikeuteen ja Valtiokonttoriin. Mitä työtapaturma- ja ammattitautilain IV osassa säädetään etuuskien toimeenpanosta, VIII osassa muutoksenhausta, oikaisumenettelyistä ja takaisinperinnästä sekä IX osassa tietojen antamisesta, saamisesta ja salassapidosta, tietojen maksuttomuudesta, terveydentilatiedoista maksettavista korvauksista, rahamäärien ja korvausten tarkistamisesta työeläkeindeksillä ja palkkakertomella, rahamäärien pyöristämisestä, vakuutuslaitoksen takautumisoikeudesta, vakuutuslaitoksen oikeudesta saada takaisin maksamansa täyskustannusmaksu liikennevakuutuslaitokselta, esteellisyydestä, asiakirjojen säilyttämisestä sekä siirto- ja ulosmittauskiellosta sovelletaan myös tässä pykälässä tarkoitettuun korvausasiaan.

14 §

Herastuomarin arvonimi

Käräjäoikeuden laamanni voi myöntää tunnustukseksi pitkää ja ansiokkaasta toiminnasta käräjäoikeuden lautamiehenä herastuomarin arvonimen.

15 §

Virkarikokset

Lautamiestä syytetään virkarikoksesta hovioikeudessa noudattaen, mitä tuomioistuinlain 22 luvussa säädetään käräjäoikeuden jäsenestä. Hovioikeus määrää, voiko lautamies virkasyytteen vireilläolon ajan jatkaa tehtävässään.

16 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä   kuuta 20   .

Käräjäoikeuden lautamies on velvollinen ilmoittamaan sidonnaisuutensa, kun hänet ensimmäisen kerran tämän lain voimaan tulon jälkeen määrätään tehtävänsä.

Jos muualla lainsäädännössä viitataan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleeseen lainkohtaan, sen asemesta sovelletaan tämän lain vastaavaa säännöstä.

Laki

ehdokkaiden nimeämisestä kansainvälisten tuomioistuinten ja Euroopan unionin tuomioistuimen tuomarin ja jäsenen tehtäviin

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädettyä menettelyä noudatetaan, kun Suomi nimeää yhden tai useamman kansallisen ehdokkaan kansainvälisissä tuomioistuimissa ja Euroopan unionin tuomioistuimessa avoinna oleviin tuomarin ja jäsenen tehtäviin.

2 §

Avoimista tehtävistä ilmoittaminen

Kansainvälisissä tuomioistuimissa ja Euroopan unionin tuomioistuimessa avoimena olevista tuomarin ja jäsenen tehtävistä, joihin Suomi nimeää yhden tai useamman kansallisen ehdokkaan, on ennen ehdokkaiden nimeämistä ilmoitettava. Ilmoitus avoimesta tehtävästä on julkaistava asianmukaisella tavalla. Ehdokkaaksi voidaan nimetä vain tehtävään ilmoittautunut.

Edellä 1 momentissa tarkoitettusta menettelystä voidaan poiketa Suomea sitovista kansainvälisistä velvoitteista johtuvan tai muun pakottavan syyn perusteella.

3 §

Asiantuntijaneuvottelukunta

Valtioneuvosto asettaa valtioneuvoston kanslian esittelystä kuudeksi vuodeksi kerrallaan asiantuntijaneuvottelukunnan, jonka tehtävänä on valmistella ehdokkaiden nimeäminen kansainvälisten tuomioistuinten ja Euroopan unionin tuomioistuimen tuomarin ja jäsenen tehtäviin.

4 §

Asiantuntijaneuvottelukunnan kokoonpano

Neuvottelukunnassa on yhdeksän jäsentä. Neuvottelukunnan jäseniä ovat valtioneuvoston kanslian, ulkoasiainministeriön, oikeusministeriön, korkeimman oikeuden, korkeimman hallinto-oikeuden ja valtakunnansyyttäjänviraston edustajat, yliopistojen oikeustieteellistä tutkimusta ja opetusta tarjoavien yksiköiden edustaja, Suomen Asianajajaliiton edustaja sekä kulloinkin kysymyksessä olevan nimeämisasian valtioneuvostolle esittelevän ministeriön erikseen määräämä henkilö. Kullakin jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

Kansainvälisten riitaisuuksien sovinnollisesta ratkaisemisesta tehdyn yleissopimuksen (SopS 11/1924) 44 artiklan nojalla valtioneuvoston Pysyväisen välitystuomioistuimen jäseniksi määräämät henkilöt ovat 1 momentissa tarkoitettuja jäseniä.

Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimii valtioneuvoston kansliaa edustava jäsen ja varapuheenjohtajana tämän varajäsen. Kun kyse on toisen ministeriön esiteltäväksi valtioneuvostossa tulevasta nimeämisasiasta, neuvottelukunnan puheenjohtajana toimii kuitenkin kyseistä ministeriötä edustava jäsen ja varapuheenjohtajana tämän varajäsen.

5 §

Asiantuntijaneuvottelukunnan päätösvaltaisuus

Neuvottelukunta on päätösvaltainen, kun läsnä on puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään puolet muista jäsenistä tai varajäsenistä.

6 §

Nimeävä viranomainen

Suomen kansalliset ehdokkaat tässä laissa tarkoitettuihin tehtäviin nimeää valtioneuvosto, jolle ei heitä nimetä Kansainvälisen tuomioistuimen perussäännössä (SopS 1/1956) määrätyn menettelyn mukaisesti.

7 §

Asetuksenantovaltuus

Edellä 4 §:ssä tarkoitetun neuvottelukunnan asettamisesta ja toiminnasta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

8 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä   kuuta 20   .

Jos muualla lainsäädännössä viitataan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleeseen tuomareiden nimittämisestä annetun lain (205/2000) säännökseen, sen asemesta sovelletaan tämän lain vastaavaa säännöstä.

Laki

oikeudenkäynnistä vakuutusosoikeudessa

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään vakuutusosoikeuden päätösvaltaisuudesta, lainkäyttöasioiden käsittelystä vakuutusosoikeudessa sekä ylimääräisestä muutoksenhausta vakuutusosoikeuden päätökseen. Vakuutusosoikeudesta säädetään lisäksi tuomioistuinlaissa (/).

Asian käsittelyssä vakuutusosoikeudessa sovelletaan hallintolainkäyttölakia (586/1996), jollei erikseen toisin säädetä.

Oikeudenkäynnin julkisuudesta säädetään oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetussa laissa (381/2007).

2 luku

Päätösvaltaisuus

2 §

Vakuutusosoikeuden päätösvaltaisuus

Vakuutusosoikeus on päätösvaltainen kokoonpanossa, johon kuuluu kolme lainoppinutta jäsentä, jollei jäljempänä toisin säädetä.

3 §

Vakuutusosoikeuden päätösvaltaisuus lääketieteellisessä asiassa

Jos lääketieteellinen selvitys voi vaikuttaa asian ratkaisuun, asian käsittelyyn osallistuu kaksi lainoppinutta jäsentä ja yksi lääkärijäsen, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

4 §

Vakuutusosoikeuden päätösvaltaisuus kaksijäsenisenä

Vakuutusosoikeus on päätösvaltainen kaksijäsenisessä kokoonpanossa, jossa on lainoppinut jäsen ja lääkärijäsen, jollei asiassa ratkaistavana olevan kysymyksen laatu edellytä kolmijäsenisen kokoonpanon käyttämistä. Edellytyksenä on, että ratkaistavana on muutoksenhakuasia, jossa on kysymys Kansaneläkelaitoksen ensimmäisenä asteena ratkaisemasta muusta kuin työkyvyttömyyseläkettä, työterveyshuollon korvausta tai kuntoutusetuutta koskevasta asiasta ja jossa lääketieteellinen selvitys voi vaikuttaa asian ratkaisuun.

Kaksijäsenisessä kokoonpanossa käsitelty asia on siirrettävä kolmijäsenisen kokoonpanon ratkaistavaksi, jos jäsenet eivät ole ratkaisusta yksimielisiä.

5 §

Vakuutusosoikeuden päätösvaltaisuus yksijäsenisenä

Vakuutusosoikeus on päätösvaltainen yksijäsenisenä, jollei asiassa ratkaistavana olevan kysymyksen laatu edellytä kolmi- tai viisijäsenisen kokoonpanon käyttämistä ja ratkaistavana on asia, jossa on kysymys:

- 1) vakuutusosoikeudessa vireille tulleen ja sen toimivaltaan kuulumattoman asian jättämisestä tutkimatta;
- 2) muutoksenhakuajan jälkeen tulleen asian jättämisestä tutkimatta;
- 3) uuden selvityksen johdosta etuuslaitokselle kokonaisuudessaan palautettavasta tai siirrettävästä asiasta;
- 4) ulosmittausta koskevasta asiasta ja siihen liittyvästä vaatimuksesta;
- 5) täytäntöönpanon keskeyttämistä koskevasta asiasta ja siihen liittyvästä vaatimuksesta;
- 6) asiasta, jossa valitus, hakemus tai asiassa esitetyt vaatimukset on peruutettu kokonaisuudessaan, ja tällaiseen asiaan liittyvästä vaatimuksesta.

Yhden jäsenen kokoonpanossa jäsenenä on vakuutusosoikeuden lainoppinut jäsen.

6 §

Työoloja tai yritystoimintaa tuntevien jäsenten osallistuminen kokoonpanoon

Vakuutusosoikeuden 2 §:ssä tarkoitettuun kokoonpanoon kuuluu lisäksi kaksi työelämän ja työmarkkinoiden tai yritystoiminnan olosuhteita tuntevaa jäsentä sen mukaan kuin asian laatu edellyttää, kun on kysymys:

- 1) yksityisoikeudellisessa työsuhteessa olevien työeläkeasioista;
- 2) tapaturmavakuutus-asioista;
- 3) työttömyyspäivärahasta, työmarkkinatuesta, työvoimapolitiittisesta koulutuksesta, koulutuspäivärahasta, aikuiskoulutuksesta, ylläpitokorvauksesta, vuorottelukorvauksesta, palkkaturvasta taikka siitä, että henkilön pääsy työttömyyskassan jäseneksi on evätty tai hänet on erotettu kassan jäsenyydestä;
- 4) kunnan palveluksessa olevien ansioeläkeasioista;
- 5) valtion palveluksessa tai siihen rinnastettavassa palveluksessa olevien ansioeläkeasioista;

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

- 6) yrittäjien ansioeläkeasioista;
- 7) maatalousyrittäjien ja maatalousyrittäjien tehtäviin rinnastettavissa tehtävissä toimineiden ansioeläkeasioista tai tapaturmavakuutusasioista;
- 8) sotilastapaturma-asioista.

Edellä 1 momentin 1—5 ja 8 kohdassa tarkoitetuissa asioissa käsittelyyn osallistuvista, mainitussa momentissa tarkoitetuista jäsenistä toisen tulee edustaa työnantajatahoa ja toisen työntekijätahoa.

7 §

Sotilasvamma-asioita tuntevan jäsenen osallistuminen kokoonpanoon

Vakuutusosoikeuden 2 §:ssä tarkoitettuun kokoonpanoon kuuluu kaksi korvauksensaajien oloja tuntevaa jäsentä tai yksi korvauksensaajien oloja tunteva jäsen ja yksi sotilasjäsen sen mukaan kuin asian laatu edellyttää, kun kysymys on sotilasvamman perusteella suoritettavaa korvausta tai asevelvollisen kuoltua suoritettavaa taloudellista tukea koskevasta asiasta.

8 §

Vakuutusosoikeuden päätösvaltaisuus eräissä asioissa

Vakuutusosoikeus voi päättää muusta toimenpiteestä kuin lopullisesta pääasiantarkaisusta ilman vakuutusosoikeuden asiantuntijajäseniä.

Vakuutusosoikeuden ratkaisukokoonpanosta asiassa, joka koskee oikeudenkäynnin julkisuutta vakuutusosoikeudessa, säädetään oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetussa laissa.

9 §

Asian siirtäminen käsiteltäväksi täysistunnossa tai vahvennetussa istunnossa

Jos lainkäyttöasian tai siihen kuuluvan kysymyksen ratkaisulla saattaa olla periaatteellista merkitystä lain soveltamisen kannalta tai asia on muutoin laajakantoinen taikka jos ratkaisu tulisi poikkeamaan aikaisemmasta käytännöstä, lainkäyttöasia tai sen osa voidaan siirtää käsiteltäväksi täysistunnossa tai vahvennetussa istunnossa.

Asian siirtämisestä täysistuntoon päättää ylituomari ja vahvennettuun istuntoon ylituomari tai osaston johtaja.

10 §

Täysistunto

Vakuutusosoikeuden täysistuntoon osallistuvat ylituomari puheenjohtajana sekä muina jäseninä vakuutusosoikeuden vakinaiset vakuutusosoikeustuomarit ja asiaa aikaisemmin käsitelleet jäsenet.

Täysistunto on päätösvaltainen, kun vähintään kaksi kolmasosaa jäsenistä on läsnä.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

11 §

Vahvennettu istunto

Vakuutusoikeuden vahvennettuun istuntoon osallistuvat puheenjohtajana ylituomari tai osaston johtaja sekä muina jäseninä asiaa aikaisemmin käsitelleet jäsenet ja muut samalla osastolla toimivat vakuutusoikeustuomarit.

Vahvennettu istunto on päätösvaltainen, kun vähintään kaksi kolmasosaa jäsenistä on läsnä.

3 luku

Asian käsittely

12 §

Lainkäyttöasioiden ratkaiseminen

Vakuutusoikeudessa lainkäyttöasiat ratkaistaan esittelystä istunnossa.

Asia voidaan ratkaista myös istuntoa järjestämättä sen jälkeen, kun kaikki ratkaisukokoonpanon jäsenet ovat asiakirjoihin perehdyttyään olleet asiasta yksimielisiä ja hyväksyneet päätösluonnoksen perusteluineen merkinnällään eikä yksikään jäsen ole esittänyt istunnon järjestämistä. Ratkaisukokoonpanon puheenjohtajan on luettuaan kokoonpanon muiden jäsenten kannanotot vahvistettava omalla merkinnällään asia joko istunnossa käsiteltäväksi tai yksimielisyyden vallitessa ilman istuntoa ratkaistavaksi.

13 §

Kokoonpanon puheenjohtaja

Vakuutusoikeuden puheenjohtajana toimii ylituomari tai vakuutusoikeustuomari.

14 §

Suullinen käsittely

Yksityisellä asianosaisella on oikeus pyytää suullisen käsittelyn toimittamista vakuutusoikeudessa. Mitä hallintolainkäyttölain 38 §:ssä säädetään suullisen käsittelyn toimittamisesta yksityisen asianosaisen pyynnöstä hallinto-oikeudessa, koskee suullisen käsittelyn toimittamista vakuutusoikeudessa.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

15 §

Vireilletuloilmoitus

Vakuutusosoikeuden tulee asian tultua vireille vakuutusosoikeudessa antaa muutoksenhakijalle ilmoitus asian vireille tulosta, arvio käsittelyajasta, tiedot kirjallisen ja suullisen selvityksen huomioon ottamisesta asian käsittelyssä sekä ohjeet mahdollisen lisäselvityksen toimittamiseksi.

16 §

Vakuutusosoikeuden asiantuntijalääkärit

Vakuutusosoikeudessa on tuomioistuinlain 7 luvun 2 §:ssä tarkoitettujen jäsenten lisäksi vakuutusosoikeuden asiantuntijalääkäreitä, joilta vakuutusosoikeus pyytää tarvittaessa asiantuntijalausunnon.

Mitä tuomioistuinlaissa säädetään vakuutusosoikeuden lääkärijäsenen nimittämisestä, kelpoisuusvaatimuksista, sidonnaisuuksien ilmoittamisesta ja tehtävästä vapauttamisesta sovelletaan myös asiantuntijalääkäriin.

17 §

Kirjallinen ja suullinen selvitys

Vakuutusosoikeus voi jättää kirjallisen tai suullisen selvityksen huomioon ottamatta, jos selvitys saapuu vakuutusosoikeuteen asian ratkaisupäivänä tai sen jälkeen. Tällaista selvitystä ei sisällytetä oikeudenkäyntiaineistoon.

18 §

Asioiden jakaminen

Asioiden jakamisesta vakuutusosoikeudessa säädetään tuomioistuinlain 8 luvun 7 ja 8 §:ssä.

4 luku

Ylimääräinen muutoksenhaku

19 §

Päätöksen poistaminen

Vakuutusosoikeus voi poistaa lainvoimaisen päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi siten kuin siitä erikseen säädetään. Päätöksen poistamista on haettava viiden vuoden kuluessa siitä, kun päätös sai lainvoiman. Erityisen painavista syistä päätös voidaan poistaa määräajan jäl-

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

keenkin tehdystä hakemuksesta. Menettelystä päätöksen poistamisessa sovelletaan muuten, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään valituksesta.

Päätöksen poistamista koskeva hakemusasia ratkaistaan vakuutusosoikeuden kolmijäsenisessä kokoonpanossa.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään päätöksen poistamisesta, vakuutusosoikeus voi vireillä olevan asian ratkaisemisen yhteydessä poistaa siihen liittyvän päätöksen ilman hakemusta tai esitystä.

20 §

Päätöksen purkaminen

Korkein hallinto-oikeus voi purkaa vakuutusosoikeuden päätöksen, jos asian käsittelyssä vakuutusosoikeudessa on tapahtunut menettelyvirhe, joka on voinut olennaisesti vaikuttaa päätökseen. Päätöksen purkamiseen sovelletaan tällöin muutoin, mitä päätöksen purkamisesta säädetään hallintolainkäyttölaissa.

Muussa kuin 1 momentissa tarkoitettussa vakuutusosoikeuden toimivaltaan kuuluvassa asiassa ei sovelleta hallintolainkäyttölain 11 luvun säännöksiä ylimääräisestä muutoksenhausta.

Päätöksen purkamista koskevia 1 momentin säännöksiä ei sovelleta päätökseen, johon voidaan hakea muutosta ylimääräisellä muutoksenhakukeinolla korkeimmalta oikeudelta.

5 luku

Erinäiset säännökset

21 §

Vakuutusosoikeuden oikeus saada tietoja ja virka-apua

Viranomaiset ja julkista tehtävää hoitavat yhteisöt sekä vakuutus- ja eläkelaitokset ovat salassapitosäännösten estämättä velvolliset pyynnöstä antamaan maksutta valitusasian käsittelyssä välttämättömiä tietoja sekä virka-apua vakuutusosoikeudelle. Vastaava velvollisuus on myös lailistetulla lääkäriellä.

Vakuutusosoikeudella on oikeus saada Kansaneläkelaitokselta 1 momentissa tarkoitettuja salassa pidettäviä tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty. Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista tietoja pyytävän on esitettävä selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

22 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan   päivänä   kuuta 20 .

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

Jos muualla lainsäädännössä viitataan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleeseen vakuutuslainsäädännön (132/2003) tai vakuutuslainsäädännön (237/2003) tai vakuutuslainsäädännön (237/2003) säännökseen, sen asemesta sovelletaan tämän lain vastaavaa säännöstä.

Laki

oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain (100/2013) 1 luvun 1 § ja 6 luvun 6 § sekä
lisätään lakiin uusi 1 a luku seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään markkinaoikeuden toimivallasta, asioiden vireilletulosta ja käsittelystä markkinaoikeudessa sekä muutoksenhausta markkinaoikeuden ratkaisuun.

Markkinaoikeudesta säädetään lisäksi tuomioistuinlaissa (/).

1 a luku

Yleiset säännökset asian käsittelystä

1 §

Markkinaoikeuden päätösvaltaisuus

Markkinaoikeus on päätösvaltainen kokoonpanossa, johon kuuluu kolme lainoppinutta jäsentä, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

2 §

Markkinaoikeuden päätösvaltaisuus patenttiasiaissa

Edellä 1 luvun 4 §:n 1 momentin 1—6 kohdassa mainitussa laissa markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaksi säädettyssä riita- tai hakemusasiassa markkinaoikeus on päätösvaltainen kokoonpanossa, johon kuuluu kolme lainoppinutta jäsentä ja markkinaoikeusinsinööri. Jos asian ratkaiseminen ei edellytä teknistä asiantuntemusta, markkinaoikeus on päätösvaltainen myös kokoonpanossa, johon kuuluu kolme lainoppinutta jäsentä.

Käsiteltäessä 1 momentissa tarkoitettua riita- tai hakemusasiaa sekä muuta riita- tai hakemusasiaa taikka markkinaoikeudellista asiaa yhdessä markkinaoikeus on päätösvaltainen 1 momentissa tarkoitettussa kokoonpanossa.

Asiassa, jossa valitetaan patenttia, hyödyllisyysmallia tai integroidun piirin piirimallia koskevasta Patentti- ja rekisterihallituksen päätöksestä, markkinaoikeus on päätösvaltainen kokoonpanossa, johon kuuluu lainoppinut jäsen ja markkinaoikeusinsinööri sekä lisäksi toinen markkinaoikeusinsinööri tai tuomioistuinlain 17 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettu asiantuntijajäsen. Jos kaikki markkinaoikeusinsinöörit ovat estyneitä osallistumaan asian käsittelyyn, markkinaoikeus on kuitenkin päätösvaltainen kokoonpanossa, johon kuuluu kaksi lainoppinutta jäsentä ja tuomioistuinlain 17 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettu asiantuntijajäsen.

3 §

Kahden jäsenen päätösvaltaisuus

Markkinaoikeus on muussa kuin riita- tai hakemusasiassa päätösvaltainen kahden jäsenen kokoonpanossa, jos asian laatu tai laajuus ei edellytä 1 §:ssä tai 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua kokoonpanoa.

Edellä 2 §:n 3 momentissa tarkoitettussa asiassa markkinaoikeus on tällöin päätösvaltainen lainoppineen jäsenen ja markkinaoikeusinsinöörin tai tuomioistuinlain 17 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen asiantuntijajäsenien kokoonpanossa sekä muussa 1 momentissa tarkoitettussa asiassa kahden lainoppineen jäsenen kokoonpanossa.

Jos kahden jäsenen kokoonpanon jäsenet niin päättävät tai jos he eivät ole ratkaisusta yksimieliset, asia on siirrettävä 1 §:ssä tai 2 §:n 3 momentissa tarkoitettuun kokoonpanoon.

4 §

Yhden jäsenen päätösvaltaisuus teollis- tai tekijänoikeudellisessa riita- tai hakemusasiassa

Riita- tai hakemusasiassa markkinaoikeudessa on yksi lainoppinut jäsen:

- 1) hakemusasiassa, jonka käsittelyä ei jatketa riita-asian käsittelystä säädettyssä järjestyksessä;
- 2) valmistelussa;
- 3) otettaessa vastaan todistelua pääkäsittelyn ulkopuolella;
- 4) käsiteltäessä erikseen oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaista turvaamistointia koskevaa asiaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen riita- tai hakemusasian käsittelyä saadaan jatkaa 1 §:ssä taikka 2 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettussa kokoonpanossa, vaikka asia käsittelyn aikana muuttuu sel-

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

laiseksi, että se tulisi käsitellä tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettussa kokoonpanossa. Samoin voidaan menetellä, jos samaan oikeudenkäyntiin yhdistetään käsiteltäväksi myöhemmin viireille tullut mainitun momentin mukaisessa kokoonpanossa käsiteltävä asia.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa asiassa markkinaoikeus on päätösvaltainen myös kahden tai kolmen lainoppineen jäsenen kokoonpanossa.

Jos 1 momentissa tarkoitettu asia liittyy 2 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuun riita-asiaan, markkinaoikeus on kuitenkin päätösvaltainen myös kokoonpanossa, johon 1 tai 3 momentissa säädetyn lisäksi kuuluu myös markkinaoikeusinsinööri.

5 §

Yhden jäsenen päätösvaltaisuus muussa asiassa

Muussa kuin 4 §:ssä tarkoitettussa asiassa markkinaoikeuden lainoppinut jäsen voi yksin:

1) päättää valmisteluistunnon, suullisen käsittelyn tai istunnon toimittamisesta ja muista asian valmistelussa tarpeellisista toimenpiteistä sekä toimittaa valmisteluistunnon;

2) päättää täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä koskevasta asiasta taikka muusta täytäntöönpanoa tai vastaavaa väliaikaista toimenpidettä koskevasta asiasta;

3) päättää kilpailulain 26 §:n 2 momentissa, 36 §:ssä tai 45 §:n 2 momentissa tarkoitettusta asiasta;

4) tehdä ratkaisun, jos valitus, hakemus tai esitys peruutetaan taikka asia jätetään tutkimatta tai sillensä, sekä vahvistaa sovinnon;

5) päättää oikeusavun myöntämistä, muuttamista tai lakkaamista taikka avustajan määräämistä, hänen määräyksensä peruuttamista tai toisen avustajan määräämistä markkinaoikeudessa koskevasta asiasta;

6) päättää oikeusapua saaneelle maksettavista korvauksista sekä avustajalle tulevan palkkion ja korvauksen määräämisestä, omavastuusuudesta määräämisestä ja oikeusavun saajan vastapuolen korvausvelvollisuudesta;

7) edellä tässä momentissa tarkoitettussa asiassa päättää velvollisuudesta korvata oikeudenkäyntikulut ja todistelukustannukset.

Asiassa, jossa valitetaan patenttia, hyödyllisyysmallia tai integroidun piirin piirimallia koskevasta Patentti- ja rekisterihallituksen päätöksestä, markkinaoikeusinsinööri voi yksin päättää valmisteluistunnon tai suullisen käsittelyn toimittamisesta ja muista asian valmistelussa tarpeellisista toimenpiteistä sekä toimittaa valmisteluistunnon. Lisäksi mainitussa asiassa markkinaoikeusinsinööri voi yksin tehdä ratkaisun, jos valitus peruutetaan taikka asia jätetään tutkimatta tai sillensä, sekä tällöin päättää myös velvollisuudesta korvata oikeudenkäyntikulut ja todistelukustannukset.

6 §

Asian kiireelliseksi määräämistä koskeva päätösvaltaisuus

Jäljempänä 6 luvun 6 §:ssä tarkoitettun kiireelliseksi määräämistä koskevan hakemuksen ratkaisee ylituomari tai, jos siihen on aihetta, markkinaoikeustuomari noudattaen markkinaoikeuden työjärjestystä.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

7 §

Kokoonpanon puheenjohtaja

Markkinaoikeuden puheenjohtajana toimii ylituomari tai markkinaoikeustuomari.

8 §

Kokoonpano lainoppineen jäsenen ollessa estynyt

Jos 1 §:ssä taikka 2 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettussa kokoonpanossa lainoppineelle jäsenelle on tullut este pääkäsittelyyn, suullisen käsittelyn tai istunnon aloittamisen jälkeen, markkinaoikeus on päätösvaltainen, kun lainoppineita jäseniä on vähintään kaksi.

9 §

Kokoonpanon vahventaminen lisäjäsenellä

Edellä 1 ja 2 §:ssä tarkoitettua kokoonpanoa voidaan vahventaa yhdellä lainoppineella jäsenellä, jos sitä asian laadun, laajuuden tai muun syyn vuoksi on pidettävä perusteltuna. Samoin edellytyksin 2 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua kokoonpanoa voidaan vahvistaa toisella markkinaoikeusinsinöörillä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun lisäjäsenen ottamisesta päättää ylituomari.

10 §

Asiantuntijajäsenen osallistuminen kokoonpanoon

Edellä 1, 2, 4 ja 5 §:ssä tarkoitettuun kokoonpanoon voi kuulua lisäksi enintään kaksi asiantuntijajäsentä, jos asian laatu sitä edellyttää. Asiantuntijajäsenet eivät kuitenkaan saa muodostaa kokoonpanon enemmistöä.

Istunnon puheenjohtaja määrää asiantuntijajäsenen osallistumaan asian käsittelyyn markkinaoikeuden työjärjestyksessä tarkemmin määrättyjen perusteiden mukaisesti ottaen huomioon asian käsittelyssä tarvittavan asiantuntemuksen laatu.

11 §

Asian siirtäminen käsiteltäväksi vahvennetussa istunnossa tai täysistunnossa

Lainkäyttöasia voidaan tarpeellisilta osiltaan siirtää käsiteltäväksi vahvennetussa istunnossa tai täysistunnossa, jos asian tai sen osan ratkaisua harkittaessa osoittautuu, että kokoonpanon ratkaisu poikkeaisi oikeuskäytännössä aikaisemmin omaksutusta kannasta. Myös muutoin periaatteellisesti merkittävä tai laajakantoinen lainkäyttöasia tai sen osa voidaan siirtää käsiteltäväksi vahvennetussa istunnossa tai täysistunnossa.

Asian siirtämisestä täysistuntoon tai vahvennettuun istuntoon päättää ylituomari.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

12 §

Vahvennetun istunnon päätösvaltaisuus

Vahvennettu istunto on päätösvaltainen, kun siihen osallistuu seitsemän lainoppinutta jäsentä. Edellä 2 §:ssä tarkoitetussa asiassa vahvennettu istunto on kuitenkin päätösvaltainen, kun siihen osallistuu kuusi lainoppinutta jäsentä ja markkinaoikeusinsinööri.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, vahvennettuun istuntoon voi osallistua enintään kaksi asiantuntijajäsentä, jos asian laatu sitä edellyttää.

Päätöksessään lainkäyttöasian siirtämisestä vahvennettuun istuntoon ylituomarin on samalla määrättävä asian käsittelyyn osallistuvat jäsenet ja asiantuntijajäsenet. Asian aikaisempaan käsittelyyn osallistuneet jäsenet ja asiantuntijajäsenet osallistuvat asian käsittelyyn myös vahvennetussa istunnossa.

13 §

Täysistunnon päätösvaltaisuus

Täysistunto on päätösvaltainen, kun siihen osallistuu vähintään kaksi kolmasosaa markkinaoikeuden jäsenistä.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, täysistuntoon voi osallistua enintään kaksi asiantuntijajäsentä, jos asian laatu sitä edellyttää.

Päätöksessään lainkäyttöasian siirtämisestä täysistunnon käsiteltäväksi ylituomarin on samalla määrättävä asian käsittelyyn osallistuvat asiantuntijajäsenet. Asian aikaisempaan käsittelyyn osallistuneet asessorit ja asiantuntijajäsenet osallistuvat asian käsittelyyn myös täysistunnossa.

14 §

Asian valmistelu ja ratkaiseminen

Asian valmistelusta markkinaoikeudessa vastaa markkinaoikeuden jäsen.

Markkinaoikeuden valmistelija voi osallistua asian valmisteluun noudattaen työjärjestystä.

Asia ratkaistaan markkinaoikeudessa istunnossa ilman esittelyä.

15 §

Asioiden jakaminen

Asioiden jakamisesta markkinaoikeudessa säädetään tuomioistuinlain 8 luvun 7 ja 8 §:ssä.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

6 luku

Erinäiset säännökset

6 §

Oikeudenkäynnin joutuisuus, asioiden käsittelyjärjestys ja asian kiireelliseksi määrääminen

Asiat on käsiteltävä markkinaoikeudessa ilman aiheetonta viivytystä kohtuullisen ajan kuluessa.

Jollei erikseen ole toisin säädetty, asiat käsitellään markkinaoikeudessa niiden vireilletulon järjestyksessä, jollei siitä ole aihetta poiketa ottaen erityisesti huomioon asian käsittelyn kesto, asian laatu ja merkitys asianosaiselle.

Markkinaoikeus voi oikeudenkäynnin osapuolen kirjallisesta hakemuksesta päättää asian määramisestä kiireelliseksi, jos asian käsittelemiselle ennen muita asioita on erityisen painava syy ottaen huomioon oikeudenkäynnin kesto, asian laatu ja merkitys asianosaiselle sekä muut perusteet kiireelliseksi määräämiselle. Kiireelliseksi määräämistä koskevaan hakemukseen ja sen käsitteelyyn markkinaoikeudessa sovelletaan oikeudenkäymiskaaren 19 lukua. Markkinaoikeuden päätösvaltaisuudesta kiireelliseksi määräämistä koskevan hakemuksen ratkaisemisessa säädetään 1 a luvun 6 §:ssä. Asian kiireelliseksi määräämistä koskevaan markkinaoikeuden ratkaisuun ei saa hakea erikseen muutosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä   kuuta 20   .

Jos muualla lainsäädännössä viitataan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleeseen markkinaoikeudesta annetun lain (99/2013) säännökseen, sen asemesta sovelletaan tämän lain vastaavaa säännöstä.

Laki

työtuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan työtuomioistuimesta annetun lain (646/1974) 2 a, 4—7, 10, 40 ja 47 §,
sellaisina kuin niistä ovat 2 a ja 5 § laissa 572/2015, 6 § laeissa 1208/2003 ja 561/2006, 40 §
laissa 959/2000 sekä 47 § osaksi laissa 572/2015, sekä
muutetaan lain nimike sekä 2, 3, 8 ja 9 §,
sellaisina kuin niistä ovat 2 § laeissa 214/2000 ja 561/2006, 8 § laeissa 1007/1982, 951/1993,
252/1994, 59/2001 ja 445/2001 ja 9 § osaksi laissa 1007/1982, seuraavasti:

Laki

oikeudenkäynnistä työtuomioistuimessa

2 §

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, työtuomioistuimesta säädetään tuomioistuinlaissa (/).

3 §

Työtuomioistuimen puheenjohtajana toimii presidentti tai työtuomioistuinneuvos. Puheenjohtajana voi tarvittaessa toimia myös tuomioistuinlain 6 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu lainoppinut asiantuntijajäsen (*varapuheenjohtaja*).

8 §

Työtuomioistuin on päätösvaltainen, jollei 2 momentista muuta johdu, kun siinä on presidentti tai työtuomioistuinneuvos puheenjohtajana, toinen tuomioistuinlain 6 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitetuista asiantuntijajäsenistä, jotka eivät edusta työnantaja- tai työntekijäetuja, sekä neljä mainitussa momentissa tarkoitetuista työsuhteisiin perehtyneistä asiantuntijajäsenistä, joista kahden on oltava työnantaja- ja kahden työntekijäpuolelta. Työtuomioistuinneuvos voi toimia jäsenenä käsiteltäessä asiaa presidentin puheenjohtajalla. Työtuomioistuimen jäsenenä voi toimia myös tuomioistuinlain 18 luvussa tarkoitettu asessori. Näissä tapauksissa työtuomioistuinneuvokseen ja asessoriin sovelletaan, mitä tuomioistuinlaissa säädetään sellaisesta asiantuntijajäsenestä, joka ei edusta työnantaja- tai työntekijäetuja. Tarvittaessa varajäsen tulee poissaolevan tai puheenjohtajana toimivan jäsenen sijaan.

Käsiteltäessä virkaehtosopimusta tai julkisyhteisöä sitovaa työehtosopimusta koskevaa asiaa työtuomioistuin on päätösvaltainen, kun kaksi tuomioistuinlain 6 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitetuista virkasuhteisiin perehtyneistä asiantuntijajäsenistä, joista toinen on julkiselta työnantajapuolelta ja toinen virkamiespuolelta, on läsnä yhden työnantajapuolelta ja yhden työntekijäpuolelta olevan asiantuntijajäsenen sijasta.

Työtuomioistuin on päätösvaltainen 1 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa asioissa, kun siinä on presidentti tai työtuomioistuinneuvos puheenjohtajana ja kaksi asiantuntijajäsentä, jotka eivät edusta työnantaja- tai työntekijäetuja, sekä yksi asiantuntijajäsen työnantaja- ja työntekijäpuolelta.

Katselmuksen voi suorittaa puheenjohtaja ja kaksi asiantuntijajäsentä, joista asian laadun mukaan toinen on yksityiseltä tai julkiselta työnantajapuolelta ja toinen vastaavasti työntekijä- tai virkamiespuolelta.

Jos lainkäytön yhdenmukaisuus, asiassa annettavan ratkaisun laaja merkitys tai muu tärkeä syy vaatii, asian käsittelyyn työtuomioistuimessa osallistuvat puheenjohtajat ja kaikki varsinaiset asiantuntijajäsenet. Jolleivät kaikki jäsenet voi osallistua käsittelyyn, läsnä olevat määräytyvät 1 ja 2 momentissa säädettyjen perusteiden mukaisesti.

Työtuomioistuimessa on vain puheenjohtaja valmistelussa ja ratkaistaessa asia tuomiolla 23 §:n 2 momentin nojalla. Puheenjohtaja voi määrätä esittelijän antamaan valmistelussa työtuomioistuimen puolesta haasteita ja kutsuja sekä toimittamaan kirjallisen valmistelun.

Työtuomioistuin on päätösvaltainen ratkaisemaan väitteen tuomarin esteellisyydestä, kun siinä on puheenjohtaja ja kaksi asiantuntijajäsentä, joista toinen on työnantajapuolelta ja toinen työntekijä- tai virkamiespuolelta.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

9 §

Työtuomioistuin kokoontuu puheenjohtajan kutsusta. Presidentti määrää asioiden jakautumisesta 8 §:n mukaisesti työtuomioistuimen käsiteltäviksi ja vahvistaa puheenjohtajien ja jäsenten istuntovuorot. Asioiden jakamisesta työtuomioistuimesa säädetään lisäksi tuomioistuinlain 8 luvun 7 ja 8 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

korkeimmasta oikeudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan korkeimmasta oikeudesta annetun lain (665/2005) 5 § sekä
muutetaan 10, 13 ja 14 §, sellaisena kuin niistä on 13 § osaksi laissa 1213/2009, seuraavasti:

10 §

Korkeimmassa oikeudessa on presidentti ja muina jäseninä vähintään 15 oikeusneuvosta. Korkeimman oikeuden presidentin ja jäsenten nimittämisestä ja kelpoisuusvaatimuksista säädetään tuomioistuinlaissa (/).

Korkeimman oikeuden määräaikaisista jäsenistä säädetään tuomioistuinlaissa.

13 §

Korkeimmassa oikeudessa on esittelijöinä kansliapäällikkö, esittelijäneuvoksia sekä vanhempia oikeussihteereitä ja oikeussihteereitä.

Esittelijät nimittää korkein oikeus. Enintään kolmasosa kaikista esittelijän viroista voi olla määräajaksi täytettäviä esittelijäneuvoksen virkoja. Tällaiseen virkaan voidaan nimittää enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Viittä vuotta lyhyemmäksi määräajaksi voidaan nimittää vain erityisestä syystä. Muilta osin esittelijöiden kelpoisuusvaatimuksiin, nimittämisperusteisiin ja nimittämiseen määräajaksi sovelletaan, mitä tuomioistuinlaissa säädetään tuomarista.

Korkeimman oikeuden muista viroista ja virkamiehistä määrätään työjärjestyksessä.

14 §

Mitä perustuslain 103 §:ssä säädetään tuomarin virassapysymisoikeudesta ja tuomarin virasta, sovelletaan myös korkeimman oikeuden esittelijään ja esittelijän virkaan.

Mitä tuomioistuinlaissa säädetään tuomarista ja tuomarin virasta, sovelletaan myös korkeimman oikeuden esittelijään ja esittelijän virkaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain (1265/2006) 10, 11, 14 ja 15 §, sellaisena kuin niistä on 14 § osaksi laissa 510/2008, seuraavasti:

10 §

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa on presidentin lisäksi muina jäsenenä vähintään 15 oikeusneuvosta. Korkeimman hallinto-oikeuden presidentin ja jäsenten nimittämisestä ja kelpoisuusvaatimuksista säädetään tuomioistuinlaissa (/).

Korkeimman hallinto-oikeuden määräaikaisista jäsenistä säädetään tuomioistuinlaissa.

11 §

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa kaksi ympäristöasiantuntijaneuvosta osallistuu vesilain (587/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014) ja vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) sekä kumotun vesilain (264/1961) ja kumotun ympäristönsuojelulain (86/2000) mukaisten asioiden käsittelyyn. Ympäristöasiantuntijaneuvokset osallistuvat myös Ahvenanmaata koskevien vastaavien ympäristönsuojelu- ja vesiasioden käsittelyyn.

Patenttia, hyödyllisyysmallioikeutta tai integroidun piirin piirimallia koskevien asioiden käsittelyyn osallistuu kaksi yli-insinöörineuvosta.

Asiantuntijajäsenten kelpoisuusvaatimuksista, tehtävään määräämisestä ja asemasta, oikeudesta pysyä tehtävässään sekä velvollisuudesta ilmoittaa sidonnaisuutensa säädetään tuomioistuinlain 17 luvussa.

14 §

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa on esittelijöinä kansliapäällikkö, esittelijäneuvoksia ja oikeussihteereitä.

Esittelijät nimittää korkein hallinto-oikeus. Esittelijöiden kelpoisuusvaatimuksiin, nimittämisperusteisiin ja nimittämiseen määräajaksi sovelletaan, mitä tuomioistuinlaissa säädetään tuomareista.

Korkeimman hallinto-oikeuden muista viroista ja virkamiehistä määrätään työjärjestyksessä.

15 §

Korkeimman hallinto-oikeuden esittelijään ja esittelijän virkaan sovelletaan, mitä perustuslain 103 §:ssä säädetään tuomarin virassapysymisoikeudesta ja tuomarin virasta.

Mitä tuomioistuinlaissa säädetään tuomarista ja tuomarin virasta, sovelletaan myös korkeimman hallinto-oikeuden esittelijään ja esittelijän virkaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä   kuuta 20 .

Laki

Ahvenanmaan hallintotuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Ahvenanmaan hallintotuomioistuimesta annetun lain (547/1994) 2, 3, 6 ja 7 §, sellaisina kuin ne ovat, 2 ja 3 § osaksi laissa 432/1999, 6 § laissa 573/2015 ja 7 § laissa 432/1999, seuraavasti:

2 §

Lain suhde muihin säännöksiin

Ahvenanmaan hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä tuomioistuinlaissa (/) tai muussa laissa tai asetuksessa säädetään hallinto-oikeudesta.

Ahvenanmaan hallintotuomioistuimelle voidaan maakuntalailla antaa lainkäyttötehtäviä maakunnan toimivallan piiriin kuuluvissa hallintoasioissa.

3 §

Hallinnollinen päällikkö

Ahvenanmaan käräjäoikeuden laamanni on hallintotuomioistuimen hallinnollinen päällikkö. Laamanni hoitaa ne hallinnolliset tehtävät, jotka tuomioistuinlain mukaan kuuluvat hallinto-oikeuden ylituomarille.

6 §

Varajäsenet

Jos varsinainen jäsen on estynyt, hallintotuomioistuin voi kutsua varajäsenen hänen tilalleen. Samassa istunnossa saa olla enintään yksi varajäsen.

Korkein hallinto-oikeus määrää riittävän määrän varajäseniä ja päättää samalla, missä järjestyksessä he tulevat estyneen jäsenen tilalle. Varajäsenten määräämistä varten hallintotuomioistuin tekee esityksen korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Varajäsenen tulee olla oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut. Varajäsenen on annettava tuomarinvakuutus, jollei hän ole tehnyt sitä aikaisemmin. Tuomarinvakuutuksen antamisesta säädetään tuomioistuinlain 1 luvun 7 §:ssä. Varajäseneksi esitettävän on ennen tehtävään määräämistä ja tehtävän kestäessä annettava hallintotuomioistuimelle tuomioistuinlain 11 luvun 12 §:ssä tarkoitettu sidonnaisuusilmoitus.

Varajäsenen asemaan ja oikeuteen pysyä tehtävässään sovelletaan, mitä tuomarinviran haltijasta säädetään.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

7 §

Ahvenanmaan maakunnan hallituksen lausunto

Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta on hankittava lausunto ennen hallintotuomarin nimitämistä ja varajäsenten määräämistä. Samoin on meneteltävä määrättäessä tuomioistuinlain 4 luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuja asiantuntijajäseniä Ahvenanmaan hallintotuomioistuimeen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Laki

oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 2 ja 3 a § ja 3 luku,
sellaisina kuin ne ovat, 2 luvun 2 ja 3 a § laissa 339/2014 ja 3 luku laeissa 354/1987 ja 768/2002,
muutetaan 1 luku, 2 luvun 6, 9 ja 11 § ja 26 luvun 13 §,
sellaisina kuin niistä ovat 2 luvun 6 § laeissa 244/2006 ja 372/2015, 2 luvun 9 ja 11 § laissa 666/2005 ja 26 luvun 13 § laissa 650/2010, sekä
lisätään 2 lukuun uusi 8 a ja 12—14 § seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Tätä lakia sovelletaan oikeudenkäyntiin yleisissä tuomioistuimissa, jollei oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetusta laista (689/1997) tai muusta laista toisin johdu.

2 §

Yleisiä tuomioistuinta ovat käräjäoikeudet, hovioikeudet ja korkein oikeus.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

2 luku

Päätösvaltaisuudesta

6 §

Rikosasiassa käräjäoikeus on päätösvaltainen myös, kun siinä on yksin puheenjohtaja, jos mistään syytteessä tarkoitettusta yksittäisestä rikoksesta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin vankeutta enintään kaksi vuotta tai jos syytteessä tarkoitettu yksittäinen rikos on:

- 1) virkamiehen väkivaltainen vastustaminen;
- 2) törkeä varkaus;
- 3) törkeä kavallus;
- 4) törkeä moottorikulkuneuvon käyttövarkaus;
- 5) törkeä kätkemisrikos;
- 6) törkeä vahingonteko;
- 7) törkeä petos;
- 8) törkeä maksuvälinepetos;
- 9) törkeä tietomurto;
- 10) rekisterimerkintärikos;
- 11) 1—10 kohdassa mainitun rikoksen rangaistava yritys.

Ratkaistaessa rikosasiaa oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 5 a luvussa tarkoitettua kirjallisessa menettelyssä käräjäoikeus on päätösvaltainen, kun siinä on yksin puheenjohtaja.

8 a §

Jos hovioikeudessa asian ratkaisua istunnossa harkittaessa vallitseva mielipide poikkeaa korkeimman oikeuden tai hovioikeuden taikka toisen hovioikeuden omaksumasta oikeusperiaatteesta tai lain tulkinnasta, asia tai sen osa voidaan siirtää käsiteltäväksi vahvennetussa istunnossa tai täysistunnossa. Myös muutoin periaatteellisesti merkittävä tai laajankantoinen asia tai sen osa voidaan siirtää täysistunnon tai vahvennetun istunnon käsiteltäväksi. Asiaa, jossa on toimitettu tai toimitettava suullinen käsittely, ei saa ilman erityistä syytä siirtää vahvennetun istunnon tai täysistunnon ratkaistavaksi.

Asian siirtämisestä täysistuntoon tai vahvennettuun istuntoon päättää presidentti.

Hovioikeuden täysistuntoon osallistuvat presidentti, vakinaiset tuomarit ja vuotta pidemmäksi määräajaksi nimitetyt määräaikaiset hovioikeuden tuomarit ja muutkin jäsenet, jos he ovat osallistuneet asian käsittelyyn aikaisemmin. Täysistunto on päätösvaltainen, kun vähintään puolet virassa olevista jäsenistä on läsnä.

Hovioikeuden vahvennetun istunnon kokoonpanoon kuuluu seitsemän jäsentä. Vahvennettuun istuntoon kuuluvat presidentti puheenjohtajana sekä jäsenenä asiaa aikaisemmin käsitelleet vielä virantoimituksessa olevat jäsenet ja tarpeellinen määrä vakinaisista jäsenistä arvottuja lisäjäseniä.

9 §

Korkein oikeus on päätösvaltainen viisijäsenisenä, jollei laissa säädetä muuta kokoonpanoa. Asian siirtämisestä käsiteltäväksi täysistunnossa tai vahvennetussa jaostossa säädetään korkeimmasta oikeudesta annetussa laissa (665/2005).

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

Valitusluvan myöntämistä koskevat asiat käsitellään ja ratkaistaan jaostossa, jossa on kaksi tai kolme jäsentä. Jos asia käsitellään kaksijäsenisessä jaostossa, se on siirrettävä kolmijäsenisen jaoston ratkaistavaksi, jos jaoston jäsenet niin päättävät tai jolleivät he ole ratkaisusta yksimieliset. Jos valituslupahakemus tai sen osa on 30 luvun 3 §:n 4 momentin mukaisesti siirretty käsiteltäväksi valituksen yhteydessä, valitusluvasta päättää valituksen käsittelevä jaosto.

Jaostossa, jossa on yksi jäsen, voidaan käsitellä ja ratkaista asia, joka koskee turvaamistointia, täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä taikka muuta vastaavaa väliaikaista toimenpidettä.

11 §

Tuomioistuimen monijäsenistä kokoonpanoa voidaan vahventaa yhdellä lainoppineella jäsenellä, jos se asian laadun, laajuuden tai muun erityisen syyn vuoksi on perusteltua. Samoin edellytyksin kärjäoikeudessa voi olla kolmas lautamies.

12 §

Kärjäoikeus ja hovioikeus on päätösvaltainen, vaikka sen monijäsenisen kokoonpanon jäsenistä yhdelle on tullut este pääkäsittelyn, suullisen käsittelyn, istunnon tai katselmuksen aloittamisen jälkeen. Kokoonpanossa on kuitenkin aina oltava vähintään yksi lainoppinut jäsen. Kärjäoikeus on lisäksi päätösvaltainen, kun lautamiehiä on vähintään yksi.

13 §

Tuomioistuimen monijäseniseen ratkaisukokoonpanoon ei voi kuulua jäseniä, jotka ovat toisilleen 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja läheisiä.

14 §

Yleisten tuomioistuinten päätösvaltaisuudesta eräissä asioissa säädetään erikseen.

26 luku

Valitusasian käsittelyn jatkaminen hovioikeudessa

13 §

Hovioikeuden pääkäsittelyssä kuullaan asianosaisia, todistajia ja asiantuntijoita sekä vastaanotetaan muuta selvitystä.

Pääkäsittely saadaan rajoittaa koskemaan vain osaa valituksen kohteena olevasta asiasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä   kuuta 20 . Sen 2 luvun 6 § tulee kuitenkin voimaan jo päivänä   kuuta 20 .

Laki

hallinto-oikeuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan hallinto-oikeuslain (430/1999) 1 luku ja 4—6, 8, 8 a, 9, 10, 10 a, 11, 13 b, 17, 18, 20 ja 23 §,
sellaisina kuin niistä ovat 4 § osaksi laissa 211/2000, 5 § laeissa 211/2000 ja 546/2014, 6 § laissa 570/2015, 8 § osaksi laeissa 26/2012 ja 570/2015, 8 a § laissa 1206/2003, 10 § laeissa 106/2000 ja 1206/2003, 10 a, 18 ja 20 § laissa 610/2011, 11 § laissa 211/2000 sekä 13 b § laissa 616/2011, sekä
muutetaan 13, 13 a, 15 ja 16 §, sellaisina kuin niistä ovat 13 a, 15 ja 16 § laissa 616/2011, seuraavasti:

13 §

Kokoonpano jäsenen ollessa estynyt

Hallinto-oikeus on päätösvaltainen, vaikka sen monijäsenisen kokoonpanon jäsenistä yhdelle on tullut este suullisen käsittelyn, istunnon tai katselmuksen aloittamisen jälkeen. Kokoonpanossa on kuitenkin aina oltava vähintään yksi lainoppinut jäsen ja 7 §:n 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa myös asiantuntijajäsen.

13 a §

Kokoonpanon vahventaminen lisäjäsenellä

Hallinto-oikeuden monijäsenistä kokoonpanoa voidaan vahventaa yhdellä lainoppineella jäsenellä, jos se asian laadun, laajuuden tai muun erityisen syyn vuoksi on perusteltua.

15 §

Koko osaston istunto

Koko osaston istuntoon osallistuvat puheenjohtajana ylituomari tai osaston johtaja ja muina jäseninä ne virantoimituksessa olevat hallinto-oikeustuomarit, jotka olivat osaston jäseninä silloin, kun asia määrättiin käsiteltäväksi koko osaston istunnossa. Asessori osallistuu asian käsittelyyn koko osaston istunnossa, jos hän on osallistunut asian käsittelyyn aikaisemmin. Kun lainkäyttöasian käsittelyyn lain mukaan osallistuu asiantuntijajäsen tai luonnontieteen tai tekniikan alaan perehtynyt jäsen, hän osallistuu asian käsittelyyn myös koko osaston istunnossa.

Koko osaston istunto on päätösvaltainen vähintään viisijäsenisenä. Jos 1 momentin mukaisesti määräytyvässä ratkaisukokoonpanossa on vähemmän kuin viisi jäsentä, asia on siirrettävä käsiteltäväksi täysistunnossa.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

16 §

Asian siirtäminen käsiteltäväksi täysistunnossa tai koko osaston istunnossa

Lainkäytön yhdenmukaisuuden kannalta tai muuten periaatteellisesti merkittävä tai laajakantoinen lainkäyttöasia tai sen osa voidaan siirtää käsiteltäväksi täysistunnossa tai koko osaston istunnossa.

Lainkäyttöasian siirtämisestä käsiteltäväksi täysistunnossa päättää ylituomari ja koko osaston istunnossa ylituomari tai osaston johtaja.

Tämä laki tulee voimaan päivänä   kuuta 20   .

Kumotun 2 §:n nojalla hallinto-oikeuksien tuomiopiireistä annettu valtioneuvoston asetus (338/2013) jää voimaan.

Laki

valtion virkamieslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan valtion virkamieslain (750/1994) 18 a §, 12 luku sekä 53 a ja 54 a §, sellaisina kuin niistä ovat 18 a § laissa 566/2015 sekä 53 a ja 54 a § laissa 288/2009, sekä

muutetaan 4, 18, 20, 53 ja 57 §, sellaisina kuin niistä ovat 4 § laeissa 593/2005, 901/2009 ja 1548/2011, 18 § laissa 566/2015, 53 § osaksi laeissa 1088/2007 ja 177/2013 ja 57 § laeissa 177/2013 ja 283/2015, sekä

lisätään lakiin uusi 3 a § seuraavasti:

1 luku

Soveltamisala

3 a §

Tätä lakia sovelletaan tuomarin virkaan ja tuomariin, jollei laissa toisin säädetä.

Tuomarin nimittämisestä ja virkasuhteesta säädetään lisäksi tuomioistuinjaissa (/).

Mitä 9, 10, 20 ja 22 §:ssä, 23 §:n 4 momentissa, 25, 26, 26 a ja 27—34 §:ssä, 8 luvussa, 40 §:n 1 momentissa, 44 §:ssä ja 66 §:n 3 momentissa säädetään, ei koske tuomarin virkaa eikä tuomaria.

Tuomaria ei voida oikeuttaa jatkamaan tuomarin virassa eroamisiän jälkeen.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

4 §

Virkoja voidaan perustaa palkkauksiin käytettävissä olevien määrärahojen rajoissa.

Virkojen perustamisesta, lakkauttamisesta ja muuttamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Seuraavia virkoja ei saa perustaa, lakkauttaa eikä niiden nimeä muuttaa, ellei virkaa ole valtion talousarviossa eritelty:

- 1) valtioneuvoston oikeuskanslerin ja apulaisoikeuskanslerin sekä oikeuskanslerinviraston kansliapäällikön virat;
- 2) korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden tuomarin virat;
- 3) puolustusvoimain komentajan, pääesikunnan päällikön, kenraalin tai amiraalin, puolustusvoimien pääinsinöörin, puolustusvoimien ylilääkärin, kenttäpiispan ja asessorin virat;
- 4) rajavartiolaitoksen päällikön ja apulaispäällikön sekä kenraalin tai amiraalin virat.

18 §

Virkamies ei saa ottaa vastaan eikä pitää sivutointa, joka edellyttää työajan käyttämistä sivutoimeen kuuluvien tehtävien hoitamiseen, ellei asianomainen viranomaisen hakemuksesta myönnä hänelle siihen lupaa. Sivutoimilupa voidaan antaa myös määräajaksi ja rajoitettuna. Sivutoimilupa voidaan peruuttaa, kun siihen on syytä. Tuomarin ja tuomioistuimen esittelijän sivutointen luvanvaraisuudesta säädetään lisäksi tuomioistuinlain 9 luvussa ja 19 luvun 8 §:ssä.

Harkittaessa sivutoimiluvan myöntämistä on otettava huomioon, että virkamies ei saa sivutoimen vuoksi tulla esteelliseksi tehtävässään. Sivutoimi ei myöskään saa vaarantaa luottamusta tasapuolisuuteen tehtävän hoidossa tai muutenkaan haitata tehtävän asianmukaista hoitamista taikka kilpailevana toimintana ilmeisesti vahingoittaa työnantajaa.

Muusta kuin 1 momentissa tarkoitettusta sivutoimesta virkamiehen on tehtävä ilmoitus asianomaiselle viranomaiselle. Viranomaisen voi kieltää tällaisen sivutoimen vastaanottamisen ja pitämisen 2 momentissa säädetyillä perusteilla.

Sivutoimella tarkoitetaan 1—3 momentissa virkaa sekä palkattua työtä ja tehtävää, joista virkamiehellä on oikeus kieltäytyä, samoin kuin ammattia, elinkeinoa ja liikettä. Sen lisäksi, mitä tässä pykälässä säädetään, on noudatettava laissa tai asetuksessa eri hallinnonaloilla sivutoimista annettuja erityissäännöksiä.

Sivutoimen harjoittamista koskevan ilmoituksen tai lupahakemuksen yhteydessä esitetyt tiedot välimiesoikeusriidan asianosaisista ovat salassa pidettäviä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset sivutoimiluvan myöntävästä viranomaisesta.

20 §

Virkamies voidaan määräajaksi siirtää työskentelemään toisessa virastossa tai muun työnantajan kuin valtion palveluksessa, jos siirto parantaa virkamiehen edellytyksiä virkatehtävien suorittamiseen tai edistää virkamiehen palvelussuhteen jatkumista tai virkamiehen työllistymistä ja jos vastaanottava työnantaja ja virkamies ovat antaneet siirtoon suostumuksensa. Virkamies on tämän määräajan virkasuhteessa siihen virastoon, josta hänet siirretään.

53 §

Valtioneuvoston päätökseen, jolla valtioneuvosto on irtisanonut virkamiehen, purkanut virkasuhteen, pidättänyt virkamiehen virantoimituksesta tai päättänyt pitää virantoimituksesta pidättämisen edelleen voimassa, saadaan hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

Päätökseen, jolla muu viranomainen kuin valtioneuvosto on antanut virkamiehelle varoituksen taikka lomauttanut tai irtisanonut virkamiehen, purkanut virkasuhteen tai muuttanut virkasuhteen osa-aikaiseksi, pidättänyt virkamiehen virantoimituksesta, päättänyt pitää virantoimituksesta pidättämisen edelleen voimassa tai määräaikaisesti erottanut virkamiehen virantoimituksesta, saadaan hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Tuomioistuimen tekemään tuomaria koskevaan päätökseen haetaan muutosta siten kuin tuomioistuinlain 23 luvussa säädetään.

Mitä 2 momentissa säädetään, ei koske päätöstä, jolla tasavallan presidentti on irtisanonut virkamiehen tai purkanut virkamiehen virkasuhteen taikka korkein oikeus tai korkein hallinto-oikeus on antanut virkamiehelle varoituksen taikka lomauttanut tai irtisanonut virkamiehen tai purkanut tämän virkasuhteen tai muuttanut virkasuhteen osa-aikaiseksi tai pidättänyt tämän virantoimituksesta.

57 §

Valtioneuvoston tai viraston tekemään virkamiestä koskevaan päätökseen virkamies saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Tuomioistuimen tekemään tuomarin tai esittelijän sivutointa koskevaan päätökseen haetaan muutosta siten kuin tuomioistuinlain 23 luvun 1 §:ssä säädetään. Valitusaika 27 §:n 1 momentissa tarkoitettua irtisanomista koskevasta päätöksestä alkaa kuitenkin kulua vasta irtisanomisajan päättymisestä. Päätös tulee noudatettavaksi siitä tehdystä valituksesta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin pääte. Edellä 53 §:ssä tarkoitettu asia on käsiteltävä hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa kiireellisenä.

Myös viranomainen saa hakea valittamalla muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu valitus viranomaisen tämän lain nojalla tekemästä päätöksestä tai jolla on ratkaistu 56 §:ssä tarkoitettu hallintoriita-asia.

Seuraaviin virkamiestä tai viran hakijaa koskeviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei laissa toisin säädetä:

- 1) nimittäminen virkaan tai virkasuhteeseen;
- 2) viraston yhteisen viran sijoittaminen viraston sisällä;
- 3) harkinnanvaraisen virkavapauden myöntäminen tai epääminen; sekä
- 4) tehtävään määrääminen, jos virkamies on antanut suostumuksensa tehtävään määräämiseen.

Jos 3 momentin 2 tai 4 kohdassa tarkoitettu päätös merkitsee viran sijoituspaikkakunnan muuttamista, päätökseen saa hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Päätös tulee kuitenkin noudatettavaksi siitä tehdystä valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin pääte.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn tuomarin virantoimituksesta pidättämistä koskevaan päätökseen haetaan muutosta noudattaen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Sama koskee haettaessa muutosta ennen lain voimaantuloa tehtyyn päätökseen korkeimman oikeuden esittelijälle tai korkeimman hallinto-oikeuden esittelijälle työkyvyttömyyden perusteella annettavasta erosta.

Laki

tuomareiden sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteristä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuomareiden sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteristä annetun lain (565/2015) 1—3 § seuraavasti:

1 §

Rekisterin tarkoitus ja ylläpito

Oikeusrekisterikeskus ylläpitää yleiseen käyttöön tarkoitettua tuomareiden sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteriä. Rekisteröinnillä toteutetaan tuomareiden sidonnaisuuksien ja sivutoimien, tuomioistuinten asiantuntijajäsenten ja käräjäoikeuden lautamiesten sidonnaisuuksien sekä tuomioistuinten esittelijöiden sivutoimien julkisuutta.

2 §

Ilmoitusvelvollisuus

Velvollisia ilmoittamaan tietoja rekisteriin ovat:

- 1) tuomari, tuomioistuimen asiantuntijajäsen ja käräjäoikeuden lautamies, joka on velvollinen antamaan tuomioistuinlain (/) 11 luvun 12 §:ssä tarkoitetun sidonnaisuusilmoituksen;
- 2) tuomioistuin, joka on myöntänyt tuomioistuinlain 9 luvun 5 §:ssä tarkoitetun sivutoimiluvan;
- 3) tuomari ja tuomioistuimen esittelijä, jolle on maksettu tuomioistuinlain 9 luvun 7 §:ssä tarkoitettua sivutoimituloa.

Tiedot ilmoitetaan Oikeusrekisterikeskukselle. Tiedot voidaan ilmoittaa merkitsemällä ne tuomareiden sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteriin.

3 §

Rekisteriin merkittävät tiedot

Rekisteriin merkitään tiedot tuomarin, tuomioistuimen asiantuntijajäsenen ja käräjäoikeuden lautamiehen sidonnaisuuksista sekä tuomarille ja tuomioistuimen esittelijälle myönnettyistä sivutoimiluvista ja sivutoimista saaduista tuloista.

Rekisteriin merkitään asianomaisen henkilön nimi, virka- tai tehtävänimike, tiedot siitä tuomioistuimesta, jossa hän työskentelee, sekä sivutoimen ja muun kuin taloudellisen sidonnaisuuden alkamis- ja päättymispäivä. Rekisteriin voidaan teknisistä syistä merkitä myös henkilötunnus, joka ei kuitenkaan ole julkinen tieto.

Tämä laki tulee voimaan päivänä   kuuta 20 .

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

Laki

tuomareiden sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteristä annetun lain voimaannpanosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tuomareiden sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteristä annetun lain voimaantulo

Tuomareiden sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteristä annettu laki (565/2015) tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

2 §

Siirtymäsäännös

Jokainen tuomari, joka on tuomioistuinlain (/) 11 luvun 12 §:n tai 12 luvun 5 §:n perusteella velvollinen ilmoittamaan sidonnaisuutensa, on velvollinen ilmoittamaan sidonnaisuutensa vuoden kuluessa tuomareiden sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteristä annetun lain voimaantulos-ta. Ilmoitus on tehtävä riippumatta siitä, onko sitä tehty aiemmin. Sama koskee tuomioistuimen asiantuntijajäsentä ja sotilasjäsentä.

3 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

sotilasoikeudenkäyntilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sotilasoikeudenkäyntilain (326/1983) 1, 11 ja 12 §, sellaisina kuin niistä ovat 11 § osaksi laissa 517/2013 ja 12 § laissa 575/2015, seuraavasti:

1 §

Sotilasoikeudenkäyntiasiat käsitellään yleisissä tuomioistuimissa rikosasioista säädettyssä jär-jestyksessä noudattaen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään. Sotaoikeuksista säädetään 6 luvussa.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

Sotilasoikeudenkäyntiasioita käsitteleviä alioikeuksia ovat Etelä-Karjalan, Helsingin, Kainuun, Kanta-Hämeen, Keski-Suomen, Kymenlaakson, Lapin, Länsi-Uudenmaan, Pirkanmaan, Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Päijät-Hämeen, Satakunnan ja Varsinais-Suomen käräjäoikeudet. Muutoksenhakutuomioistuimena niiden päätöksistä on Helsingin hovioikeus.

11 §

Alioikeuden sotilasjäsenet ja heille riittävän monta varajäsentä määrää hovioikeus maavoimien komentajan esityksestä.

Hovioikeuden sotilasjäsenet ja heille varajäsenet määrää korkein oikeus puolustusministeriön ehdottamista henkilöistä.

Korkeimman oikeuden sotilasjäsenet ja heille varajäsenet määrää tasavallan presidentti.

Sotilasjäsenen toimikausi on kaksi vuotta. Heidät nimitetään enintään siihen saakka, kun he täyttävät tuomarille säädetyn eroamisiän.

12 §

Mitä tuomioistuinlain (/) 17 luvussa säädetään asiantuntijajäsenen asemasta ja oikeudesta pysyä tehtävässään, sovelletaan myös sotilasjäseneneen.

Sotilasjäseneksi esitettävän on ennen tehtävään määräämistä sekä tehtävän kestäessä annettava tuomioistuinlain 11 luvun 12 §:ssä tarkoitettu sidonnaisuusilmoitus noudattaen, mitä sanotussa pykälässä säädetään.

Sotilasjäsenen on ennen tehtäväänsä ryhtymistä annettava tuomarinvakuutus. Tuomarinvakuutuksen antamisesta säädetään tuomioistuinlain 1 luvun 7 §:ssä.

Sotilasjäsenellä on oikeus saada palkkiota noudattaen, mitä tuomioistuinlain 17 luvun 22 §:ssä säädetään tuomioistuimen asiantuntijajäsenen palkkiosta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Laki

kielilain 16 a ja 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kielilain (423/2003) 16 a ja 26 § sellaisina kuin ne ovat, 16 a § laissa 631/2005 ja 26 § osaksi laissa 631/2005, seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

16 a §

Asian käsittelykieltä koskevat poikkeukset eräissä tapauksissa

Kaksikieliseen tuomioistuimeen perustetussa kieliosastossa käytetään 13—16 §:ssä säädetyn estämättä asian käsittelykielenä tuomioistuimen virka-alueen väestön vähemmistön kieltä, jollei tuomioistuin asianosaisten oikeuden ja edun huomioon ottaen päätä virka-alueen väestön enemmistön kielen käyttämisestä.

26 §

Valtion viranomaisten työkieli

Valtion viranomainen käyttää työkielenään virka-alueen väestön enemmistön kieltä, jollei toisen kielen tai molempien kielten taikka erityisestä syystä vieraan kielen käyttäminen ole tarkoituksenmukaisempaa.

Edellä 1 momentissa säädetyn estämättä, kaksikieliseen tuomioistuimeen perustetulla kieliosastolla käytetään työkielenä tuomioistuimen virka-alueen väestön vähemmistön kieltä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

haastemieslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan haastemieslain (505/1986) 1, 2, 4 a, 5 ja 6 §, sellaisina kuin niistä ovat 1 § osaksi laissa 887/1996, 2 § laissa 887/1996, 4 a § laissa 1259/1999 ja 6 § laissa 636/2015, seuraavasti:

1 §

Haastemiehet

Haastemiehiä ovat virkansa puolesta haastemiehen esimiehet, haastemiehet ja kihlakunnanulosottomiehet.

Haastemiestä Ahvenanmaan maakunnassa säädetään erikseen.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

2 §

Haastemiehen toimialue

Tuomioistuimen palveluksessa olevan haastemiehen toimialue on tuomiopiiri ja kihlakunnanulosottomiehen asianomaisen ulosottoviraston toimialue. Muun henkilön, joka 6 §:n mukaisesti on oikeutettu suorittamaan haastamisen ja tiedoksiannon, toimialueena on se virka-alue, jossa hän on päätehtävässään toimivaltainen.

4 a §

Yhteydenottotietojen saaminen

Haastemiehellä ja 6 §:ssä mainitulla tiedoksiannon suorittamiseen oikeutetulla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä viranomaiselta, julkista tehtävää hoitavalta yhteisöltä sekä teletuomintaa tai postituomintaa harjoittavalta laitokselta tai yhteisöltä tiedoksiannon kohteena olevaa henkilöä tai yhteisöä koskevat osoite- ja puhelintiedot samoin kuin muut yhteydenottoon tarvittavat tiedot, jos tiedot ovat tarpeen tiedoksiannon suorittamiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut tiedot voidaan antaa teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona. Valtion varoista voidaan maksaa korvausta käyttöyhteyden perustamisesta ja ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista. Tiedonsaajalla ei ole oikeutta luovuttaa tietojoukkona tai teknisen käyttöyhteyden avulla luovutettuja tietoja edelleen.

Haastemiehellä ja 6 §:ssä mainitulla tiedoksiannon suorittamiseen oikeutetulla on salassapitosäännösten estämättä yksittäistapauksessa oikeus pyynnöstä saada teleyritykseltä ja yhteisötilaaljalta yhteystiedot sellaisesta teleosoitteesta, jota ei mainita julkisessa luettelossa, taikka teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöivät tiedot, jos tiedot ovat välttämättömiä tiedoksiannon suorittamiseksi. Haastemiehellä ja muulla tiedoksiannon suorittamiseen oikeutetulla on vastaava oikeus saada postituomintaa harjoittavalta yhteisöltä jakeluosoitetietoja luovutuskiellon estämättä.

5 §

Virka-apu

Haastemiehellä on oikeus saada poliisilta virka-apua, jos:

- 1) haastemiehen työturvallisuuden voidaan olettaa olevan uhattuna;
- 2) henkilö kieltäytyy selvittämästä henkilöllisyyttään haastemiehen toimittaessa tiedoksiantotehtävää;
- 3) rikosasian vastaaja välttelee tiedoksiantoa kotirauhan suojaamassa tai muussa paikassa; tai
- 4) tämä on muutoin tiedoksiantotehtävän suorittamiseksi välttämätöntä.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

6 §

Muut tiedoksiantoon oikeutetut

Haastamisen ja tiedoksiannon on oikeutettu suorittamaan niin kuin haastemies:

- 1) poliisimies, syyttäjä, kihlakunnanvouti, rajavartiomies, pidättämiseen oikeutettu tullimies tai tehtävään määrätty muu tullimies sekä käräjänotaari;
- 2) tuomioistuimen, ulosottoviraston taikka poliisilaitoksen päällikön määräämä asianomaisen viranomaisen palveluksessa oleva virkamies;
- 3) vankilanjohtaja tai vankilanjohtajan määräämä vankilan virkamies, kun viranomainen sitä pyytää ja haastettava tai tiedoksiannon vastaanottaja on vanki;
- 4) puolustusvoimissa joukko-osaston komentajan tai häneen rinnastettavan esimiehen määräämä virkamies, kun viranomainen sitä pyytää ja haastettava tai tiedoksiannon vastaanottaja on rikoslain (39/1889) 45 luvun alainen henkilö; sekä
- 5) Suomen edustustossa ulkoasiainministeriön tehtävään valtuuttama kunniakonsuli tai edustuston palveluksessa toimiva henkilö.

Poliisimiehen, rajavartiomiehen ja tullimiehen velvollisuudesta toimittaa tiedoksiantoja säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

Laki

kiinteistönmuodostamislain 243 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 243 §, sellaisena kuin se on laeissa 1180/2000, 1159/2005 ja 575/2009, seuraavasti:

243 §

Maaouikeudessa on puheenjohtajana käräjäouikeuden lainoppinut jäsen sekä muina jäseninä maaouikeusinsinööri ja kaksi lautamiestä. Maaouikeudessa voi olla lisäksi toinen lainoppinut jäsen, jos sitä asian laadun, laajuuden tai muun erityisen syyn vuoksi on pidettävä perusteltuna. Samoin edellytyksin maaouikeudessa voi olla toinen maaouikeusinsinööri. Maaouikeus on päätösvaltainen, vaikka sen monijäsenisen kokoonpanon jäsenistä yhdelle on tullut este pääkäsittelyn tai katselmuksen aloittamisen jälkeen. Kokoonpanossa on kuitenkin aina oltava vähintään yksi lainoppinut jäsen. Maaouikeus on lisäksi päätösvaltainen, kun lautamiehiä on vähintään yksi.

Maaouikeus on päätösvaltainen myös, kun siinä on vain puheenjohtaja:

- 1) kun kysymys on 232 §:n 3 momentissa, 235 tai 254—258 §:ssä tarkoitettusta tai muusta niihin rinnastettavasta käsittelyn valmistelemista tarkoittavasta toimenpiteestä taikka 7 §:n

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

2 momentissa, 194 a §:n 2 momentissa, 240 tai 264 §:ssä, 265 §:n 1 tai 3 momentissa, 275 §:n 2 momentissa taikka 278 a §:ssä tarkoitetusta asiasta;

2) kun maa- ja metsätalouden kätöiteltävänä on valitus toimitusmiesten päätöksestä, jolla toimitusmiestä koskeva estemuistutus on hylätty, tai jos valitus koskee kiinteistöjen yhdistämispäätöstä taikka kiinteistörekisterin pitäjän kiinteistörekisterilain (392/1985) nojalla tekemää päätöstä tai tämän lain 277 §:n 2 momentissa tarkoitettua oikaisupäätöstä; sekä

3) kun asia ratkaistaan 259 §:n 3 momentin nojalla pääkäsittelyä toimittamatta kirjallisen oikeudenkäyntiaineiston perusteella.

Maa- ja metsätalouden kätöiteltävä osallistuu tarvittaessa asian valmisteluun 2 momentissa tarkoitetuissa asioissa.

Kirjaamisasiassa maa- ja metsätalouden kätöiteus on päätösvaltainen, kun siinä on yksin puheenjohtaja. Maa- ja metsätalouden kätöiteudessa voi olla lisäksi toinen lainoppinut jäsen ja maa- ja metsätalouden kätöiteusinsinööri, jos sitä asian laajuuden tai muun erityisen syyn vuoksi on pidettävä perusteltuna.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 37 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain (361/1983) 37 §, sellaisena kuin se on laissa 662/2015, seuraavasti:

37 §

Päätöksen vahvistamista ja lapsen palauttamista koskevan asian käsittely

Vieraassa valtiossa annetun päätöksen vahvistamista ja lapsen palauttamista koskeva asia on käsiteltävä kiireellisenä. Jos lapsen palauttamista koskevaa asiaa ei ole ratkaistu kuuden viikon kuluessa hakemuksen tekemisestä, hovioikeuden on oikeusministeriön tai hakijan pyynnöstä annettava selvitys niistä seikoista, jotka ovat viivyttäneet asian ratkaisemista.

Lapsen palauttamista koskevan hakemuksen käsittelyä voidaan lykätä tai jättää hakemus tutkimatta, jos on aihetta olettaa, että lapsi on viety toiseen valtioon. Lykätessään asian hovioikeus voi määrätä, että asian käsittelyä jatketaan vasta hakijan ilmoitettua lapsen palauttamisesta Suomeen tai esitettyä muita seikkoja, joiden nojalla ratkaisun antaminen on katsottava tarpeelliseksi.

Oikeudenkäynnissä on muutoin soveltuvin osin noudatettava, mitä tässä laissa säädetään oikeudenkäynnistä lapsen huoltoa tai tapaamisoikeutta koskevassa asiassa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (424/2003)
6 § seuraavasti:

6 §

Valtion henkilöstön suomen ja ruotsin kielen taitoa koskevat kelpoisuusvaatimukset

Valtion henkilöstöltä, jolta edellytetään säädettyinä kelpoisuusvaatimuksena korkeakoulututkintoa, vaaditaan kaksikielisessä viranomaisessa viranomaisen virka-alueen väestön enemmistön kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä toisen kielen tyydyttävää suullista ja kirjallista taitoa. Yksikielisessä viranomaisessa edellytetään viranomaisen kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä toisen kielen tyydyttävää ymmärtämisen taitoa.

Tuomarin virkaan vaadittavista kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista säädetään tuomioistuinaissa (/). Upseerin virkaan vaadittavista suomen ja ruotsin kielen taitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää poikkeuksista 1 momentissa säädetyistä suomen ja ruotsin kielen taitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista, jos työtehtävät sitä edellyttävät tai jos eri kielten käyttämistä edellyttävien työtehtävien jako viranomaisessa sen sallii taikka vaatimuksista poikkeamiselle on muita erityisen painavia syitä.

Muulle kuin 1 momentissa tarkoitettulle henkilöstölle asetettavista suomen ja ruotsin kielen taitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella voidaan myös antaa valtuutus suomen ja ruotsin kielen taitoa koskevien kelpoisuusvaatimusten säätämiseen asianomaisen ministeriön asetuksella niissä tapauksissa, joissa henkilöstölle ei kielitaitovaatimusten lisäksi aseteta muita kelpoisuusvaatimuksia.

Eduskunnan virastojen ja tasavallan presidentin kanslian henkilöstön suomen ja ruotsin kielen taitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista säädetään erikseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Laki

oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetun lain (372/2010) 17 § seuraavasti:

17 §

Tietojen luovuttaminen sähköisessä muodossa

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Oikeusrekisterikeskus voi luovuttaa tietoja oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti:

1) ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä viranomaiselle oikeushallinnon viranomaisen ratkaisun täytäntöön panemiseksi tai merkinnän tekemiseksi viranomaisen rekisteriin;

2) ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä sekä diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä oikeuskanslerille ja eduskunnan oikeusasiamiehelle oikeushallinnon viranomaisiin kohdistuvaa laillisuusvalvontaa varten taikka valvontatoiminnan suunnittelemiseksi tai vireillä olevan asian käsittelemiseksi;

3) ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä 15 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa niille, jotka säännönmukaisesti tarvitsevat tietoja luoton myöntämistä ja valvontaa varten tai jotka harjoittavat luottotietotoimintaa.

Oikeusrekisterikeskus voi salassapitosäännösten estämättä tuottaa ja luovuttaa ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä hovioikeudelle sen pyynnöstä sellaisia tietoaineistoja, joita hovioikeus tarvitsee sille tuomioistuinlain (/) mukaan kuuluvan valvontatehtävän suorittamiseksi.

Oikeusrekisterikeskus voi luovuttaa tiedotusvälineille toimituksellisiin tarkoituksiin myös kopioina, sähköisenä tallenteena tai teknisen käyttöyhteyden avulla sellaisia oikeudenkäynnin perustietoja ja muita diaaritietoja diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä, jotka tuomioistuimessa ovat julkisia ja joiden luovuttamista tuomioistuin ei ole rajoittanut 16 §:n 3 momentin nojalla. Tietoja voidaan luovuttaa edellä tarkoitettulla tavalla asioista, jotka kuukauden kuluessa tiedon luovuttamishetkestä tulevat suulliseen käsittelyyn tai joissa hallintotuomioistuin järjestää katselmuksen, tai jotka ovat tulleet vireille tiedon antamista edeltäneen kuukauden aikana taikka joiden käsittelyvaiheita tiedotusväline on tietojenvälitysjärjestelmään tekemällään merkinnällä osoittanut seuraavansa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä   kuuta 20 .

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

Laki

avioliittolain 17 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan avioliittolain (234/1929) 17 a §, sellaisena kuin se on laeissa 572/2008 ja 611/2011,
seuraavasti:

17 a §

Siviilivihkimisen on velvollinen toimittamaan:

1) laamanni, käräjätuomari ja kärjäviskaali;
2) kärjänotaari, joka on tuomioistuinharjoittelusta annetun lain (/) nojalla toimivaltainen toimittamaan vihkimisiä; sekä

3) maistraatin päällikkö, henkikirjoittaja ja maistraatissa toimiva julkinen notaari.

Siviilivihkimisen on oikeutettu toimittamaan se, jolle maistraatti on myöntänyt vihkimisoikeuden. Vihkimisoikeus voidaan myöntää henkilölle, joka täyttää 17 b §:ssä säädetty edellytykset, jos se on tarpeen siviilivihkijöiden riittävän määrän turvaamiseksi maistraatin toimialueella.

Vihkimisoikeus myönnetään joko toistaiseksi tai määräajaksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Laki

työtaturma- ja ammattitautilain 237 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työtaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 237 § seuraavasti:

237 §

Muutoksenhakuelimet

Muutoksenhakua varten on tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta, vakuutusosoikeus ja korkein oikeus. Tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnasta säädetään tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (1316/2010) ja vakuutusosoikeudesta tuomioistuinlaissa (/). Korkeimmasta oikeudesta säädetään korkeimmasta oikeudesta annetussa laissa (665/2005).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Laki

maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain 40 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) 40 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 614/2006 ja 1284/2006, seuraavasti:

40 §

Eläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen asianosainen saa hakea valittamalla muutosta työntekijän eläkelain 128 §:ssä tarkoitettulta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta siten kuin työntekijän eläkelaisissa ja hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Tämän lain nojalla annettuun työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen asianosainen saa hakea valittamalla muutosta vakuutusosoikeudelta siten kuin työntekijän eläkelaisissa ja hallintolainkäyttölaissa säädetään. Lainvoimaisen päätöksen poistamiseen sovelletaan työntekijän eläkelain 140 §:ää ja työntekijän eläkelain voimaanpanolakia (396/2006).

Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta ja sen jäsenistä säädetään työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (677/2005) ja vakuutusosoikeudesta tuomioistuinjaissa (/). Maatalousyrittäjän eläkelain 103 §:n 1 momentin nojalla määrätty työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan jäsenet toimivat maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutettujen edustajina myös tätä lakia sovellettaessa.

Jos eläkelaitos on hylännyt eläkehakemuksen sillä perusteella, ettei 36 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettuja eläkkeen edellytyksiä ole olemassa, eläkelaitoksen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Laki

maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain 32 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992) 32 §, sellaisena kuin se on laeissa 616/2006 ja 1286/2006, seuraavasti:

32 §

Eläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen asianosainen saa hakea valittamalla muutosta työntekijän eläkelain 128 §:ssä tarkoitettulta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta siten kuin työntekijän eläkelaisissa ja hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Tämän lain nojalla annettuun työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen asianosainen saa

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

hakea valittamalla muutosta vakuutusoikeudelta siten kuin työntekijän eläkelaiissa ja hallintolainkäyttölaissa säädetään. Lainvoimaisen päätöksen poistamiseen sovelletaan työntekijän eläkelain 140 §:ää ja työntekijän eläkelain voimaanpanolakia (396/2006).

Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta ja sen jäsenistä säädetään työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (677/2005) ja vakuutusoikeudesta tuomioistuinjaissa (/). Maatalousyrittäjän eläkelain 103 §:n 1 momentin nojalla määrätty työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan jäsenet toimivat maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutettujen edustajina myös tätä lakia sovellettaessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 37 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) 37 §, sellaisena kuin se on laeissa 613/2006, 1283/2006 ja 1473/2009, seuraavasti:

37 §

Eläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen asianosainen saa hakea valittamalla muutosta työntekijän eläkelain 128 §:ssä tarkoitettulta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta siten kuin työntekijän eläkelaiissa ja hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Tämän lain nojalla annettuun työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen asianosainen saa hakea valittamalla muutosta vakuutusoikeudelta siten kuin työntekijän eläkelaiissa ja hallintolainkäyttölaissa säädetään. Lainvoimaisen päätöksen poistamiseen sovelletaan työntekijän eläkelain 140 §:ää ja työntekijän eläkelain voimaanpanolakia (396/2006).

Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta ja sen jäsenistä säädetään työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (677/2005) ja vakuutusoikeudesta tuomioistuinjaissa (/). Maatalousyrittäjän eläkelain 103 §:n 1 momentin nojalla määrätty työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan jäsenet toimivat maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutettujen edustajina myös tätä lakia sovellettaessa.

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai Pa-liskuntain yhdistyksen tämän lain nojalla antamaan lausuntoon ei saa hakea muutosta valittamal-la.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

julkisten alojen eläkelain 139 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisten alojen eläkelain (81/2016) 139 § seuraavasti:

139 §

Muutoksen hakeminen

Asianosainen saa hakea valittamalla muutosta Kevan tämän lain nojalla antamaan päätökseen työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta siten kuin tässä laissa ja hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta ja sen jäsenistä säädetään työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (677/2005).

Asianosainen saa hakea valittamalla muutosta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan muutoksenhakuasiassa antamaan päätökseen vakuutusosoikeudelta siten kuin tässä laissa ja hallintolainkäyttölaissa säädetään. Vakuutusosoikeudesta ja sen jäsenistä säädetään tuomioistuinjaissa (/).

Asianosaisen on toimitettava valituskirjelmä muutoksenhakuajassa Kevan tekemästä päätöksestä sekä työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätöksestä Kevalle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä   kuuta 20 .

Laki

työntekijän eläkelain 128 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työntekijän eläkelain (395/2006) 128 § seuraavasti:

128 §

Muutoksen hakeminen

Muutoksenhakua varten on työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosoikeus. Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta ja sen jäsenistä säädetään työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (677/2005) ja vakuutusosoikeudesta tuomioistuinjaissa (/). Valtioneuvosto nimittää sosiaali- ja terveysministeriön esityksestä enintään viideksi vuodeksi kerrallaan työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan työelämän ja työmarkkinoiden

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

olosuhteita tuntevia jäseniä, joista vähintään neljä on määrättävä työnantajajhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ja vähintään neljä työntekijäin ja toimihenkilöiden ammattiyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta.

Asianosainen saa hakea valittamalla muutosta eläkelaitoksen tai Eläketurvakeskuksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta siten kuin tässä laissa ja hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Asianosainen saa hakea valittamalla muutosta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan muutoksenhakuasiassa antamaan päätökseen vakuutusoikeudelta siten kuin tässä laissa ja hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Eläketurvakeskuksen päätökseen, joka koskee 111 §:n 1 momentissa tarkoitettua eläkehakemuksen käsittelyyn toimivaltaista eläkelaitosta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain 57 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) 57 § seuraavasti:

57 §

Muutoksen hakeminen

Muutoksenhakua varten on työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusoikeus. Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta ja sen jäsenistä säädetään työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (677/2005) ja vakuutusoikeudesta tuomioistuinjaissa (/).

Asianosainen saa hakea valittamalla muutosta eläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen tai ennakkopäätökseen työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta siten kuin tässä laissa ja hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Asianosainen saa hakea valittamalla muutosta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan muutoksenhakuasiassa antamaan päätökseen vakuutusoikeudelta siten kuin tässä laissa ja hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

yrittäjän eläkelain 124 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yrittäjän eläkelain (1272/2006) 124 § seuraavasti:

124 §

Muutoksen hakeminen

Muutoksenhakua varten on työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosoikeus. Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta ja sen jäsenistä säädetään työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (677/2005) ja vakuutusosoikeudesta tuomioistuinjaissa (/). Valtioneuvosto nimittää työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan sosiaali- ja terveysministeriön esityksestä viideksi vuodeksi kerrallaan kaksi työelämän olosuhteita tuntevaa jäsentä, jotka ovat perehtyneet yrittäjätoimintaan ja joista edustavimmat yrittäjäjärjestöt tekevät ehdotuksen sosiaali- ja terveysministeriölle.

Asianosainen saa hakea valittamalla muutosta eläkelaitoksen tai Eläketurvakeskuksen tämän lain perusteella antamaan päätökseen työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta siten kuin tässä laissa ja hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Asianosainen saa hakea valittamalla muutosta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan muutoksenhakuasiassa antamaan päätökseen vakuutusosoikeudelta siten kuin tässä laissa ja hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain 103 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 103 § seuraavasti:

103 §

Muutoksen hakeminen

Muutoksenhakua varten on työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosoikeus. Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta ja sen jäsenistä säädetään työeläkeasioiden muu-

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

toksenhakulautakunnasta annetussa laissa (677/2005) ja vakuutusosoikeudesta tuomioistuinjaissa (/). Valtioneuvosto nimittää työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan sosiaali- ja terveysministeriön esityksestä viideksi vuodeksi kerrallaan kaksi työelämän olosuhteita tuntevaa jäsentä, jotka ovat perehtyneet maatalousyrittäjätoimintaan ja joista 116 §:n 1 momentissa tarkoitettut järjestöt tekevät ehdotuksen sosiaali- ja terveysministeriölle.

Asianosainen saa hakea valittamalla muutosta eläkelaitoksen tai Eläketurvakeskuksen tämän lain perusteella antamaan päätökseen työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta siten kuin tässä laissa ja hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Asianosainen saa hakea valittamalla muutosta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan muutoksenhakuasiassa antamaan päätökseen vakuutusosoikeudelta siten kuin tässä laissa ja hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

merimieseläkelain 125 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain (1290/2006) 125 § seuraavasti:

125 §

Muutoksen hakeminen

Muutoksenhakua varten on työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosoikeus. Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta ja sen jäsenistä säädetään työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (677/2005) ja vakuutusosoikeudesta tuomioistuinjaissa (/).

Asianosainen saa hakea valittamalla muutosta eläkekassan tämän lain nojalla antamaan päätökseen työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta siten kuin tässä laissa ja hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Asianosainen saa hakea valittamalla muutosta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan muutoksenhakuasiassa antamaan päätökseen vakuutusosoikeudelta siten kuin tässä laissa ja hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Eläketurvakeskuksen 108 §:n ja työntekijän eläkelain 111 §:n 1 momentin nojalla antamaan päätökseen, joka koskee toimivaltaisen eläkelaitoksen määräytymistä, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

Laki

kansaneläkelain 77 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansaneläkelain (568/2007) 77 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 358/2010, seuraavasti:

77 §

Muutoksenhakuoikeus

Muutoksenhakua varten on sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosoikeus. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta säädetään sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (1299/2006) ja vakuutusosoikeudesta tuomioistuinlaissa (/).

Kansaneläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalta kirjallisella valituksella. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusosoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Vakuutusosoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Kansaneläkelaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

Kansaneläkelaitoksen antamaan väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä   kuuta 20 .

Laki

vammaisetuuksista annetun lain 36 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) 36 § seuraavasti:

36 §

Muutoksenhakuoikeus

Muutoksenhakua varten on sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosoikeus. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta säädetään sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (1299/2006) ja vakuutusosoikeudesta tuomioistuinlaissa (/).

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

Kansaneläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalta kirjallisella valituksella. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Vakuutusoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Kansaneläkelaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

Kansaneläkelaitoksen antamaan väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 35 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 35 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1330/2011, seuraavasti:

35 §

Muutoksenhakuoikeus

Muutoksenhakua varten on sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta ja vakuutusoikeus. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta säädetään sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (1299/2006) ja vakuutusoikeudesta tuomioistuinlaissa (/).

Kansaneläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalta kirjallisella valituksella. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Vakuutusoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Kansaneläkelaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

Kansaneläkelaitoksen antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla, jos päätös on annettu väliaikaisena tai 25 a §:n 2 momentin perusteella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

työttömyysturvalain 12 a luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 12 a luvun 2 §, sellaisena kuin se on laissa 1089/2006, seuraavasti:

12 a luku

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta

2 §

Puheenjohtaja ja jäsenet

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnassa on puheenjohtaja, joka voi olla päätoiminen, sekä tarpeellinen määrä varapuheenjohtajia, lakimiesjäseniä, lääkärijäseniä sekä työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevia jäseniä, jotka toimivat tuomarin vastuulla. Muille jäsenille kuin puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajille määrätään henkilökohtaiset varajäsenet.

Valtioneuvosto määrää puheenjohtajan, varapuheenjohtajat, muut jäsenet ja heidän varajäsenensä viideksi vuodeksi kerrallaan. Heidän paikkansa vapautuessa kesken toimikauden nimitetään seuraaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Muutoin heidän oikeuteensa pysyä tehtävässään sovelletaan, mitä tuomarinviran haltijoista säädetään. Työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevista jäsenistä puolet on nimitettävä työnantajyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ja puolet työntekijäin ja toimihenkilöiden ammattiyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta.

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan jäsenten tulee olla työttömyysturva-asioihin perehtyneitä. Puheenjohtajan, varapuheenjohtajien ja lakimiesjäsenten sekä näiden varajäsenten tulee lisäksi olla tuomarinvirkaan oikeuttavan tutkinnon suorittaneita. Lääkärijäsenten ja näiden varajäsenten tulee olla laillistettuja lääkäreitä.

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja jäsenen on ryhtyessään tehtäväänsä annettava tuomarinvakuutus, jollei hän ole tehnyt sitä jo aiemmin. Tuomarinvakuutuksen antamisesta säädetään tuomioistuinlain (/) 1 luvun 7 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Laki

työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (677/2005) 5 § seuraavasti:

5 §

Tuomarinvakuutus

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtajan, varapuheenjohtajien ja jäsenten on annettava tuomarinvakuutus muutoksenhakulautakunnassa, jollei hän ole tehnyt sitä aikaisemmin. Tuomarinvakuutuksen antamisesta säädetään tuomioistuinlain (/) 1 luvun 7 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Laki

sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (1299/2006) 6 § seuraavasti:

6 §

Tuomarinvakuutus sekä eroamisikä

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja jäsenen on ryhtyessään tehtäväänsä annettava tuomarinvakuutus, jollei hän ole tehnyt sitä jo aiemmin. Tuomarinvakuutuksen antamisesta säädetään tuomioistuinlain (/) 1 luvun 7 §:ssä.

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja jäsen on velvollinen eroamaan tehtävästään sen kuukauden päätyessä, jonka kuluessa hän täyttää 68 vuotta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

Laki

kuvaohjelmanlain 32 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuvaohjelmanlain (710/2011) 32 § seuraavasti:

32 §

Kuvaohjelmalautakunta

Kuvaohjelmalautakunnassa on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä neljä muuta jäsentä, joista kullakin on henkilökohtainen varajäsen. Valtioneuvosto määrää jäsenet ja varajäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Lautakunnan jäsenten esteellisyyteen sovelletaan tuomarin esteellisyyttä koskevia säännöksiä. Lautakunnan jäsenet antavat tuomarinvakuutuksen, jos he eivät ole sitä aikaisemmin tehneet. Tuomarinvakuutuksen antamisesta säädetään tuomioistuinlain (/) 1 luvun 7 §:ssä.

Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita. Muista jäsenistä ja varajäsenistä tulee osan olla perehtyneitä lasten kehitystä koskeviin kysymyksiin ja osan kuvalliseen viestintään. Lautakunta voi käyttää apunaan asiantuntijoita.

Lautakunta on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja, lasten kehitystä koskeviin kysymyksiin perehtynyt jäsen ja vähintään yksi muu jäsen on läsnä. Lautakunnan päätökseksi tulee se mielipide, jota jäsenten enemmistö on kannattanut. Äänten mennessä tasan päätökseksi tulee se mielipide, joka on valittajalle edullisempi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

opiskelijoiden oikeusturvalautakunnasta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opiskelijoiden oikeusturvalautakunnasta annetun lain (956/2011) 4 § seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

4 §

Tuomarinvakuutus

Lautakunnan jäsenen on ryhtyessään tehtäväänsä annettava tuomarinvakuutus, jollei hän ole tehnyt sitä jo aiemmin. Tuomarinvakuutuksen antamisesta säädetään tuomioistuinlain (/) 1 luvun 7 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

opintotuen muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opintotuen muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (1080/2012) 6 § seuraavasti:

6 §

Tuomarinvakuutus

Päätoimisen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja muun jäsenen on annettava tuomarinvakuutus, jollei hän ole tehnyt sitä jo aiemmin. Tuomarinvakuutuksen antamisesta säädetään tuomioistuinlain (/) 1 luvun 7 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

tekijänoikeuslain 61 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tekijänoikeuslain (404/1961) 61 b §, sellaisena kuin se on laeissa 118/2013 ja 607/2015, seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

61 b §

Tuomioistuimen asiantuntija

Käsitellessään 61 a §:ssä tarkoitettua asiaa käräjäoikeudella voi olla apunaan asiantuntijoina enintään kaksi tuomioistuinlain (/) 17 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua asiantuntijajäsentä.

Asiantuntijan on annettava kirjallinen lausunto käräjäoikeuden hänelle tekemistä kysymyksistä. Asiantuntijalla on oikeus tehdä kysymyksiä asianosaisille ja todistajille. Ennen asian ratkaisemista käräjäoikeuden on varattava asianosaisille tilaisuus lausua asiantuntijan lausunnosta.

Asiantuntijan oikeudesta palkkioon säädetään tuomioistuinlain 17 luvun 22 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Laki

tavaramerkkilain 43 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tavaramerkkilain (7/1964) 43 b §, sellaisena kuin se on laissa 107/2013, seuraavasti:

43 b §

Käsitellessään 43 §:ssä tarkoitettua asiaa käräjäoikeudella voi olla apunaan asiantuntijoina enintään kaksi tuomioistuinlain (/) 17 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua asiantuntijajäsentä.

Asiantuntijan on annettava kirjallinen lausunto käräjäoikeuden hänelle tekemistä kysymyksistä. Asiantuntijalla on oikeus tehdä kysymyksiä asianosaisille ja todistajille. Ennen asian ratkaisemista käräjäoikeuden on varattava asianosaisille tilaisuus lausua asiantuntijan lausunnosta.

Asiantuntijan oikeudesta palkkioon säädetään tuomioistuinlain 17 luvun 22 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

Laki

patenttilain 66 c §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan patenttilain (550/1967) 66 c §, sellaisena kuin se on laissa 101/2013, seuraavasti:

66 c §

Käsitellessään 66 §:ssä tarkoitettua asiaa käräjäoikeudella voi olla apunaan asiantuntijoina enintään kaksi tuomioistuinlain (/) 17 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua asiantuntijajäsentä.

Asiantuntijan on annettava kirjallinen lausunto käräjäoikeuden hänelle tekemistä kysymyksistä. Asiantuntijalla on oikeus tehdä kysymyksiä asianosaisille ja todistajille. Ennen asian ratkaisemista käräjäoikeuden on varattava asianosaisille tilaisuus lausua asiantuntijan lausunnosta.

Asiantuntijan oikeudesta palkkioon säädetään tuomioistuinlain 17 luvun 22 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Laki

mallioikeuslain 43 c §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan mallioikeuslain (221/1971) 43 c §, sellaisena kuin se on laissa 109/2013, seuraavasti:

43 c §

Käsitellessään 43 a §:ssä tarkoitettua asiaa käräjäoikeudella voi olla apunaan asiantuntijoina enintään kaksi tuomioistuinlain (/) 17 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua asiantuntijajäsentä.

Asiantuntijan on annettava kirjallinen lausunto käräjäoikeuden hänelle tekemistä kysymyksistä. Asiantuntijalla on oikeus tehdä kysymyksiä asianosaisille ja todistajille. Ennen asian ratkaisemista käräjäoikeuden on varattava asianosaisille tilaisuus lausua asiantuntijan lausunnosta.

Asiantuntijan oikeudesta palkkioon säädetään tuomioistuinlain 17 luvun 22 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

Laki

sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain 11 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain (1061/1978) 11 a §, sellaisena kuin se on laissa 117/2013, seuraavasti:

11 a §

Käsitellessään 11 §:ssä tarkoitettua asiaa käräjäoikeudella voi olla apunaan asiantuntijoina enintään kaksi tuomioistuinlain (/) 17 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua asiantuntijajäsentä.

Asiantuntijan on annettava kirjallinen lausunto käräjäoikeuden hänelle tekemistä kysymyksistä. Asiantuntijalla on oikeus tehdä kysymyksiä asianosaisille ja todistajille. Ennen asian ratkaisemista käräjäoikeuden on varattava asianosaisille tilaisuus lausua asiantuntijan lausunnosta.

Asiantuntijan oikeudesta palkkioon säädetään tuomioistuinlain 17 luvun 22 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Laki

toiminimilain 29 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan toiminimilain (128/1979) 29 b §, sellaisena kuin se on laissa 110/2013, seuraavasti:

29 b §

Käsitellessään 29 §:ssä tarkoitettua asiaa käräjäoikeudella voi olla apunaan asiantuntijoina enintään kaksi tuomioistuinlain (/) 17 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua asiantuntijajäsentä.

Asiantuntijan on annettava kirjallinen lausunto käräjäoikeuden hänelle tekemistä kysymyksistä. Asiantuntijalla on oikeus tehdä kysymyksiä asianosaisille ja todistajille. Ennen asian ratkaisemista käräjäoikeuden on varattava asianosaisille tilaisuus lausua asiantuntijan lausunnosta.

Asiantuntijan oikeudesta palkkioon säädetään tuomioistuinlain 17 luvun 22 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

Laki

yhteismerkkinlain 6 d §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhteismerkkinlain (795/1980) 6 d §, sellaisena kuin se on laissa 108/2013, seuraavasti:

6 d §

Käsitellessään 6 b §:ssä tarkoitettua asiaa käräjäoikeudella voi olla apunaan asiantuntijoina enintään kaksi tuomioistuinlain (/) 17 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua asiantuntijajäsentä.

Asiantuntijan on annettava kirjallinen lausunto käräjäoikeuden hänelle tekemistä kysymyksistä. Asiantuntijalla on oikeus tehdä kysymyksiä asianosaisille ja todistajille. Ennen asian ratkaisemista käräjäoikeuden on varattava asianosaisille tilaisuus lausua asiantuntijan lausunnosta.

Asiantuntijan oikeudesta palkkioon säädetään tuomioistuinlain 17 luvun 22 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

yksinoikeudesta integroidun piirin piirimalliin annetun lain 43 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yksinoikeudesta integroidun piirin piirimalliin annetun lain (32/1991) 43 b §, sellaisena kuin se on laissa 106/2013, seuraavasti:

43 b §

Asiantuntija rikosasiassa

Käsitellessään 43 §:ssä tarkoitettua asiaa käräjäoikeudella voi olla apunaan asiantuntijoina enintään kaksi tuomioistuinlain (/) 17 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua asiantuntijajäsentä.

Asiantuntijan on annettava kirjallinen lausunto käräjäoikeuden hänelle tekemistä kysymyksistä. Asiantuntijalla on oikeus tehdä kysymyksiä asianosaisille ja todistajille. Ennen asian ratkaisemista käräjäoikeuden on varattava asianosaisille tilaisuus lausua asiantuntijan lausunnosta.

Asiantuntijan oikeudesta palkkioon säädetään tuomioistuinlain 17 luvun 22 §:ssä.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 44 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain (800/1991) 44 b §, sellaisena kuin se on laissa 105/2013, seuraavasti:

44 b §

Käsitellessään 44 §:ssä tarkoitettua asiaa käräjäoikeudella voi olla apunaan asiantuntijoina enintään kaksi tuomioistuinlain (/) 17 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua asiantuntijajäsentä.

Asiantuntijan on annettava kirjallinen lausunto käräjäoikeuden hänelle tekemistä kysymyksistä. Asiantuntijalla on oikeus tehdä kysymyksiä asianosaisille ja todistajille. Ennen asian ratkaisemista käräjäoikeuden on varattava asianosaisille tilaisuus lausua asiantuntijan lausunnosta.

Asiantuntijan oikeudesta palkkioon säädetään tuomioistuinlain 17 luvun 22 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

kasvinjalostajanoikeudesta annetun lain 47 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kasvinjalostajanoikeudesta annetun lain (1279/2009) 47 b §, sellaisena kuin se on laissa 115/2013, seuraavasti:

47 b §

Asiantuntija rikosasiassa

Käsitellessään 47 §:ssä tarkoitettua asiaa käräjäoikeudella voi olla apunaan asiantuntijoina enintään kaksi tuomioistuinlain (/) 17 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua asiantuntijajäsentä.

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

Asiantuntijan on annettava kirjallinen lausunto käräjäoikeuden hänelle tekemistä kysymyksistä. Asiantuntijalla on oikeus tehdä kysymyksiä asianosaisille ja todistajille. Ennen asian ratkaisemista käräjäoikeuden on varattava asianosaisille tilaisuus lausua asiantuntijan lausunnosta.

Asiantuntijan oikeudesta palkkioon säädetään tuomioistuinlain 17 luvun 22 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

puutavaran mittauksesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan puutavaran mittauksesta annetun lain (414/2013) 11 § seuraavasti:

11 §

Virallisen mittaaajan ja mittauslautakunnan jäsenen tuomarin vastuu ja esteellisyys

Virallinen mittaaaja ja mittauslautakunnan jäsenet toimivat tuomarin vastuulla. Virallisen mittaaajan ja mittauslautakunnan jäsenen on ennen tehtäväänsä ryhtymistä annettava tuomarinvakuutus käräjäoikeudessa, jollei hän ole tehnyt sitä aikaisemmin. Mittauslautakunnan jäsen voi antaa tuomarinvakuutuksen myös mittauslautakunnan puheenjohtajana toimivan jäsenen edessä. Muilta osin tuomarinvakuutuksesta säädetään tuomioistuinlain (/) 1 luvun 7 §:ssä.

Virallisen mittaaajan ja mittauslautakunnan pysyvien jäsenten esteellisyyteen sovelletaan, mitä tuomarin esteellisyydestä säädetään.

Vaihtuvien asiantuntijajäsenten tulee olla käsiteltävän asian suhteen riippumattomia.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

maaseutuelinkeinoasioiden muutoksenhaku-uudistuksen voimaanpanosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maaseutuelinkeinoasioiden muutoksenhaku-uudistuksen voimaanpanosta annetun lain (75/2014) 6 § seuraavasti:

6 §

Henkilöstön siirtyminen

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lainkäyttöneuvoksen virat lakkaavat tämän lain voimaan tullessa.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa päätoimisesti toimivat, tuomioistuinlain (/) 10 luvun 1 §:ssä säädettyt kelpoisuusvaatimukset täyttävät lainkäyttöneuvokset voidaan siirtää tämän lain voimaan tullessa Hämeenlinnan hallinto-oikeuden hallinto-oikeustuomarin virkaan, enintään kuitenkin nykyisen toimikautensa loppuun. Siirtäminen edellyttää virkamiehen suostumusta.

Valituslautakunnan muut virat sekä niihin nimitetyt henkilöt siirretään valtion virkamieslain (750/1994) 5 a §:n nojalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Sama koskee lain voimaan tullessa määräaikaissa virkasuhteessa olevia henkilöitä määräaikaisen virkasuhteen päättymiseen saakka. Siirto edellyttää asianomaisen henkilön suostumusta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta annetun lain (1327/2014) 3 § seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

3 §

Kelpoisuusvaatimukset

Puheenjohtajalla tulee olla hyvä perehtyneisyys lautakunnan toimialaan ja käytännössä osoitettu johtamistaito sekä tuomioistuinlain (/) 10 luvun 1 §:n 1 momentin mukainen kelpoisuus tuomarinvirkaan. Lautakunnan muilta jäseniltä ja varajäseniltä vaaditaan hyvää perehtyneisyyttä lautakunnan toimialaan. Lainoppineilta jäseniltä ja heidän varajäseniltään vaaditaan lisäksi oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto tai oikeustieteellinen jatkotutkinto.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

eräiden tuomarin ja valtuutetun esteellisyyttä koskevain säännösten soveltamisesta naiseen annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan eräiden tuomarin ja valtuutetun esteellisyyttä koskevain säännösten soveltamisesta naiseen annettu laki (113/1926).

2 §

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

sotilasoikeudenkäyntiasioita käsittelevistä yleisistä alioikeuksista annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan sotilasoikeudenkäyntiasioita käsittelevistä yleisistä alioikeuksista annettu laki (327/1983).

Eduskunnan vastaus EV 99/2016 vp

Tämä laki tulee voimaan   päivänä   2 §
kuuta 20 .

Helsingissä 22.6.2016

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri